

poetry slam

**EN INTERVJUBOK MED REFERAT FRÅN TÄVLINGAR
PETER GRÖNBORG**

podium
DISTRIBUTION

© Peter Grönborg, 2012

Grafisk form: Mats Palmquist

Foto: Författaren, där ej annat anges

Författarfoto: Elisabet Högström

Tryckt i Malmö

Utgiven i samarbete med Podium Distribution

www.podium.nu

ISBN 978-91-7437-540-4

INNEHÅLL

FÖRORD 5

INTERVJUER

ETT	Ami Lööf, kultursekreterare	8
TVÅ	Tommy Olsson, kulturchef	16
TRE	Fredrik Ottosson, poet, konferencier och arrangör	25
FYRA	Lars Gustin, poet	35
FEM	Krister Persson, poet	44
SEX	Anna Christoffersson, jurymedlem och lärare	54
SJU	Jörgen Larsson, poet och litteraturforskare	63
ÅTTA	Mikael Karlsson, poet	74
NIO	Christina Nyhage, poet	84
TIO	Bo Körling, poet, konferencier och arrangör	93
ELVA	Stefan Eklund, kulturredaktör	105
TOLV	Christina Hansson, arrangör och lärare	116
TRETTON	Matiss Silins, poet	129

REFERAT

FJORTON	Svenska mästerskap i Helsingborg 2007	142
FEMTON	Kvaltävling 4, Boråsmästerskapen 2010	150
SEXTON	Boråsfinalen 2010	156
SJUTTON	Svenska mästerskap i Uppsala 2010	165
ARTON	SM-finalen i Uppsala 2010	172

PERSONREGISTER 187

FÖRORD

POETRY SLAM importerades till Sverige i mitten av 90-talet. Sedan dess har dikttävlingar blivit en mycket spridd företeelse. En del poeter har nått så långt i sin utveckling att deras framträdanden bör kallas konst.

I den här boken görs ett försök att ringa in vad som krävs för att verksamhet av det här slaget ska etableras och vilka krafter som kan hålla den vid liv. Fokus ligger på utvecklingen i Borås, där alltsammans startade redan våren 1998. På denna ort finns en mycket livaktig scen för den muntliga poesin, något som sticker ut vid nationella jämförelser.

Kanske kan en närstudie av förhållandena på denna yta ge en aning om poetry slam-terrängen i stort?

INLEDNINGSVIS uppmärksammas de händelser som hade betydelse för den tidiga utvecklingen. Eftersom det handlade om att förverkliga en idé, blev processen genast beroende av de personer som var villiga att investera tid och kraft för att sätta planerna i verket. Av det skälet bygger framställningsformen på intervjuer.

Då de som porträtteras representerar olika sidor av företeelsen, ger detta indirekt en fasetterad bild av fenomenet poetry slam. Representanter för kulturförvaltningen kommer till tals, liksom arrangörer, konferencierer, poeter, jurymedlemmar med flera. En representant för den lokala tidningen yttrar sig; två lärare vittnar om tävlingens betydelse för pedagogiken. De personliga utgångspunkterna

varierar, liksom uppfattningen om litteratur, vilket ger skiftande berättelser om hur poesin på olika sätt griper in i människors liv.

I DEN SENARE delen av boken har fyra texter samlats, vilka har ambitionen att spegla situationen som den ser ut idag, eller närmare bestämt 2010. Det rör sig om ett referat från en lokal kvaltävling, följt av en skildring av den årliga Boråsfinalen. En mästare koras och ett lag för de svenska mästerskapen tas ut. I de två texter som sedan följer beskrivs hur en sådan stor nationell tävling brukar gå till numera.

Förhoppningsvis förmår referaten att något fånga den atmosfär som råder under tävlingskvällarna, samt ge en aning om variationsrikedomen hos de estetiska verkningsmedel poeterna använder. Också texten från SM i Helsingborg 2007 vill ge orientering av det slaget. ■

PETER GRÖNBORG

Lönneberga, mars 2012

INTERVJUER

Det avspända gemytet lockade

Ami Lööf i rollen som kultursekreterare och arrangör

I BÖRJAN AV januari 1998 fick Ami Lööf ett betydelsefullt telefonsamtal. Hon är kultursekreterare i Borås och har bland annat som uppgift att skapa mötesplatser för kommunens invånare. Nu fick hon hallänningen Jan-Olof Svensson på tråden, en taggad entusiast som talade varmt för idén att lansera poetry slam.

— Jag tyckte det lät jättekul, intressant och trevligt! Dessutom imponerade han på mig med sitt kunnande och sina erfarenheter. Så när han erbjöd sig att posta mer information till mig tackade jag självklart ja. Jag kände mig upplivad, kände att jag stod inför något nytt och spännande.

Den 20 januari anlände så ett kuvert, fyllt med tidningsklipp och foldrar där konceptet förklarades mer i detalj. Bob Hanssons namn förekom förstås, mannen som vann det första svenska mästerskapet 1995. Men där fanns också information om den verksamhet som börjat blomstra i Halland, Rinkeby, Umeå – de geografiska zoner där företeelsen först etablerades i Sverige.

— En sak som fascinerade mig var regelverket, att allt var så genomtänkt och utvecklat. Det fanns till och med en tidsram för hur långt ett framförande fick vara, överträdde man det blev det poängavdrag.

Alla positiva intryck gjorde att Ami Lööf blev nyfiken på

Ami Lööf var den i Borås som först nappade på idén att introducera poetry slam.

om det gick att starta poetry slam även i Borås. Hennes chef hade inga invändningar, tvärtom. Efter en tid blev också representanter för Stadsbiblioteket intresserade.

— Vi gillade den slogan som banade väg för tävlingen i Sverige: "Att tävla i poesi går inte, därför gör vi det!" Och så fanns det en rekommendation som alltid riktades till medlemmar i jurygrupperna: "Första tanken är den bästa tanken!" Allt verkade så fixt och färdigt! Det gällde bara att hitta intresserade poeter, personer som kunde tänka sig att vara med och tävla.

Och det var naturligtvis den sidan av saken som var mest betydelsefull, tanken att det kunde etableras ett socialt rum för det talade ordet, ett forum för alla som håller på med poesi.

— Det gavs många exempel på att tonåringar hade tävlat mot pensionärer. Mötesplatser för människor mellan olika generationer finns det inte gott om numera, så det talade verkligen till poetry slams fördel. Socialt sett fanns det inga begränsningar överhuvudtaget. Tävlingen skulle vara öppen för alla, oavsett yrke och kulturell bakgrund. Det lust- och glädjefyllda betonades, det handlade om ett brett och folkligt arrangemang.

Efter att Ami Lööf hade träffat Jan-Olof Svensson anlätade hon honom för att få hjälp att dra igång det hela. Hans första uppgift blev att ta kontakt med en lämplig krog där verksamheten kunde starta. Det blev McEwans och via sina kontakter i Halmstad fick han tag på en rutinerad konferencier, medan han själv gick in i rollen som slam master, det vill säga domare och poängräknare.

— Jan-Olof Svensson hade även ett färdigt informationsmaterial, som vi anpassade efter lokala förhållanden. Det var en ganska hektisk tid för mig, jag kopierade programblad och affischer, distribuerade dem åt alla möjliga håll. Jag ringde till poeter och personer som jag visste var intresserade av litteratur.

Tempot var högt och redan den 2 april fanns ett komplett startfält. Åtta poeter var villiga att delta i den första kvaltävlingen. Den följdes av ytterligare tre tävlingar de nästföljande torsdagarna. Vinnarna från dessa omgångar utgjorde sedan ett Boråslag som mötte de svenska mästarna från Halland under kulturnatten första fredagen i maj.

Relativt många poeter deltog i arrangemanget redan denna första säsong och publikintresset var närmast mas-

Under slutet av 90-talet arbetade Jan-Olof Svensson aktivt för att introducera poetry slam.

sivt, åtminstone vid finalen. Kulturkontorets satsning blev således en succé på alla nivåer.

— Det var fascinerande att se att det fungerade i praktiken. Poeterna duellerade med orden som vapen, men framförande och scennärvaro räknades som väl så viktigt. Att jurygrupper utsågs bland den publik som råkade vara på plats skapade en fin stämning, en känsla av delaktighet. Intresset för de nummerlappar de sträckte upp i luften blev större och större, stämningen ökade i lokalen ju närmare finalen vi kom.

MEN VARFÖR FASTNADE just Ami Lööf för poetry slam?

Det finns skäl att fråga det, för hon var sannerligen inte den första kultursekreterare Jan-Olof Svensson försökte övertyga. Andra halvan av 90-talet var han en mycket hängiven marknadsförare inom ramen för den verksamhet Nota Bene, en agentur på föreningsbasis, bedrev. Det var dock inte på många ställen han fick napp. Många ansvariga uppvisade istället en negativ attityd, de värjde sig tydligt mot tanken att det skulle tävlas i något så pass finkulturellt som poesi.

— Varför jag inte var tveksam? Nja, jag vet inte om jag har några unika egenskaper precis, men jag är i alla fall inte konventionell. Jag känner mig inte obekvämt i mötet med nya uttryck. Dessutom hade jag fått mycket starka upplevelser av estradpoesi tidigare, inte minst genom Bruno K Öijers uppläsningar. Sedan lanserades det hela som ett evenemang som skulle föra tankarna till den irländska pubkulturen. Också den har jag positiva erfarenheter av. Där råder ofta en gemytlig och avspänd atmosfär, med umgänge över generationsgränserna.

Kanske att Ami Lööfs bejakande hållning också har med hennes utbildning att göra. Hon är utbildad bibliotekarie, men har även en fil. kand. i ämnena teater och film.

— Jag är också utbildad dramapedagog, så jag vet vilken betydelse det har för människor att synas och att bli sedda, att kunna berätta, att se människor i ögonen, att skapa närvaro. Möjligen gör det att jag blir särskilt engagerad när det handlar om sådant som har med scenen att göra. Visst fanns det spänningar och nervositet hos de tävlande poeterna, men också stor glädje.

Satsningen på poetry slam krävde inte enbart arbetsinsatser, utan också vissa finansiella åtaganden.

— Från kulturkontorets sida ser vi helst att verksamheter av det här slaget drivs av föreningar, att de begär ekonomiska bidrag som hanteras i demokratisk ordning.

Ytterst är det kulturnämnden som fattar beslut om ansökningarna. Men det finns också en budget för mer spontana åtaganden, en pott för ”övrig kultur”.

— Tanken är att vi ska kunna hjälpa dem som har goda idéer att starta upp verksamheter, att ge finansiellt stöd i initialskedet. Därefter försöker vi påverka dem att bilda föreningar, så att de kan söka föreningsbidrag för sin fortsatta verksamhet.

Framställningen låter som en ganska exakt beskrivning av vad som sedan hände med estradpoesin i Borås. Hösten 1998 bildades poetry slam-föreningen Borås/Sjuhärad, företrädesvis av de poeter som ingick i det lag som samma år deltog i SM-tävlingarna i Halmstad. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Lars Hagström

”En djupt underfundig poet. Hans texter var kluriga, roliga, men också allvarliga, samtidigt lite vassa. En förklaring till att jag minns honom var förstås att han vann den allra första tävlingen.”

Ami Matz

”Också hon var aktiv alldeles i början. Jag minns hennes vackra, sjungande dialekt, dalmål tror jag. Kombinerat med hennes djupa, seriösa texter gjorde det ett starkt intryck på mig.”

Ingegärd Samuelsson

”Det var en häftig brud. Hon gjorde starkt intryck genom sitt sätt att klä sig och att vara. Hon bar ofta en festblåsa, gärna något som blänkte. Sen stora örhängen, röda läppar . . . Kontrasten till de folkliga dikter hon läste på dialekt var stor. Hon odlade med framgång en sorts varm satir, pang på rödbetan liksom.”

Ingegärd Samuelsson representerade Borås under SM i Halmstad 1998.

Lars Hagström (1960–2001) vann den allra första tävlingen som arrangerades i Borås.

Under de första åren arrangerades poetry slam på olika krogar i Borås, där juryer rekryterades bland gästerna. Bilden togs år 2000 på restaurang S:t Michel på Yxhammarsgatan.

Tävlingsmomentet är själva nerven

Tommy Olsson i rollen som kulturchef och konferencier

BESLUTET ATT LANSERA poetry slam i Borås fattades alltså i kulturkontorets korridorer, vilket gör etableringen ovanlig. På annat håll i Sverige har visionerna snarare burits fram av representanter för föreningslivet eller av poeter med ett hängivet intresse för det talade ordet.

Att det tog så pass kort tid från det att idén väcktes till det att den första tävlingen arrangerades berodde i hög grad på den dåvarande kulturchefens attityd. Tommy Olsson var odelat positiv när hans kulturekreterare lade fram förslaget för honom.

— Det lät väldigt kul. Och det ska ärligt erkännas att så inte alltid är fallet. Tvärtom kan ofta kulturverksamhet verka tung och få ett högtidligt drag över sig. Men det här, det lät fräckt och roligt.

Dessutom hör det enligt Tommy Olsson till arbetet inom kulturektorn att försöka vara tidigt ute, att fånga upp och stötta det som är nytt. Ett uttryck för hans uppriktiga engagemang var att han utan tvekan tackade ja till att vara konferencier vid de två första finalerna av Boråsmästerskapen.

Både 1998 och 1999 ledde han tävlingen från en ramp framför trappan i Stadsbibliotekets utlåningshall. Publikintresset var mycket stort. Det rädde en tät och intensiv atmosfär i lokalen.

Tommy Olsson såg ingen motsättning mellan att vara kulturchef och konferencier för en poetry slam-tävling.

— Jag kände väldigt starkt för uppdraget. Om det innebar svårigheter? Nja, det var bra att det fanns en slam master, en person som ansvarade för tidtagning och poängsummering. För det hade det varit svårt att klara av själv och samtidigt hålla mellansnacket igång. Det bästa med att vara konferencier var att man kunde se det hela ovanifrån, betrakta hur engagerade jurygrupperna var, hur de diskuterade sig fram till en gemensam bedömning.

Ett bekymmer för en konferencier är förstås förbudet mot att vara jävig. Det är inte tillåtet att ge uttryck för egna åsikter om poeterna och de dikter som framförs.

— Som konferencier kom jag poeterna nära. Jag levde mig in i deras framträdanden, men jag fick inte visa vad jag tyckte. Det gällde att vara återhållsam, jag fick hålla igen på entusiasmen.

Redan första gången Tommy Olsson var konferencier kom han underfund med att det verkar vara litterära kvaliteter som ytterst avgör vem som vinner en tävling.

— Jag upplevde det i alla fall så och det var intressant. De som hade manér kunde klara sig en bra bit på det, men inte ända fram. Publikfrieri räckte inte för att vinna. Och det gav ju substans åt tävlingen och en kvalitetsstämpel åt arrangemanget som sådant.

Möjligen hade sådana insikter sin betydelse då det blev tal om att Borås skulle arrangera svenska mästerskapet i poetry slam. Den lokala föreningen hade fått en förfrågan vid riksmötet i Umeå 1999, i samband med SM-tävlingarna där.

— Det var aldrig tal om något annat än att vi skulle fixa det. Att beslutet drog ut lite på tiden berodde enbart på att det dröjde innan vi fann rätt finansieringsmöjligheter.

I den ansökan om ekonomiska medel som skickades till kulturnämnden i Västra Götalandsregionen användes bland annat följande formuleringar:

Ett sådant arrangemang kommer att samordnas med en rad uttagnings-tävlingar och aktiviteter i olika kommuner i regionen. Det kommer att vara av stort värde för den fortsatta utvecklingen av poetry slam och lyrikintresset över huvud taget och det kommer att ge uppmärksamhet åt regionen i medierna.

ANSÖKAN BEVILJADES OCH det stod allt klarare för Tommy Olsson vilken betydelse poetry slam skulle kunna få, vilken potential fenomenet hade. Han fann det stimulerande att tala om företeelsen inför kollegor, både regionalt och nationellt.

Det motstånd som poetry slam mött i vissa kretsar har han med andra ord inte påverkats av, eller ens konfronterats med. Efter det att SM genomförts i Borås år 2000 blev han pådrivande för att hitta en lämplig fortsättning. Det blev Borås Open – en grand prix-tävling för estradpoeter från hela Sverige, med en prissumma på 10.000 kronor till vinnaren.

– Eftersom jag är mycket sportintresserad såg jag med glädje kopplingen mellan idrott och litteratur.

Tävlingen knöts dessutom till Borås Litteraturdagar, där den blev ett mycket betydande inslag. Därigenom fick poetry slam dignitet i ett prestigefyllt kulturellt sammanhang, vilket inte varit lika vanligt på andra håll där tävlingsverksamhet förekommit.

Tommy Olsson är inte en person som svävar ut i metafysiska spekulationer eller historiematerialistiska övningar, men han måste i alla fall konstatera att det var ”rätt tidpunkt för ett nytt grepp”.

– Vi som varit med i kultursvängen ett tag, från det att storkommunerna byggdes upp på 70-talet och framåt, har förvärvat ett särskilt perspektiv på skeendet. Till en början handlade det uteslutande om reformer och uppbyggnad. Kanske gick det väl fort, vilket födde en aning byråkratisk

och tungrodd organisation på sina håll. Vårt uppdrag var i alla fall offensivt och vi var optimistiska, vi lärde oss att se möjligheter. På 90-talet vände detta, vi utsattes för en oerhörd besparingsperiod, en mycket tung process. De etablerade synpunkterna på hur man skulle utveckla kulturen bar inte längre.

Det är i ett sådant kärvt klimat, präglat av ekonomisk återhållsamhet, som poetry slam kliver in på scenen. Tommy Olsson betraktar det som en pusselbit i ett större, om än vagt, pussel.

– Det låter luddigt, jag vet, men omständigheterna och tiden föder någonting. Vissa underströmmar kommer till ytan, det cirkulerar idéer, tankar som väcker genklang hos kultursekreterare och andra som är verksamma inom vår sektor. Att tävla i poesi kan förefalla som en sanslös idé, men vi har aldrig haft några problem med att försvara det. Det är en bra grej helt enkelt.

Eftersom han inte tvivlar det minsta på det ser han det lite som en pedagogisk uppgift att berätta om nya företeelser inom området.

– Saken var heller inte värre än att om det hade blivit fiasko så hade vi kunna lägga ner. Vår uppgift är att prova nya grepp och i det arbetet måste det finnas utrymme för misslyckanden.

INFÖR DE FÖRSTA upplagorna av Borås Open som hade sin premiär år 2001, fick dessutom kulturkontoret stöd av Stiftelsen Fokus. Den har till ändamål att genom bidrag främja forskning, utbildning, undervisning och konstnärlig utveckling inom kulturlivet i Borås.

– Det var intressant att stiftelsen engagerade sig i projektet, men är egentligen inte så konstigt. Styrelsen uppfattade företeelsen som något nytt, utvecklingsbart och spän-

nande. En unik tävling i estradpoesi låg i linje med deras idé om att, som det heter, ”sätta Borås på kartan”.

Poetry slam var ju något alldeles nytt i Sverige. En satsning på tävlingsformen skulle göra Borås litteraturliv till en av banbrytarna.

— Många visste inte vad det var för någonting, och så är det fortfarande. En kompis i det innebandygång jag är med i frågade häromdagen vad poetry slam är för något. När jag förklarade det sa han att han skulle gå och lyssna på Hemgården, där tävlingarna pågår numera.

För egen del har Tommy Olsson ett mycket brett litteraturintresse. Eftersom det händer att han föreläser om kriminallitteratur får han dock finna sig i att i första hand förknippas med den genren.

— Den litteraturformen har kanske inte det bästa ryktet, men det finns en imponerande bredd. Du har allt från kiosklitteratur och engelska pusseldeckare, till oöverträffade samtidsskildringar. Tänk bara på en sådan stilist som Raymond Chandler. Några bättre tidsskildringar av livet i Los Angeles finns inte. Och i vårt land har vi Arne Dahl...

Precis som andra som gillar deckare framhåller Tommy Olsson gärna att genren lockar många goda berättare, många socialt intresserade författare som vill spegla det samhälle de lever i. De väljer ämnen som öppnar upp samtiden för läsaren.

— Jag gillar också att läsa lyrik, inte minst Nils Ferlin och Gustaf Fröding. Men inte nödvändigtvis för att jag har mina rötter i Värmland. Det måste sägas att Tomas Tranströmer är en fantastisk poet, och Gunnar Björling gillar jag också.

Efter att Tommy Olsson slutat som kulturchef i Borås ägnar han mycket tid åt föreningslivet. Han är bland annat ordförande i Biblioteksmuseiföreningen, vars lokaler på

Sturegatan han förestår. Sedan en tid tillbaka är han även ordförande i Borås Idrottshistoriska sällskap, där han aktivt verkar för att utveckla museet i Boråshallen. Och sitt intresse för konst får han utlopp för som ordförande i föreningen Ålgården – konstnärernas verkstad och galleri.

MEN DET HÄR samtalet handlar om poetry slam och hur skulle en summering av intrycken från denna arena kunna se ut?

— Det finns chefer som är renodlade administratörer. De arbetar i en organisation som de inte har någon personlig koppling till. Men så är det sällan för chefer inom vårt område, det som driver oss är ett intresse för kultur. Det finns dock en risk att man drunknar i pappersarbete, i ekonomi- och personalfrågor. Plötsligt kan man upptäcka att den mesta tiden går åt till sådant som ligger väldigt långt borta från det som i början var drivkraften att söka sig till jobbet. Därför känns det bra att kunna engagera sig i något nytt och levande.

Det låter som om du betraktar poetry slam som ett litet ljus i det kompakta administrativa mörkret?

— Ja, det får du gärna skriva, säger Tommy Olsson med ett skratt. En annan sak som kan liknas vid detta är engagemanget för Röda kvarn, satsningen på film. Hur många andra kommuner i Sverige driver en egen biograf? Det finns ett behov av sådan verksamhet och det kändes bra att som chef involvera sig i projektet.

En fin sak med poetry slam-tävlingar är att de kan vara en mötesplats för både unga och gamla. När Tommy Olsson talar om detta drar han sig till minnes att självaste Bengt Wahlgren, kulturnämndens ordförande, vid något tillfälle medverkade med egna dikter.

— Jag måste också erkänna att det som tilltalade mig

Bibliotekschef Britt-Inger Lindqvist tackar sju av finalisterna i Borås Open 2004. Från vänster Ardis Noajnas, Özgür Kibar, Emil Jensen, Joel Landberg, Karl-Johan Haglund, Margareta Hammar och Lovisa Appelqvist. Vid bordet sitter Alexandra Aneer, slam master.

med poetry slam var i hög grad detta med tävlingsmomentet. För hur man än ser på det så är kampen mellan poeterna själva nerven i det hela.

Att tävlingar i estradpoesi så snabbt blev etablerat i Borås är något att glädjas åt, men möjligen skapar det också problem.

– Hur ska poetry slam utvecklas? Det är ändå en sorts uppkäftig variant av litteratur, en otyglad konstform som inte mår bra av att stelna i formerna. Om den ska överleva måste den nog arbeta för att hitta nya vägar. ■

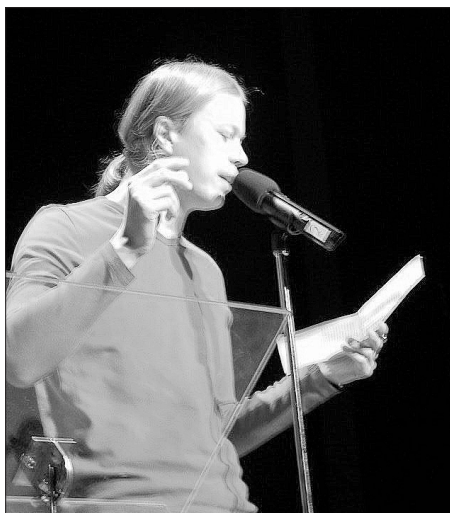
**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Lars Hagström

”Jag gillade det personliga i framförandet, humorn och glimten i ögat, en mycket rolig poet. Sedan att han härmade Bengt Alsterlind och började prata om Fryken var ingen nackdel, jag har också mina rötter i Värmland. Det var bra att han hedrades med tävlingen Hagströms Hink efter sin bortgång.”

Fredrik Ottosson

”Hans enkla, chosofria och avskalade tilltal gjorde intryck på mig. Och intensiteten i framträdandet!”

Niklas Åkesson

”En mycket proffsig poet, allsidig. Han var rolig och allvarlig samtidigt, hans textmaterial fungerade utmärkt ihop med framträdandet, som var omväxlande. Beundransvärt!”

**Niklas Åkesson vann
grand prix-tävlingen
Borås Open tre år i rad
2001–2003. Han blev
även individuell svensk
mästare i Rinkeby 2001.**

Människorna bakom dikten träder fram

Fredrik Ottosson i rollen som poet, arrangör och konferencier

DET ÄR NOG svårt att betrakta poetry slam som en revolutionär företeelse. Men det går att se fenomenet som en motströmsrörelse och det perspektivet gillar Fredrik Ottosson.

— Vi lever i ett samhälle där inget får ta tid, där inget får vara besvärligt. Poetry slam bryter mot detta. Poesi är jobbigare än dokusåpor. Den som lyssnar på en uppläsning tvingas tänka efter. När någon applåderar kan det upplevas som en seger. Vi har lyckats slita upp den personen ur TV-soffan och det känns bra.

Till vardags arbetar Fredrik Ottosson som personalchef och säljare. Men han startade sin yrkesbana som programmerare och har gått dataekonomisk linje på Högskolan i Borås under fyra år.

— Jag läste också engelska under två terminer. Jag ville studera något som bröt mot de torra faktsäckade ekonomimämnena.

I slutet av 90-talet gick han på kort tid igenom en rad olika faser i sitt engagemang för poetry slam: från den kittlande känslan av att vara poet, till att bli konferencier och arrangör.

Han råkade vara närvarande på McEwans pub den 2 april 1998, då den första poetry slam-tävlingen arrangerades i Borås. Några bekanta hade lockat med sig honom dit.

Väl på plats blev han så attraherad av konceptet att han anmälde sig som tävlande till nästa veckas deltävling – trots att han inte hade några dikter att läsa!

— Det gav mig ångest. Två dagar före tävlingen hade jag fortfarande inte skrivit något. Ett tag tänkte jag ge upp, men så sa jag till mig själv: det är bara en kul grej, du kommer ändå att förlora.

Innan han lade sig att sova den kvällen var fyra dikter klara. Ytterligare en tillkom på eftermiddagen före tävlingsdags.

— Jag läste i fallande ordning. Började med den dikt jag trodde var bäst.

I efterhand kan Fredrik Ottosson tycka att det var en dålig taktik, men hursomhelst: han vann sin deltävling. Det innebar att han fick kämpa för Borås mot de svenska mästarna från Halland under kulturnatten i maj samma år. Borås förlorade knappt, men Fredrik Ottosson segrade individuellt.

Sedan bar det iväg till Halmstad för SM-tävling och OS-uttagning. Borås kom tvåa i lagtävlingen och Fredrik Ottosson placerade sig som fyra individuellt, vilket kvalificerade honom för OS-laget.

— Situationen kändes konstig. Jag hade skrivit åtta dikter. Fem acceptabla, tre dåliga . . .

FÖR ATT HANTERA det hela mentalt föll han tillbaka på sin läsning av den amerikanske författaren Paul Austers böcker. De hade övertygat honom om att tillfälligheter styr det mesta i människans tillvaro.

— Alla viktiga saker sker mer eller mindre av en slump. Ett möte i ett gathörn kan påverka resten av ditt liv.

Under sommaren tog han tillsammans med Lars Hagström initiativet till bildandet av den lokala poetry slam-

Fredrik Ottossons bana som poet var kort men framgångsrik. 1998 representerade han exempelvis Sverige i ett OS i poetry slam.

föreningen och redan hösten 1998 förändrades hans roll. Fredrik Ottosson slutade tävla för att istället bli konferencier och arrangör.

— Som poet hade jag en uppåtgående trend. Så var det även som konferencier. Man når en höjdpunkt, sen dalar det. Det var varit samma kurva, jag är beroende av inspiration.

Konferenciernas uppgift är viktig i sammanhanget. Denna ska prata mellan diktuppläsningarna, medan jurygrupperna funderar ut vilka poäng poeterna är värda. Det blir mycket tid på scenen och det gäller att vara på alerten, lite som en radiopratare.

— Det är viktigt att konferencieren inte pratar sönder den stämning som framträdandena skapar. Du måste göra en bra avvägning mellan hur mycket du säger och när du bör vara tyst.

Fredrik Ottosson tycker inte om när konferencierna tar för mycket plats.

— Eric Fylkeson är en mycket intressant konferencier, men han ligger alltid på gränsen. Han pratar gärna för mycket och tar därmed utrymme från poeterna, vilka han ytterst är där för att tjäna.

Själv ger Fredrik Ottosson ett mycket säkert intryck från scenen, vilket möjligen har med hans mikrofonvana att göra. Under studietiden och dessförinnan jobbade han som nummeruppläsare i en bingohall, från och till under åtta år.

— Jag trodde aldrig jag skulle få nytta av den erfarenheten, säger han med ett kluckande skrat.

Hur var det då den där första kvällen på krogen då poetry slam kom till Borås?

— Lars Hagström var bäst! Jag minns en berusad kvinna som satt i juryn. Hon var släkt med en av de andra poeterna som tävlade. Hon gav honom noll poäng av taktiska skäl, men han lyckades vinna ändå.

Under de första säsongerna låg poängen i genomsnitt mycket lägre än vad som senare blev fallet. En vinnare kunde ligga på cirka 16 poäng, av 30 möjliga.

— Nu har nivån stigit, vilket gjort det svårare att skilja poeterna åt. Det är synd, och lite löjligt.

Kan du inte berätta något mer från den historiska premiärkvällen?

— Det var ganska roligt, mest för att det var så olika stil på poeterna. Några kändes ytliga och det var stor klasskillnad. Och jämfört med hur dagens estradpoeter betar sig var framträdandena rätt så utvecklade och tama.

Eftersom tävlingen genomfördes i pubens största lokal fanns det många där som var ovana vid poesi. De hade i första hand sökt sig dit för att dricka öl och umgås.

— Folk satt och skrek ganska mycket.

Hur upplevde du de svenska mästerskapen i poetry slam 1998?

— Det var ett märkligt, utvecklat arrangemang. Publik saknades och reglerna diskuterades in i det sista. Men redan året efter, i Umeå, hade SM blivit lite av en institution.

En stor behållning för Fredrik Ottosson var att han lärde känna de andra poeterna i Boråslaget: Lars Hagström, Ingegärd Samuelsson och Ami Matz.

— Vi diskuterade taktik under resan ner till Halmstad och vi hade några bra dagar tillsammans.

Andra betydelsefulla minnen?

— Jag kommer ihåg när vi arrangerade en tävling i Svenljunga, i Sven Bagares källare. En äldre dam hade anmält sig. Hon vägrade gå ner i källaren, för den gav henne obehagliga känslor. Den påminde om hennes tid i koncentrationsläger under andra världskriget. Så vi fick flytta och genomföra tävlingen på övervåningen istället.

En kvalitet med poetry slam är just att människorna

Efter att han hade slutat tävla som poet var Fredrik Ottosson länge aktiv som arrangör och konferencier.

bakom dikten träder fram. Ofta kan deras biografi vara väl så intressant som dikterna de skrivit.

FREDRIK OTTOSSONS höjdpunkt under åren med poetry slam?

— Det måste ha varit när jag, iklädd frack, gjorde entré till *Also sprach Zarathustra* vid SM i Borås 2000. Vid min sida hade jag Lars Hagström, som var klädd på samma sätt. Vi delade på konferencierskapet, det kan vara bra med en sådan arbetsdelning, för det skapar variation.

Ett alternativ är att konferencieren utvecklar samspelet med domaren, vilken som regel har till uppgift att läsa upp poängsiffrorna.

Vad är utmärkande för bra estradpoeter?

— Den första skillnaden går mellan dem som har självförtroende, och de som saknar det. Man måste vara individualistiskt lagd, måste tro på sig själv.

Men enligt Fredrik Ottosson bör inte den som vill involvera sig i poetry slam betona tävlingsmomentet.

— Det har tagit över allt för mycket på sina håll. Något av det värsta är när någon blir småsint på grund av att han eller hon inte får höga poäng. Man måste istället vara generös och glädjas med dem som det går bra för.

Individualismen och fixeringen vid det egna jaget lockar ibland fram mindre tilltalande sidor hos poeter.

— När man ser en romantisk film om folk som lever i nuet, som saknar pengar och en plan för sin närmaste framtid, kan det ha en viss charm. Men när man stöter på den typen av utsvävande och oansvariga personer på riktigt känns det inte lika roligt. De förutsätter att andra ska offra sig för dem.

Det negativa hänger dock ihop med det positiva. Charmen med poetry slam är ju att många udda människor sö-

ker sig till tävlingarna, egensinniga personer med ovanliga tankar och uttryck.

— Ett annat stort värde är att åldern hos de tävlande är oväsentlig. Om det sitter tonåringar i juryn går det kanske inte så bra för åldringar som läser om döden, men tävlingsmomentet är som sagt inte det viktigaste.

FREDRIK OTTOSON har alltid strävat efter att hålla sig borta från de upptrampade stigarna. Det är viktigt för honom att det finns krafter som ifrågasätter samhällets styrmekanismer och människors invanda sätt att tänka. Det är en av förklaringarna till att han engagerat sig i föreningen JAK, det vill säga Jord Arbete Kapital, där han är vice ordförande i lokalavdelningen.

— Det var när jag läste ekonomi på högskolan som jag stötte på JAK. ”Varför måste det finnas räntor?” frågade de. I vår ekonomi fungerar räntan som en orättvis omfördelningsmekanism av ekonomiska medel. Bara en tiondel av befolkningen tjänar på systemet.

JAK erbjuder ett alternativ till marknadsekonomin och sådant tycker Fredrik Ottosson är tänkvärt.

— Särskilt attraherad blev jag för att de kunde visa att det fungerar i praktiken. Då är det lättare att ta till sig nya saker. JAK:s idéer realiseras vid sidan av den etablerade ekonomin, det går att driva en bankrörelse med räntefria lån.

Det strömlinjeformade blir allt starkare i samhället, så därför välkomnar Fredrik Ottosson subkulturer. Men hur långt ut i periferin är det meningsfullt att gå? Frågan kan vara intressant då man funderar över det rådande litterära klimatet.

— Jag vet att professionella poeter framfört en del kritik mot poetry slam-rörelsen. Men språkmaterialisterna får kolla var huvudströmfåran i samhället går. Det fungerar

inte att sätta James Joyce i händerna på en nybörjare. Då finns risken att den personen aldrig prövar att läsa en bok igen.

Enligt Fredrik Ottosson är den avancerade litteraturen i sin fulla rätt att vara kritisk mot estradpoesin.

— De som företräder den måste ändå inse att man är på samma sida om man är poet och aktiv inom poetry slam. För den som är helt ovan vid litteratur kan den mer tillgängliga estradpoesin vara en brygga.

Om något är lustbetonat och roligt kan det leda till att någon köper en bok.

— Poesin har större chans att överleva med poetry slam.

UNDER DE FÖRSTA åren anlidades etablerade författare som förpoeter i samband med poetry slam-tävlingar i Borås. Det slutade arrangörerna med rätt snart, för det visade sig att de hade svårt att hävda sig rent artistiskt.

— Jag minns att jag fick en chocknegativ upplevelse av Anna Hallberg, när hon gästade Borås Open 2001. Jag vet att hon anses som en riktig poet, men hon hade inget framförande alls. Det var alldeles stumt och det fanns ingen an-sats hos henne att vilja kommunicera med publiken.

En sådan inställning är ganska vanlig bland poeter som får god kritik i storstadspressen, något som Fredrik Ottosson värjer sig emot.

— Det har blivit så ofarligt att vara författare. När deras böcker saknar tilltal orkar ingen läsa dem längre. Utvecklingen går mot att otillgängliga författare bara läses av en exklusiv elit, som etablerar en sorts fanklubb.

I ett sådant läge knyter Fredrik Ottosson förhoppningar till estradpoesin, där mötet med publiken ensamt avgör dikternas värde. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Irène Karlbom har tunga meriter som poet. 1999 blev hon individuell svensk mästare i Umeå.

Irène Karlbom

”Jag gillade henne jättemycket i början. Dikterna håller kanske inte för allt för många lyssningar. Men hon framför dem på ett mycket bra sätt. Jag tycker om hennes humoristiska, expressionistiska och samtidigt lättillgängliga samhällssatir.”

Pere Schröder

”En halv flaska kum . . . Med den texten och den rösten . . . Det måste vara den perfekta poetry slam-dikten. Möjligen saknar den humor, den är oerhört tragisk. Sorgsen humor, kanske.”

Claus Paulsson

”Jag är förtjust i honom. Han förvaltar ett arv av arbetarklasserfarenheter. Det är som om han är från en annan tid.”

Dikten måste kunna läsas långsamt

Lars Gustin i rollen som poet

UNDER DE FÖRSTA säsongerna deltog ofta poeter från sammanslutningen Boråsbygds-Lyriker i poetry slam-tävlingarna. Det är en lokal, ideell förening för amatörskrivare som vill främja intresset för diktkonsten. Föreningen anordnar studiecirkelar och ger ut antologier där egna alster publiceras. Eftersom medelåldern är ganska hög bland medlemmarna bidrog de starkt till att skapa en unik generationsöverskridande atmosfär i tävlingslokalerna.

Lars Gustins insats är av särskild betydelse därvidlag. Som 71-åring deltog han redan i den första deltävlingen på puben McEwans våren 1998 och har fortsatt att tävla under åren.

Visst hade han läst dikter för publik förut, det är ju något som boråsbygdslyrikerna ofta gör, inte minst under sina återkommande interna möten. Men att tävla i poesi? Nej, det var någonting helt annat.

— Varför jag anmälde mig till detta? Jag minns att jag ställde mig mycket frågande till det hela. Det var nyfikenheten som drev mig och fällde utslaget, men nog var jag tveksam.

Han har dock aldrig behövt ångra sig, det gick bra redan från start. Lars Gustin nådde ända fram till finalen i sin första tävling, där han med liten poängmarginal besegrades av Lars Hagström.

— Att jag sedan kom att fortsätta med tävlandet berodde inte bara på att jag kom tvåa, utan också på att jag senare kunde läsa en recension i *Borås Tidning*, där Rolf Haglund skrev om ”den välläsande Lars Gastin”. Det var något som smickrade mig, säger han med ett neutraliserande leende.

Eftersom han i början deltog i sällskap med sina för-eningskamrater blev också tävlandet till en trevlig social aktivitet.

Numera känner inte Lars Gastin någon tveksamhet inför poetry slam. Han är mycket positiv, både till fenomenet och till sina egna erfarenheter.

— Ja, att man skulle få vara med om detta vid mina år . . .

Tidigt började han också odla ett visst teoretiskt intresse för den sociala dynamik som råder i poetry slam-lokalen. Redan vid den första uppläsningen började han reflektera över vad det var som gick hem hos publiken.

— Jag började dunkelt ana att det inte räckte med att läsa en dikt rätt upp och ner, hur bra den än var. I poetry slam handlar det inte enbart om poesi, utan om estradpoesi. Det hörs ju också på namnet.

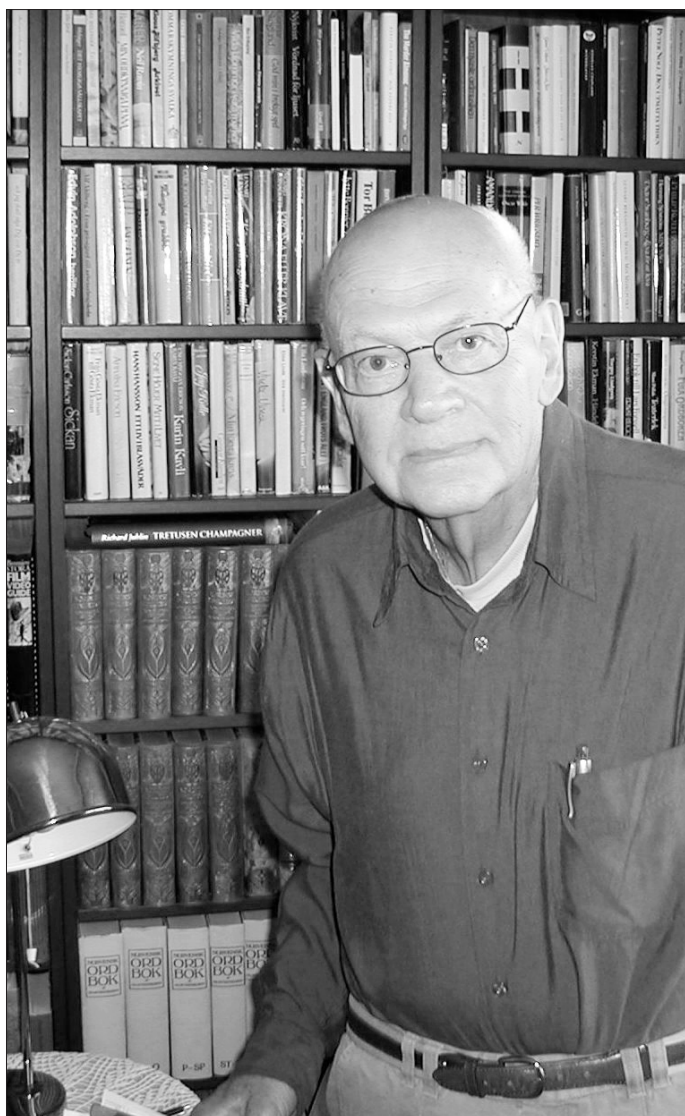
Denna distinktion finns ju till och med inskriven i regelverket. De personer som sitter i juryn instrueras att ta lika stor hänsyn till dikten som till framträdandet.

— Jag förstod att detta är något nytt, en konst som ställer särskilda krav. Och jag sa till mig själv: ”Du får lov att göra om dig, du måste lägga dig vinn om framträdandet.”

På senare år har det ofta hänt att Lars Gastin ställt sig framför en spegel och övat. Uppmärksamheten på gester och mimik blir allt mer central.

— När man lyckas få ihop det på scenen, när man upplever att man kan få en publik att lyssna, blir det en sorts magi av det ... Ord och framträdande kan bli en enhet.

Någon särskild stil vill dock inte Lars Gastin påstå att

Lars Gustin är född 1928 men tänker aldrig på sin ålder när han deltar i poetry slam.

han har. Uttrycket vilar i första hand på texten och eftersom innehållet skiftar vetter det åt olika håll.

— Men litteraturforskaren Jörgen Larsson har konstaterat att jag inte har något kroppsspråk. Det har han rätt i, jag använder inte gester. Det jag i första hand satsar på, och tror att jag är bra på, är pausering.

Eftersom han tidigt märkte att detta verkningsmedel fungerade för honom, har han också tagit till vara på det. Inför sina framträdanden tränar han mycket på just den detaljen: när ska pausen komma, hur ska den vara – lång eller kort?

— En svårighet är ju att ett framträdande enligt reglerna bara får hålla på i tre minuter. Det sätter gränser för upplägget. Innan en tävling brukar jag stå hemma och träna och ta tiden med äggklocka. Och trots att jag brukar räkna med en viss marginal har det ändå hänt att jag dragit över tiden.

Det händer oförutsedda saker i mötet med publiken som ingen kan råda över, det går inte att agera mekaniskt och förutbestämt.

— Den första fråga jag ställde mig efter att jag förlorat mot Lars Hagström var: Hur ska jag skriva för att hitta ett framträdande som passar orden?

EFTER ATT DET problemet formulerats började Lars Gastins texter sorteras in i två kategorier, dikter för papperet och dikter för scenen. Vari består skillnaden?

— Det är väl så att de texter jag skriver för poetry slam måste ligga mig nära för att de ska gå hem. För att en sträng ska slå an hos dem som lyssnar måste också något vibrera inom mig. En annan sak som styr urvalet är en idé om att läsa långsamt, dikten måste hålla för det. Men viktigast är att det finns någonting i känslan som gör det personligt.

I dikten *Tiden*, ett av de verk som Lars Gastin varit mest

framgångsrik med, skildrar han åldrande och kroppsligt förfall.

— Den rör sig mellan det medvetna och det icke medvetna.

Dikten pendlar mellan de existentiella gränser som naturen sätter och diktjagets bedrägliga föreställning att det bara handlar om tillfälliga omständigheter. Det finns en röst som säger ”nu är det dags”, en annan som värjer sig.

Men egentligen vill inte Lars Gastin att hans dikter ska bli allt för personliga, i betydelsen privata. Det blir en fråga om balans, för om publiken ska bli berörd måste det som sagt också vara något i texten som griper tag i honom.

När det gäller framförandet ligger alltså tonvikten på det långsamma, något han utvecklat till ett mycket effektivt stilistiskt verktningsmedel. Vad finns det att tänka på i den delen?

— Långsamt: javisst! Men det får inte bli energifattigt. Jag ökar takten också ibland, men bara då känslomheten kräver det. Engagemanget ska höras i ordet. Det kan göra att tempot höjs, automatiskt. Vad jag söker är en laddning, det ska vara laddat.

Lars Gastin upprepar ordet ”laddning” ytterligare en gång. Han gillar det, för det sammanfattar väl vad han vill åstadkomma. Finns det något att säga om vad som utmärker en bra dikt vad gäller innehållet?

— Det Lars Hagström hade framgångar med den där första kvällen, det var nostalgi. Han framförde en dikt om sin mormor, tror jag. Det har jag tänkt mycket på, och det har påverkat mig när jag skrivit poetry slam-dikter.

Ett utmärkt exempel på det är *Paraplyerna*, en dikt där Lars Gastin skildrar Tysklands angrepp på Norge och Danmark under andra världskriget. Datumet 9 april 1940 accentueras i dikten på ett tydligt sätt, perspektivet är lokalt, en pojkes sensitivitet och oro.

— När jag läser den texten förs jag tillbaka i tiden. Jag ser mina barndomskamrater framför mig, jag hör rektorns röst: ”Kriget har kommit närmare oss ...”.

EFTERSOM LARS GASTIN varit aktiv inom poetry slam-rörelsen i många år har han givits många möjligheter att studera andra poeter. Som regel har de hört till en väsentligt yngre generation, men han har ändå tagit starkt intryck.

Om de influerat honom eller inte har han dock ingen uttalad uppfattning om. Det som driver honom är i första hand behovet av att skriva, något som han på ett eller annat sätt alltid hållit på med.

— När jag var riktigt ung drömde jag om att bli journalist, men det blev istället arbete på bank. Vi tänkte mycket på tryggheten på den tiden.

Därför har Lars Gastin arbetat på ett bankkontor hela sitt yrkesverksamma liv. Efter realskola gick han på handelskola och fick efter det sin första anställning i Falköping.

— Därefter arbetade jag i Göteborg, men kom till Borås 1950. Jag har bott här sedan dess.

I sin ungdom hade han även teaterdrömmar och han är en flitig teaterbesökare.

— Och jösses, när jag tänker efter så har jag faktiskt spelat revy. Det var 1989. TBV hade en drive med anledning av att det var 50 år sedan kriget bröt ut. Vi gjorde en pjäs som byggde på det.

Lars Gastin medverkade med några texter, vilket ledde till att han senare kom med i Herrljungarevyn. Han framträdde på scenen, men någon fortsättning blev det inte.

— Rätt snart kom jag underfund med att det inte var något för mig. Jag är ingen rolig djävel och det måste man vara om man ska hålla på med revy. De dikter jag skriver är ju istället allvarliga.

Lars Gustin hälsar på Inga-Britta Lindström. Båda har representerat Borås vid svenska mästerskap.

Av det Lars Gustin berättat kan det framstå som logiskt att han skulle delta i poetry slam. Ungdomens teater- och författardrömmar har fört honom dit.

— Det låter rimligt, men mest betydelsefull har nog läsningen varit. Om jag inte läst skönlitteratur i den omfattning jag gjort, så hade jag nog inte tävlat.

Medlemskapet i Boråsbygds-Lyriker har betytt mycket för att hålla liv i Lars Gastins intresse för diktkonsten, och för skönlitteratur i största allmänhet.

— Vi startade föreningen 1988. Initiativet togs av Mariana Buller och jag har varit med ändå från början.

På det hela taget tenderar annars Lars Gastin att vara en ensamvarg, han läser böcker och skriver dikter. Föreningen har gjort honom mer social, den har betytt att isoleringen brutits.

— Vi har gett ut sju antologier sedan starten och jag har medverkat i alla.

Även som estradpoet har han varit flitig. Boråsmästerskap har arrangerats sedan 1998 och Lars Gastin har deltagit årligen, med något undantag. År 2005 blev ett framgångsrikt år för honom – då vann han hela tävlingen. Det gjorde att han fick representera Borås vid SM i Göteborg samma år. Hur var det?

— Vi hade inga stora framgångar som lag, men jag fick väldigt bra gehör för *Tiden*, en dikt som placerade mig på tredje plats i en kvalificeringsomgång, före bland andra Niklas Åkesson.

En annan merit som förtjänar att nämnas är Lars Gastins finalplats i Borås Open 2003. Konkurrenten är alltid knivskarp inom denna grand prix-tävling, så ett avancemang låter tala om sig. Han åkte dock ut i kvartsfinalen mot Linnéa Bjerding, en ung tjej från Halland.

Och sådan är tendensen för tillfället, poetry slam-scenen håller på att tas över helt av ungdomar. De poeter Lars Gastin möter är inte födda 1928, som han själv, utan snarare på 1980-talet. Hur upplever han det?

— Det är något jag brukar fundera på först efteråt. Vad har jag bland de här ungdomarna att göra? Men lustigt nog tänker jag aldrig på det medan tävlingen håller på. ■

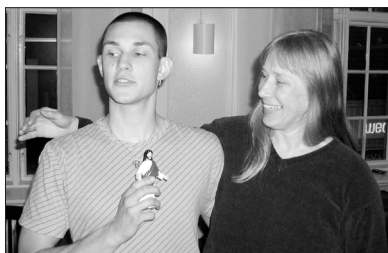
**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Niklas Åkesson

”Genom sitt oerhörda tempo får han mig att lyssna intensivt på texten. Jag vill inte fastna på hans gestik och oerhörda vitalitet. Jag vill skala av det ytliga, det yttre, och försöka hitta budskapet i texten. För ett sådant har han alltid, ofta allvarligt trots all humor.”

Matiss Silins

”När han började var han en liten skolpojke som trodde han behärskade scenen och världen. Men man kunde inte låta bli att beundra honom, hans säkerhet i unga år.

Matiss Silins och Christina Nyhage hör till de poeter som gjort störst intryck på Lars Gastin.

Nu uppskattar jag honom än mer. Han har mognat, och till skillnad från många andra intensiva scenpoeter har han en fascinerande elegans. Han är lite av estradpoeternas Karl Gerhard.”

Christina Nyhage

”Hon representerar en säkerhet på scenen, något som märktes redan från början. Till skillnad från många andra, mer bullriga poeter, arbetar hon gärna med tystnaden. Hon är mycket avvägd, i harmoni med sig själv och sitt tempo. Hon kan inte ifrågasättas.”

Estradpoeter månar om tillgänglighet

Krister Persson i rollen som poet

DET ÄR SVÅRT för Krister Persson att komma ihåg hur hans intresse för poetry slam väcktes, men en skrivande person har han ju varit länge, inte minst som journalist på *Borås Tidning*. Faktum är att de dikter han debuterade med på scenen hösten 1998 framställdes av gamla tidningsartiklar och böcker han författat.

—Det jag kom med var inte traditionell poesi. De texter jag läste hade saxats från prosa jag skrivit. Jag snodde från mig själv.

En dikt som blev mycket uppskattad handlade till exempel om en lärare på en körskola. Den var ursprungligen ett kåseri i Krister Perssons bok om hur man tar körkort.

—Jag kortade ner texten och klippte in en och annan sats från andra artiklar. Egentligen skulle det kunna gå att skriva många dikter på det viset, enbart genom att hämta fraser från sin dagliga *Borås Tidning*. Det räcker med att bläddra igenom den i all hast. Man märker ganska snart vilka meningar som går att använda.

Metoden är väl känd och används flitigt, särskilt av yngre poeter. Men de vänder sig snarare till litteraturhistorien än till dagspressen för att hitta gångbart stoff.

Valet av material beror i hög grad på vad man vill åstadkomma, vilka reaktioner man önskar hos åhörarna. När Krister Persson debuterade på McEwans pub hösten 1998

Krister Persson är ovanlig på så sätt att det var själva tävlingen som inspirerade honom att skriva poesi.

Foto Inger Melin

ville han att det skulle vara roligt, lite lustigt, lite åt ståuppkomik.

—Tyvärr hade jag en felaktig bild av publiken. Jag trodde att den skulle domineras av ungdomar, att jag skulle anträ en rock'n'roll-scen. Istället mötte jag en mogen samling människor. Medelåldern var mycket hög och de hade en helt annan uppfattning om litteratur än vad jag hade. Aj då, tänkte jag. Det här går inte. Bara en minoritet kommer att uppskatta mina texter. Men jag hade inga andra, så det var bara att genomföra racet.

Huruvida det ska gå bra eller dåligt rent sportsligt i en poetry slam-tävling beror i högsta grad på just publikens sammansättning, vilka människor som råkar sitta i jurygrupperna. När Krister Persson gjorde ett nytt försök på Café Trägård året efter hade han bättre lycka. Han vann en

deltävling i överlägsen stil och gick därmed vidare till finalen på Borås Stadsbibliotek. Där kvalificerade han sig till SM-laget som skulle åka till Umeå. Dessvärre blev han förhindrad att åka, så en ersättare fick sättas in. Sedan dess har han inte deltagit i några Boråsmästerskap, men han har meriterat sig med två finalplatser i grand prix-tävlingen Borås Open. År 2002 kom han på en mycket hedrande andraplats.

DE FLESTA SOM är med i poetry slam räknar sig i första hand som poeter i någon grad. De har en avspänd attityd till tävlingsmomentet, de deltar kanske inte i första hand för att vinna, de gillar att möta publiken, de tycker om umgänget med de andra poeterna. Det som gör Krister Persson speciell i poetry slam-sammanhang är att det var själva tävlandet som attraherande honom, inte i första hand behovet av att förmedla poesi. Han kände stark lust att mäta sina krafter med andra. Det var denna längtan efter matchning som genererade hans poesi, en ovanlig ordning alltså.

För Krister Persson har alltid själva framförandet varit väl så viktigt som texterna. Han övade mycket inför tävlingarna, han försökte hitta ett lämpligt sätt att ladda upp på.

— Jag läste högt i bilen, jag läste på väg till olika jobb medan jag gick. Och jag övade med tidtagarur i handen för att vara säker på att hålla mig inom tidsmarginalen på tre minuter.

Numera framstår inte denna målmedvetenhet som särskilt unik, alla framgångsrika estradpoeter slipar på sina scenakter. Men i slutet på 90-talet var det inte lika vanligt.

—Mitt intryck var att många poeter satt och skapade i stunden, in i det sista. Så skulle jag aldrig kunna göra, jag förbereder mig långt i förväg.

Krister Persson hittade på alla möjliga metoder för sin träning, lite som en idrottsman. Är det tävling så är det och

En affisch från 2007 som vill väcka intresse för grand prix-tävlingen Borås Open

måttet på framgång är att man vinner. Han kunde stå långa stunder framför spegeln, med en hushållsrulle som mikrofon, och öva.

— Vid den tiden målade jag om vår sommarstuga ute i Roasjö, tidigt i mars, jag var ensam därute. Jag minns att jag gick i skogen och memorerade.

Någon gång gick han till och med så långt att han spelade in sig själv på video, för att få en möjlighet att analysera sitt eget agerande.

— De gånger jag anmälde mig till Borås Open förberedde jag mig tre månader i förväg, ungefär. Om tävlingen var i april så började jag min träning redan i januari.

Samtidigt som Krister Persson berättar om sin nitiskhet och sina ambitiösa förberedelser, försöker han framhålla att han inte är någon tävlingsmänniska. Hur går det ihop?

— Innan jag flyttade till Borås spelade jag i elitserien med Malmö i volleyboll, men jag blev inte särskilt ledsen när vi förlorade. En tävlingsmänniska är en person som tar mycket illa vid sig när det går dåligt, det har jag aldrig gjort. Jag kämpar väl så länge tävlingen eller matchen håller på, men när den är över tänker jag inte mycket på den.

Vad ”kämpa väl” betyder är en öppen fråga, det skulle kunna betyda att öva maximalt och att göra sitt yttersta?

— Jag är inte sjuk på något sätt, men jag har ett mycket starkt kontrollbehov. Jag vill göra ett bra jobb, och då måste man också förbereda sig.

Träning ger hur som helst färdighet, något som ökar självförtroendet och därmed stärker aktierna inför mötet med publiken. Krister Persson har alltid utstrålat styrka på scenen.

— Det gäller att äga rummet, och desto större rum, desto bättre för mig.

Lokalen har sin betydelse, eftersom den ger ramen för stämningssläget. Vissa poeter har nått sina största framgångar i bibliotek, andra i mer stimmiga miljöer.

— Jag trivdes bra på krogen, de dikter jag använde då hävdade sig i den bullriga miljön.

1999 fick Krister Persson skyhöga poäng i delfinalen i den skräniga miljön på Café Trägårn. Samma texter och ungefär samma framförande fick inte alls det positiva bemötandet vid den ordnade Boråsfinalen i Stadsbibliotekets utlåningshall. Materialet lämpade sig inte för de nyktra och städade förhållanden som rådde där.

Är det något du ångrar eller känner dig missnöjd med?

— Det året jag gick till final i Borås Open gav jag aldrig Niklas Åkesson någon match. Jag minns att jag kände mig väldigt nöjd med att ha nått semifinalen, vilket jag aldrig gjort tidigare. Det har jag ångrat, jag borde ha tänt till mer i finalen.

För Krister Persson styrdes valet av texter av vad tävlingsformen som sådan krävde. Utifrån detta kriterium skrev han enbart så många som behövdes för att han skulle kunna hävda sig.

— Jag använde aldrig dikter två gånger, jag hade bara fyra med mig varje gång jag tävlade. Eftersom jag varit med fem gånger så rör det sig om en samlad produktion på 20 dikter, kanske några fler.

Var finns de idag?

— Dikterna ligger i en kartong i källaren, men jag vet inte exakt var.

KRISTER PERSSONS karriär som poetry slam-poet kan indelas i två perioder, en tidig och en sen. De skiljer sig kraftigt åt, både vad gäller stil och inriktning. Vad karakteriserade hans framträdanden under premiärsäsongerna 1998 och 1999?

— Jag var lite bullrig och gick ut hårt. Här kommer jag, liksom. När jag vann kvältävlingen på Café Trägårn slog jag ett inofficiellt poängrekord som länge stod sig. Det var ingen tillfällighet att det skedde just på krogen.

Och hur var det med scentekniken?

– Jag hade ett papper med mig, men jag hade memorerat dikten, kunde den utantill.

Den minnesgode kommer ihåg Krister Perssons innovation att vika sina A4-papper på längden. Det gav ett stiligt intryck när han plockade fram dem från innerfickan i sin kavaj och började läsa. Vid sidan av det estetiska hade sättet att vika sin praktiska betydelse eftersom det gav stadga och stabilitet åt pappret.

– Sedan tror jag att jag haft väldigt stor nytta av min röst, av min dialekt. Skånskan blir aldrig trist, i den finns aldrig något enformigt och tråkigt tonläge.

Skånskan fanns naturligtvis kvar även hos den sene Krister Persson, men i övrigt var uttrycket ett annat. Vari bestod skillnaden?

– Det handlade om allvarliga dikter, hämtade från texter jag skrev i terapeutiskt syfte efter att min nioåriga dotter dött i en trafikolycka. Också nu hämtade jag material från en bok.

Den heter *En sekund* och är en skildring av den tragiska händelsen, men också en hyllning till dottern.

– Efter att hon dött kunde jag inte läsa de glättiga dikterna från 1998, till exempel en dikt om Bingolotto. Det hade känts tramsigt efter vad som hänt.

Behovet av att uttrycka sorg var nu viktigare än eventuella framgångar i tävlingen, scenen framstod som ett välkommet forum. Därför blev inte Krister Persson allt för besviken när han blev utslagen av Niklas Åkesson i kvartsfinalen 2001, han kände sig nöjd med att ha fått läsa några av sina allvarliga dikter på Borås Stadsteaters stora scen.

Vilka metoder använde du under uppladdningen?

– Det var under en tid när jag tränade ganska mycket, jag sprang. Ibland blev jag inspirerad, stannade och gjorde

anteckningar. Löpningen kunde göra att det började flöda. Om jag från början var en entertainer som ville underhålla, ville jag efter 1999 förmedla ett allvar.

Hur är det med litteraturintresset så där i största allmänhet?

— Jag läser mycket poesi, speciellt på sommaren. En poet som jag är väldigt glad i är Tomas Tranströmer. Det speciella med honom är att han, i all sin genialitet, är mycket tillgänglig. Om jag begriper då är det bra.

Krister Persson känner sig mer tveksam till de poeter och författare han kommer i kontakt med i samband med *Borås Tidnings* årliga debutantpris.

— Obegripligheten... Jag förstår dem inte, och då är det dåligt.

Men frågan är om inte musiken betyder mer för Krister Persson än litteraturen, särskilt svenska låtskrivare.

— Jag vill framhålla Björn Afzelius. Han är bra på att få ihop texter och musik. Egentligen borde någon lägga ner tid på att berätta hur stor han faktiskt är, för han är lite baktalad för tillfället.

Andra som Krister Persson lyssnar mycket på är Peter LeMarc och Anders F Rönnblom. Är det artister som dessa som inspirerat honom att framträda inför publik?

— I grundskolan var jag ganska osynlig, men i gymnasiet blev jag plötsligt mer framträdande och tongivande. Det hände någonting, jag hade inga som helst problem med att gå upp på scenen.

När han var 18 år ville han bli skådespelare, och skrev då en monolog som skickades ut till skolorna i Skåne.

— En gymnasieskola i Helsingborg bjöd in mig. Jag åkte dit, det var fullsatt och jag fick betalt som om jag vore ett proffs. En märklig upplevelse, men sen ändrade jag inriktning och koncentrerade mig på att bli journalist.

Vad har engagemanget för poetry slam betytt?

— Det känns kul att vara en del av rörelsen, jag har ju i princip varit med ända sedan den kom till stan.

På senare år har Krister Persson ofta figurerat som konferencier, en väl så viktig funktion under tävlingskvällarna. Och då har han ofta med sig sin yngsta dotter. Familjen Persson uppskattar estradpoeterna för att de månar om tillgängligheten. Det finns något hos dem som lämpar sig för alla åldrar. De är ett bra exempel på att poesin kan nå ut.

— Folk skriver dikter, vi är ett hyfsat skrivande folk. De flesta blir inte utgivna, och vill kanske inte bli det. Däremot ligger det kanske närmare till hands att de kan tänka sig att gå och läsa för en publik, och få omedelbar respons på det de har gjort. Poetry slam har blivit ett nytt forum som kommit för att stanna, något som engagerar vanliga människor. ■

Efter några år som poet övergick Krister Persson till att bli konferencier. Bilden togs 2008 då han ledde Borås Open. Foto Bo Körling

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Niklas Åkesson

”Han har förmågan att arbeta med hela registret: texten, rösten. Han är intensiv utan att bli skrikig eller hormonstinn.”

Ingela Wall

”Hon var sinnrik, hon var kvinna, hon var något annat än de 25-åriga killarna som rapar ord. Texterna är vardagsbaserade, det fanns charm och intelligens i framträdandet.”

Christina Nyhage

”Hon behärskar rummet och hon gör det med tystnad. Jag uppskattar henne för kontrastens skull, för att visa på spännvidden.”

Niklas Åkesson är den i särklass mest framgångsrike poeten i Borås Open.

En rolig och lustfylld uppgift

Anna Christoffersson i rollen som jury och lärare

DEN SOM TALAR VÄL om poetry slam glömmmer sällan att framhålla arrangemangets sociala värden. Det unika interaktiva spel som ständigt pågår mellan poet, jury och publik skapar en mycket speciell atmosfär i de lokaler där tävlingar genomförs. Men för att en förtätad stämning ska uppstå måste alla parter engagera sig.

En som ofta gått in i den viktiga rollen som jurymedlem är Anna Christoffersson, tidigare lärare på mellanstadiet i Dalsjöfors. Hon kom i kontakt med poetry slam mycket tidigt, sannolikt året efter att den första SM-tävlingen genomförts på Grimsholmen, i Falkenberg 1995.

Det var egentligen inget konstigt med det. Hon är mycket intresserad av litteratur och håller till i Halland om somrarna, landskapet där slammandet fick sitt första fäste i vårt land.

— Tävlingen arrangerades i Norre Katts park i Halmstad. Publiken satt på stolar, ställda direkt på marken och under bar himmel. Jag minns att Irène Karlbom läste, hon var väldigt säker, bland annat i en dikt om katter. Och så framträdde en äldre man, mycket högljudd, hans tordönsstämma vibrerade våldsamt. Det kändes som om hans röst nådde ända bort till Centralen!

Anna Christoffersson berättar att de orädda uppläsarna

Anna Christoffersson blev tidigt intresserad av poetry slam och har ofta varit jury under tävlingarna.

gav henne rysningar. Hon imponerades av hur de vågade dela med sig av personliga texter. Hon njöt av rytmer och ordlekar, en underhållning som gav mycket. Därför var det en självklarhet att hon sökte sig tillbaka till slamscenen även följande år. Hon gillade mötesplatsen som sådan, att exempelvis unga killar och gamla tanter kunde umgås på ett naturligt sätt via ett gemensamt intresse.

När poetry slam sedan etablerades i Borås blev naturligt för henne att intressera sig för arrangemangen där. Hon var inte med första gången, när Lars Hagström vann premiären

på McEwans pub våren 1998, däremot när Fredrik Ottosson segrade i sin kvaltävling veckan därpå.

Den första säsongen mynnade ut i en vänskapsmatch mellan Boråslaget och de regerande mästarna från Halland. Det skedde i Borås kulturhus den 8 maj och Anna Christoffersson var på plats, dock inte som jury.

— Nej, jag var länge tveksam till att vara med i en jury, jag vågade inte, kände mig inte kompetent.

DEN KÄNSLAN OCH detta krav på sakkunnighet kände hon igen från sitt arbete som lärare. Vid en tidpunkt hade hon nämligen bestämt sig för att hitta en väg ut ur de svårigheter som många elever allt oftare har i ämnet svenska.

— Jag gick en kurs på pedagogen vid universitetet i Göteborg i processinriktat skrivande. Tanken är att eleven ska ges möjlighet att arbeta på ett sätt som liknar en yrkesskrivbents, ett skrivande på lite längre sikt, där man först samlar idéer och fakta. Läraren leder och följer processen, samt ger respons efterhand. Det som fick mig att haka på och som betytt mycket för mig var en synpunkt från vår kursledare Ann Boglind: "Du blir aldrig en bra skrivlärare om du inte skriver själv!"

Detta fick till följd att Anna Christoffersson la sig till med vanan att anmäla sig till skrivarkurser på landets folkhögskolor om somrarna. I kurserna ingår som regel att deltagarna övar på alla genrer som hör till skönlitteraturen.

— Jag fastnade i första hand för lyriken, kanske av lättja, men mest för att det är roligast. Ett besök från poeten Tua Forsström gjorde också stort intryck på mig. Jag vill leka och laborera med texter, och det blir mer tid för det, mer hanterbart om man nöjer sig med att skriva dikt. Dessutom är det ett känt faktum att elever som betraktas som svaga har störst chans att utveckla ett språk om de arbetar med poesi:

att försöka skriva långa texter kan vara väldigt hämmande för den ovane.

Och nu var det dags att börja tillämpa de förvärvade kunskaperna i skolan. Anna Christoffersson började i en fyra, ett arbete som fortsatte upp i sexan.

— Jag lät eleverna skriva, till en början i form av flödesskrivning och jag kände igen deras svårigheter. För att avdramatisera de problem de ställdes inför läste jag ibland upp vad jag själv skrivit, oftast när resultatet kändes ganska dåligt.

Arbetet resulterade så småningom i en diktbok, en antologi med bidrag från alla i klassen. Boken var ambitiöst utformad rent layoutmässigt och blev uppmärksammas i *Borås Tidning*. Mats Segerblom skrev en informativ och uppskattande artikel den 21 juni 1993.

När så poetry slam kommit in i Anna Christofferssons liv, blev hon sugen på att pröva även det i sin undervisning. I bästa fall skulle tävlingsformen kunna motivera eleverna att läsa dikt högt, något som de annars värjde sig emot. När hon höstterminen 2000 gick en kurs i ämnesdidaktik vid Högskolan i Borås öppnade sig en möjlighet att testa detta. Inom ramen för kursen gick det att realisera ett projekt.

— Målet var att tillsammans med klassen arbeta fram och genomföra en modifierad form av poetry slam. Syftet var att få eleverna att våga framträda inför publik, men givetvis också att öka deras intresse för poesi.

Under hela projektet summerade Anna Christoffersson i dagboksanteckningar hur arbetet fortskred. En notering från onsdagen den 8 november ger en tydlig bild av att ett poetry slam-arrangemang engagerar ganska många personer, det aktiverar väsentligt fler än dem som står på scenen. En rad funktionärer ska utses.

De som ska tävla i morgon hade företräde till mikrofonträning och hemlån av diktböcker. Stor rusch även idag.

Vi genomförde en generalrepetition av tävlingsförfarandet. Vi flyttade isär de främre bänkarna för att utöka golvytan. Delade upp funktioner: en konferencier, två protokollförare, två tidtagare, tre tekniker. Övriga lottades till olika stora jurygrupper. Gick igenom uppgifterna i stora drag. Spelade fyra dikter från cd. Röstade om uppläsning och dikt. Stannade upp då och då för att ge instruktioner till funktionärerna och jurygrupperna.

Tisdagen den 25 november 2000 höll klass 5A en stor final i Dalsjöfors kommunala bibliotek. Ett femtiotal föräldrar och andra nyfikna följde med stor spänning den jämna kampen mellan de åtta finalisterna.

Tävlingen gick till så att eleverna vid varje enskilt uppläsningstillfälle, utöver sin egen dikt också läste en av någon etablerad författare. Ett mycket vanligt val var lyrik av Britt G Hallqvist och Siv Widerberg. Josefín Mellbladh, som senare vann tävlingen, gick några steg längre. I hennes program ingick poesi av både Sonja Åkesson och Werner Aspenström.

– Från början valde eleverna mellan 80 dikter, ett basurval som jag gjorde. Kriterierna var att texterna skulle lämpa sig för högläsning och passa ungdomar.

Inför tävlingen hade de 26 eleverna fått lyssna mycket på cd-skivor med poesiuppläsningar. De fick betygsätta dikter av exempelvis Nils Ferlin, Lina Ekdahl och Arne Johnson.

– Inför elevernas uppläsningar hade jag gått igenom samtliga dikter med dem. Jag hade rått dem att vara tydliga, hålla ljudstyrkan uppe och hitta rätt fart. Svårast för dem var att göra pauser och – vänta på applåderna . . .

Sammanfattningsvis kan sägas att arbetet med poetry slam i skolklassen stimulerade till eget skapande, det gav en

viss litteraturhistorisk orientering, samt skänkte eleverna social träning på en rad nivåer.

– Förhoppningsvis minskade deras rädsla för att framträda, jag hoppas att de kommer att behålla intresset för att läsa och skriva dikt.

Projektet lär vara unikt i Sverige, och är ett exempel på vilka möjligheter poetry slam erbjuder den som är engagerad och kreativ. Dessbättre har det dokumenterats på ett föredömligt sätt i en uppsats. Den har tillkommit på Högskolan i Borås och heter *Poetry slam för 9-13-åringar: En klassrumsforskningsrapport om poesiuppläsning i tävlingsform*. I den framgår det vilka ambitioner Anna Christoffersson hade, hur hon tillsammans med klassen löste alla teoretiska och praktiska problem: där finns en litteraturlista och andra dokument, så allt talar för att den skulle kunna användas som en manual för andra lärare som vill pröva poetry slam i skolan.

Här kan det räcka att citera de positiva slutorden i Anna Christofferssons utvärdering, i januari 2001:

Om en poetry slam-tävling planeras och genomförs på ett seriöst sätt och under tillräckligt lång tid i en klass, får läraren en utmärkt möjlighet att motivera och stärka eleverna i konstruktiv diktläsningsträning.

En poetry slam-period i klassen tycks ge en positiv effekt inte enbart på själva läsandet och framträdandet utan även på intresset för poesi.

En förutsättning för att poetry slam kan föras in i undervisningen, är förstås att läraren vet vad det hela handlar om och har ett genuint intresse för företeelsen. Anna Christoffersson har en imponerande meritlista därvidlag.

–Eftersom jag ganska tidigt började föra anteckningar så vet jag att jag varit med vid minst 33 tävlingstillfällen, men sannolikt fler. Nästan hälften av gångerna har jag varit jury, oftast ensam.

Det dröjde dock ett tag innan hon ställde upp, egentligen först efter att hon själv provat att läsa poesi inför publik.

Anna Christoffersson som konferencier då hennes elever genomförde en poetry slam-tävling.

Josefin Mellbladh visade både förvåning och glädje när hon vann klass 5A:s poetry slam-tävling.

— Jag hade tränat att läsa upp dikter för Charlotte Pauli, på en lyrikkurs en sommar. Jag var väldigt ovan vid mikrofon, nästan skakade av nervositet. Det krävdes att hon bönade och bad för att jag skulle våga ta steget.

Först efter denna erfarenhet kände sig Anna Christoffersson mogen att bedöma andras framträdanden.

— Ganska tidigt började jag göra noteringar. Jag skrev upp poetens namn, dikt titel och poängen. Jag satte poäng själv först, jämförde min och juryernas bedömning. Merparten av dessa anteckningar har jag kvar.

Några kriterier för vad som är en bra eller dålig slam-poet har hon inte formulerat, men hon faller inte för det spekulativa.

— Sedan tycker jag att poeter som läser utantill överkattas. För mig spelar det ingen roll om de läser innantill, från ett papper. Rösten är ofta viktigare än gesterna, den ska inte underskattas. En stillsam, tyst och koncentrerad framtoning kan vara mycket effektiv.

Anna Christoffersson hör till de juryer som mer går på dikten som helhet, en balans mellan form och innehåll. Hon låter sig inte gärna luras av själva scenshowen.

— Man ska i alla fall inte kunna dölja brister i en text med ett bombastiskt framträdande.

En jurymedlems uppgift är att vara uppriktig, att med poängen ge uttryck för en åsikt.

— Men även om poeten är dålig skulle jag aldrig ge lägre poäng än en fyra, trots att de som står på scenen är vuxna människor och vet vad de gett sig in på, och medverkar helt frivilligt.

Eftersom det ytterst handlar om en tävling händer det att känslorna i lokalen svallar, den övriga publiken behöver ju inte ha samma favoriter som jurygrupperna.

— Några allvarlig incidenter har jag inte råkat ut för, men visst har andra försökt påverka mig. Jag minns bland annat ett par som satt bakom mig, de talade högt och var kritiska till min poängsättning. De förordade traditionell, rimmad poesi, en genre som jag enligt dem inte värdesatte tillräckligt mycket den gången.

Ett problem kan jävighet vara, att jurygrupper till exempel allt för tydligt premierar de lokala hjältarna. Fast i en tävling som så tydligt bygger på slumpen och det subjektiva tyckandet vore det förstås malplacerat att utkräva objektivitet och rättvisa.

— Av en jury fordras förstås ett visst mod, vill man vara trogen sig själv kan det leda till att man sätter avvikande poäng, och det kan väcka undringar.

På det hela taget har dock Anna Christofferssons juryarbete varit lustfyllt och roligt.

— Sitter man i juryn tvingas man att koncentrera sig och det har varit nyttigt. De flesta poetry slam-dikter riktar sig till örat, så det gäller att vara skärpt och lyssna. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Lina Ekdahl

”Hon skriver på ett humoristiskt sätt om allvarliga saker, om samhällsföreteelser. Hon upprepar saker på ett finurligt sätt, hon förhåller sig helt allvarlig även när det blir roligt. Och hennes göteborgska accent är helt underbar! Texten håller nästan lika bra på pappret som när den läses upp i mikrofon.”

När Fredrik Ottosson tävlade som poet använde han ofta en svart tröja.

Fredrik Ottosson

”Jag tyckte att han läste chosefritt, det kändes naturligt. Det fanns ett spännande innehåll i hans texter, man uppfattade vad han sa. Det var starka och annorlunda bilder, de verkade komma inifrån.”

Johannes Anyuru

”När jag hörde honom första gången hade jag hunnit besöka många poetry slam-tävlingar, vissa manér hade etablerats. Men så stod han bara där och läste fantastiska dikter! Det var så påtagligt att detta var rena rama poesin, helt befriat från retoriska grepp. Textens kvaliteter bröt igenom.”

Vill att dikter ska kunna dansas

Jörgen Larsson i rollen som poet och forskare

SAMTIDIGT SOM EN poetry slam-rörelse växte fram i Borås befann sig Jörgen Larsson i slutfasen av ett litteraturvetenskapligt forskningsprojekt. Våren 1999 doktorerade han i Göteborg med avhandlingen *Poesi som rörelse i tiden*.

Inom den metriskas vetenskapens fält hade han studerat lyrikens sinnliga aspekter, dess känslomässiga verkan och i synnerhet vårt sätt att rytmisera den. Därför var det nästan oundvikligt att han blev nyfiken på de lokala estradpoeterna.

— I den muntliga poesin står tidsprocessen i centrum. En estradpoets verktyg är det temporala, det flyktigt verbala.

Jörgen Larsson anser att mycket av uppläsningarnas tjuskraft består i att de rör sig på en ursprunglig nivå. Från början fanns det ju bara muntlig poesi: ljud och rytm, som ett ordnande av rörliga förlopp.

Just dikten som verbalt flöde, dess ljud, ord, fraser, meningar och versrader var också ämnet för hans forskning.

— Betydelseerna växlar och rör sig medan vi läser från första raden till den sista. När dikter läses högt blir de med nödvändighet flyktiga och svåråtkomliga, medan skriften på pappret ser likadan ut när man än studerar den.

En annan svårighet med temporala fenomen är att vi oftast är omedvetna om dem.

— Vi saknar i alla fall ett språk för att skildra dem. Hur

beskriver man exempelvis en melodi? I min avhandling försöker jag ändå att medvetandegöra det omedvetna, att analysera hur vi uppfattar "poesi som rörelse i tiden", för att nu citera titeln.

Diktens flöde ändras ständigt och för att kunna ta det till oss måste vi ordna det, vilket enligt Jörgen Larsson är en viktig förklaring till att vi rytmiserar det.

— Principerna för rytmiseringen är varken subjektiva eller slumpmässiga. Vi människor föredrar att rytmisera inom vissa ramar. De är givna.

Med detta hamnar Jörgen Larsson på något osäker mark. Han kan möjligen få kritik för att pyssla med saker som inte är empiriskt verifierbara. Den teoretiska underbyggnaden för hur människor tolkar sina sinnesintryck har han fått genom semiotiken.

Grundprinciperna för den rytmisering som försiggår i läsarens eller lyssnarens huvud har enligt Jörgen Larssons synsätt en evolutionär och biologisk grund. Han räknar med fyra typer av rytmiska komponenter.

— Den cykliska, med ständiga omtagningar, och den centrerade, med upprepade, samlande viktningar. Sedan den linjära rytmiken, som ständigt är på väg till eller från, och till sist en "fryst" rytmik som jag kallar rörelse-tid, som är närmast rumslig.

Rytmiken efterliknar känslprocesser. Med risk för att generalisera ger han följande enkla exempel:

— I dikten får glädjen oftast många ord, den expanderar. Sorgen ges oftast ett mer koncentrerat uttryck, det är mindre rörelser i stroferna.

Genom sin forskning har Jörgen Larsson försökt bryta ny mark för den metriska vetenskapen, det vill säga läran om rytmen som stilmedel i poesin. Det går inte att hitta någon forskare i Norden med liknande utgångspunkter.

När poetry slam etablerades i Borås höll Jörgen Larsson på med en litteraturvetenskaplig doktorsavhandling om rytmens betydelse i poesin. Foto Lars Andrén

— Många ser säkert metriken som en klassificerande disciplin, som huvudsakligen syftar till att ge namn åt vissa rytmiska mönster. Jag betraktar den som absolut central! Den nya metriken ställer frågor inte bara om hur vi upplever poesi, utan också om hur vi uppfattar hela vår föränderliga värld, säger Jörgen Larsson och får något lätt visionärt i blicken.

Eftersom det är grundforskning han bedriver har avhandlingen blivit ganska svårtillgänglig. Det beror på att han inte kunnat förutsätta att någon har elementära kunskaper om ämnet, utan har tvingats vara mycket grundlig. För att bredda den vetenskapliga basen har han vävt in gestaltpsykologi och musikteori.

Vissa planer på att popularisera boken finns, särskilt som intresset för metrik är stort, exempelvis bland musiker och skådespelare. Men Jörgen Larsson tycker det är svårt att göra det i skrift, det är lättare som talare.

— När det gäller dikt har jag alltid varit fascinerad av det sensuella, att ta orden i sin mun, att uttala dem. Så när jag gick på min första poetry slam-tävling var det inte enbart för att studera poeternas tekniker, utan också för att komma underfund med om detta var något för mig. Jag var väldigt nyfiken på att testa själv.

DET VAR MYCKET som attraherade honom hos poetry slam, inte minst att dikten förs ner till ett folkligt och ganska uppkäftigt plan. Den tendensen stämde väl med hans egen litteratursyn.

— En kvalitet, rent socialt, var att det var mycket mer heterogent de första åren. Det vimlade till exempel av äldre poeter, ofta med naturlyrisk inriktning, och de tävlade med modernister i olika åldrar. Blandningen tilltalade mig.

Numera domineras scenen av unga poeter. Varför det blivit så går det bara att spekulera över.

— Kanske beror det på det naturliga urvalet? Eftersom publiken blivit allt yngre är det också ungdomar som tar plats i jurygrupperna. Och de ger förstås höga poäng till jämnåriga poeter som de kan identifiera sig med. En jury går ju mycket på igenkänning.

Den som aldrig når några framgångar tröttnar, lämnar över scenen till andra. På så sätt har många pensionärer och andra över 40 år trätt tillbaka. Men kring millennieskiftet kunde poeter från detta ålderssegment klara sig utmärkt. Ett bra exempel på det är Jörgen Larsson själv. Han ingick nämligen i det Boråslag som år 2000 kom på andra plats vid SM, vilket för övrigt är lagets bästa placering så här långt. Till saken hör att han under samma SM kom på tredje plats individuellt, något som det dröjde länge innan någon annan från Sjuhäradsbygden lyckades överträffa. Därför måste Jörgen Larsson räknas som en av traktens mest meriterade poeter.

— Det känns lite märkligt, för till vardags räknar jag mig inte som lyriker precis. Mina dikter tillkom i första hand för att användas på scenen, för att framföras muntligt. Visst blev de framgångsrika, men för egen del betraktar jag en del av dem som lite för medvetna, lite för taktiska.

De bästa dikterna tycker han dock håller fortfarande. Det är i alla fall inget fel på texterna.

— Problemet är att jag inte kommer tillräckligt långt med framförandet. Samtidigt som jag är oblyg på ett plan, är jag blyg på ett annat.

Han hänvisar till Eric Fylkesons tankar, en poet som reflekterat mycket över det sceniska, och dennes betoning av autenticitet, att det är av betydelse för publikens reaktioner.

— Det måste inte vara det, men den som lyssnar bör kunna uppfatta framförandet som genuint och äkta. Det är inte bra om det blir för utstuderat. Jag har en tendens att

isolera mig i mig själv. Så att nå ett tillstånd av transcendens, att bli ett med publiken... nej, jag kan inte säga att jag nått dit precis. När det gäller den delen har jag i så fall kommit mycket längre som trubadur, med gitarr i handen.

Sedan Jörgen Larsson slutade tävla skriver han allt mindre poesi. Under intryck av poetry slam hann det i alla fall bli ett femtiotal dikter.

— Det krävs ju en viss motivation för att orka ta sig från länsstolen till skrivbordet, och detta bränsle gav tävlandet.

MED TANKE PÅ Jörgen Larssons bakgrund som forskare och hans framgångar på scenen bör han väl ha en del att säga om den typiska slam-dikten och dess verkningsmedel. Eller?

— Nja, fast egentligen saknas det en teoretiker inom svenskt kulturliv som tar poetry slam på allvar. Ett tag hade jag själv planer på att gå in i den rollen, förberedde mig på att skriva en essä om slampoesi. Jag studerade en antologi med dikter, och betraktade dem i ljuset av de teorier som Walter Ong lanserar i sin bok *Muntlig och skriftlig kultur*, och hans tankar om "teknologiseringen av ordet".

Några vidlyftiga spekulationer i Ong-anda, om det naturliga muntliga ordet som en del av det verkliga, existentiella nuet, samt att det sagda i en viss situation alltid innefattar mycket mer än bara ord – att det talade ordet alltid innebär en modifiering av en total situation som går utöver det verbala... nej, någon sådan text skrev aldrig Jörgen Larsson. Men han har kanske något att säga om estradpoetens hantverk?

— Ramarna är ganska givna, särskilt tidsaspekten har betydelse. Eftersom en dikt får vara högst tre minuter lång styr detta skapandet. Det gäller att utnyttja denna tid väl, för det måste till ett antal hyfsat starka effekter för att göra in-

Jörgen Larsson tar ut svängarna som poet i Boråslaget under de svenska mästerskapen i Avesta 2004.

Foto Bo Körling

tryck på publiken. Den som gillar att läsa korta poem måste nog tänka om, för även om texten håller god kvalitet hin-
ner aldrig framförandet påverka lyssnarna tillräckligt djupt.
Poetry slam är således inget bra forum för haiku-diktare.

Jörgen Larsson fortsätter:

— Ett vanligt stilmedel, som ofta fungerar bra, är ana-
foren. Du är additativ, levererar anhopningar. Du upprepar
vissa fraser, gör variationer som förstärker enkla budskap.
Det talar till våra associationer snarare än till intellektet.

Och det som väcker känslor är en bra sak i Jörgen Lars-
sons värld. Problem ser han istället hos det cerebrala, hos
den extremt förståndsmässiga hållning till litteraturen som
blivit allt vanligare. Som forskare befinner han sig delvis på
kant med de tendenser som dominerat inom litteraturvet-
enskapen de senaste decennierna. Där härskar ju filosofiskt
orienterade forskare, vars drivkraft är att frilägga det idéin-
nehåll dikten rymmer.

— Deras sätt att läsa lyrik kan uppfattas som destruk-
tivt. De hittar en rad där det står något filosofiskt. Sen hit-
tar de en annan rad på något annat ställe, som säger något
liknande. Och genom att hitta motsvarande tankeinhåll
hos andra författare – intertextualitet är ju fortfarande på
modet – menar de sig ha kommit underfund med något av
vikt. I den hanteringen försvinner poesin!

FÖR JÖRGEN LARSSONS egen del kommer njutning före
reflektion. Detta sinnliga perspektiv tackar han sin lyrikäls-
kande pappa för.

— Mitt ursprung är enkelt. Jag är en klassvandrare. Min
far var ölutkörare, men han kunde väsentligt fler dikter ut-
antill än vad jag kan, i synnerhet Gustaf Frödings, Nils Fer-
lins och Dan Anderssons. Jag har fått uppleva hur poesi kan
vara något mycket levande.

I sin doktorsavhandling koncentrerar sig dock Jörgen Larsson på den finlandssvenske poeten Elmer Diktonius. Valet kan motiveras på så sätt att det var en författare som genomgick en mängd olika faser under sitt långa liv, vilket gör hans poesi till en rikt varierad exempelsamling.

— Jag är minst lika förtjust i hans mjuka 30- och 40-talspoesi, som de dikter han skrev under sin expressiva period. Han är mera av en estetisk revolutionär än en politisk, även om han alltid tillhörde vänstern.

Men egentligen går det att applicera Jörgen Larssons teorier på vilken diktning som helst, möjligen med undantag för de postmoderna fragmentarikerna. Att han nämner njutning före reflektion är typiskt för hans litteraturuppfattning.

— Poesi är mycket känsla: man ska kunna dansa dikterna!

Och för att ge exempel på det brister han plötsligt ut i *Äländsk symfoni*, ett Diktoniuspoem med en symbolik som i viss mån färgat hans självbild.

Motvindsmås flaxar,
kvider halvkrävd,
tar till gliden,
står still.

Då griper bredbringad
vindpust
med bärsärkarnävar dess
axlar,
den sjunker,
darrar,
vingen bräcks nästan av –
en saltormortal:
den är räddad!

— Det är den fjärde strofen. Jag skulle verkligen kunna dansa den på scen! hävdar han entusiastiskt med sin genuina småländska dialekt, genomsyrad av härliga tungrots-r.

— Dessutom ser jag mig lite som en motvindsmås, fortsätter han, både som människa och forskare.

Vetenskapsman blev Jörgen Larsson närmast av en slump. När han arbetade som lärare på Almåsgymnasiet i Borås blev han erbjuden att gå en kurs som en kollega till honom hoppat av.

— Det var 1984 och två år senare påbörjade jag min forskarutbildning. Från 1992 och fem år framåt hade jag en doktorandtjänst i Göteborg. 80 procent av tiden ägnades åt forskning.

Annars har Jörgen Larsson undervisat i svenska och engelska i Borås sedan 1975, exempelvis på Bäckängsgymnasiet, men numera arbetar han som lektor på Högskolan. ■

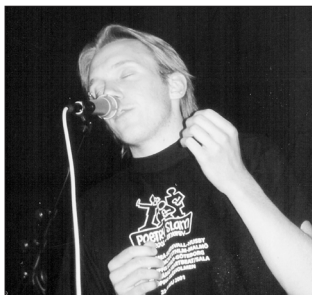
**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Margareta Hammar

"Allting stämmer alltid väldigt väl för henne. Som poet gäller det ju att se ut som och röra sig som de texter man läser. Hon är alltid lika helgjuten."

Robert Singleton

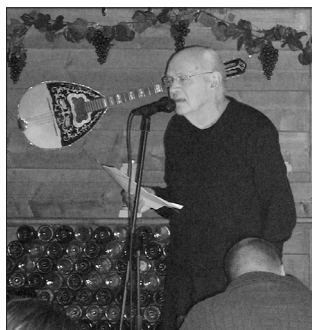
"En oerhört lågmäld poet. Han är en sådan som kan tala lägre och lägre, och samtidigt få publiken att lyssna mer och mer. Vi lyssnar andäktigt efter varje nyans, jag uppskattar hans förmåga till total koncentration."

Robert Singleton är en poet med förmåga till full koncentration.

Lars Gastin

"Han står alltid helt still, en härlig kontrast till de unga killar som ägnar sig åt gymnastik. Allt sitter i den allvarliga rösten, att varje ord är viktigt. Dessutom vågar han pausera mer än andra, utnyttjar tystnaden skickligt."

Då Lars Gastin läser sitter allt i den allvarliga rösten.

Betalar gärna skatt för poetry slam

Mikael Karlsson i rollen som poet

NÄR POETRY SLAM etablerades i Borås i början av 90-talet arbetade de redan frälsta hårt för att vinna nya själar. Till Lars Hagströms meriter hörde att han lockade postpunkaren, låtskrivaren och kulturskribenten Mikael Karlsson till arenan.

— Det var han som övertygade mig, han fick poetry slam att låta roligt. Man kan säga att jag städsldes som en av hans väpnare. Jag kom med i gänget helt enkelt.

Därefter blev Mikael Karlsson ganska offensiv för egen del. Han inventerade sin stora bekantskapskrets och talade väl om tävlingen inför de kompisar han trodde skulle fastna på kroken. En hel del av dem fick han att delta, exempelvis Claes Paulsson som sedan var aktiv under flera år, han deltog bland annat i flera svenska mästerskap.

— Rätt snart blev jag också en del av organisationen. Jag hjälpte till som konferencier. Jag minns bland annat att vi körde en omgång i Ulricehamn. Det gick bra men ledde inte till någon fortsättning, mest för att det inte fanns några lokala krafter som var villiga att driva det hela vidare.

Hösten 1998 skrev Mikael Karlsson historia när han lyckades bli den förste Boråsmästaren i poetry slam. Han vann på McEwans välbesökta pub över Mike Walls i finalen, en dynamisk engelsman som läste på sitt modersmål.

Mikael Karlsson har sina rötter inom musiken. Han var låtskrivare och sångare i punkbandet Råttorna och senare detsamma i postpunkbandet Iguana Party.

— Skälet till att jag ställde upp var att jag hade skrivit många låttexter. Det gick ganska lätt att göra poesi av dem. Och eftersom jag kunde dem utantill så gav framförandet sig självt. Men med tiden kände jag ett behov av att utveckla materialet: jag kunde ju inte stå där och läsa rockdikter hela tiden!

Ett exempel på Mikael Karlssons nyorientering var den uppskattade dikten *Tacksam*, en politisk text, en samtidssatir. Den ska framföras med frustande energi i mycket högt tempo.

— Jag är särskilt glad för att den kom till innan det blev ett mode att läsa snabbt. Sammanlagt skrev jag ett tiotal dikter för slamsenen, varav fem är något att ha.

I princip är Mikael Karlsson mycket vänligt sinnad till de uttryck som poetry slam-arenan föder.

— Jag föredrar i alla fall slampoeter framför mossiga tanter och farbröder som läser naturlyrik, eller i värsta fall de där moderna, akademiskt anlagda poeterna, som abstraherar språk och himlar med ögonen.

Något kvantitativt intresse för poesi har aldrig Mikael Karlsson haft, däremot ett kvalitativt.

— Det är som med musik, två bra cd:s kan räcka långt. Och talar vi lyrik klarade jag mig som tonåring utmärkt med Charles Baudelaires *Ondskans blommor*. Sedan råkade jag på två böcker av den danske poeten Lean Nielsen på ett antikvariat. De heter *Ett begagnat liv* och *Dikter om våld och ömhet*, båda är helt sönderlästa.

När det gäller låtskrivandet så är Mikael Karlsson mer intresserad av musikens än textens utformning, men han har ibland tänkt att han skulle försöka skriva poesi, lite mer seriöst.

— Men så har jag haft jobbet, föreningen Ikaros paraply, filosofikvällarna vi arrangerat, recensionerna och kulturar-

tiklarna jag skriver . . . – jag har hunden, TV:n, familjen, det nya bandet . . .

Som bandleadare och musiker kan Mikael Karlssons karriär delas in i två perioder. Under den första var han aktiv i Råttorna, ett band som först hade kallats Censur, därefter Dom döda.

– Vi gjorde tre singlar, som sålde slut, och hade många spelningar i Västsverige. Jag har inte kollat upp det, men jag har på känn att vi var det första punkbandet i Borås.

DETTA SKEDDE I skarven mellan 70- och 80-talet, en period då proggar och punkare samexisterade.

– En viktig knutpunkt var Musikhuset, vars historiska betydelse har underskattats. Först bedrevs verksamheten på Bryggaregatan, sedan blev det förflyttning upp till det hus där Rockborgen nu ligger. Musikhuset kan sägas vara en sorts osynlig rot, lite av en skola för alla ungdomar som sökte sig dit. Många lärde sig att arrangera, att ta tag i saker på egen hand.

Mikael Karlsson betraktar Musikhuset som något av ett universitet för Borås alternativrörelse. Många kreativa boråsare formades på ett bra sätt i den miljön och det finns skäl att tro att andan lever vidare, att den sannolikt också inspirerade de tidiga slampoeterna.

– De mer erfarna proggarne eggade punkarna, gav dem stöd och uppmuntran. Det var förresten i Musikhuset som jag först lärde känna Lars Hagström. Det skilde inte så mycket i ålder mellan oss, men medan han hörde till de sista proggarne, hörde jag till de första punkarna.

Det förtjänar att nämnas att den kompetens som utvecklades i Musikhuset har fått nationell betydelse, genom att gå på export. För inte allt för länge sedan hade till exempel ett gäng från Borås huvudansvaret för den stora scenen

under Hultsfredsfestivalen. Till saken hör att Jan P Bordahl, ansvarig för Musikhuset i Borås, under en period var chef för hela arrangemanget i Hultsfred.

Mikael Karlssons andra karriär som musiker inleddes med bandet Iguana Party. Det var när den gruppen bildades som han lade av med poetry slam. All energi gick åt till att skapa nya låtar, poesiskrivandet fick vänta.

— Jag började också läsa filosofi i Göteborg, vilket ledde till att jag startade upp undervisning i det ämnet på Komvux. Senare blev jag lärare i filosofi också på Bäckängsgymnasiet.

Numera har Mikael Karlsson ett ganska distanserat förhållande till poetry slam, men även när han höll på som mest försökte han ge det rätt proportioner.

— Litterärt sett är ju det poeterna åstadkommer bagateller. Och det har delvis med uttrycksformens flyktighet att göra: nuets slumpartade kontext, ingredienser som bara råkar bli det ena eller det andra . . . Men det är en kul grej, en riktigt bra och nyttig skola.

Det kunde dock hända att Mikael Karlsson försökte värja sig mot vissa personer som tog sig själva på allt för stort allvar.

— Ibland ser du poeter som går omkring utanför lokalen och värmer upp. De mumlar för sig själva, tränar in sina gester. Så pretentiöst! Det är nästan skrattretande. Men jag ska villigt erkänna att det finns tillfällen då konsten glimmar till, då det finns närvaro och känsla.

Några direkta förebereelser inför ett framträdande har aldrig Mikael Karlsson ägnat sig åt, med undantag för när han skulle rycka in som reserv i Boråslaget vid SM 2000.

— En poet hade fått förhinder och kunde inte vara med. Men efter diverse protester och rent byråkratiska manglingar blev jag stoppad från att medverka. Det kändes lite

Mikael Karlsson arbetar som lärare i filosofi på gymnasiet, men skriver också kulturartiklar på frilansbasis.

lustigt. Människor som representerade de fria konsterna blev plötsligt paragrafryttare och slog knut på sig själva. Fast annat var kanske inte att vänta, lyrikvänner är ju sådana som gullar med varandra i en mysig hörna, i en skyddad kultur. De har kanske svårt att hantera något så pass brutalt som konkurrens.

För egen del har Mikael Karlsson ett mycket osentimentalt förhållande till själva tävlingsmomentet.

— Jag är van att tävla från andra sammanhang, och överallt är det ju så att någon förlorar. Så även om jag då och då blivit utsatt för rena justitiemord, till exempel att någon annan poets kompis suttit i någon jury och taktikröstat, eller att jag väckt antipatier genom mitt sätt att vara och se ut, så är det ju bara som det är. Det är väl bara att gå vidare. Väckarklockan ringer i morgon också, funkar det inte får man väl byta jobb, eller skaffa en ny fru. Det stör mig mycket att höra på poeter som känner sig kränkta för att det gått dåligt i en tävling. Är inte poetry slam en humoristisk happening, eller vad?

PÅ EFTERFESTER OCH i mera småskaliga sammanhang, har det hänt att Mikael Karlsson försökt utveckla en typologi, för att därigenom få en klarare bild av vad hans medtävlare håller på med. Hans beskrivning må vara elak, men den har ändå en humoristisk grundton.

— De två första kategorierna har hämtat sina namn från fågellivet. Till att börja med har vi undulatpoeten, med stark anorektikervarning. Där är smärtan djup, mycket existentiellt mörker, gärna en liten gråtattack. En mildare variant av samma fågel, men som inte anlitar lika skrikiga abstraktioner, är kanariefågeln: framtoningen är extremt lågmäld, kan bli lite tråkig.

Sedan nämner Mikael Karlsson skådespelaren, den som gör själva framträdandet till det viktiga i akten. Han eller hon viftar med armarna och är enormt fysiskt aktiv.

— Det kan finnas poänger i detta agerande, för varje kroppslig orgasm måste ha sin motsvarande poäng i dikten. Men de dör i längden.

Dessutom finns det enligt Mikael Karlsson en grupp

som förtjänar att kallas misärromantiker. De kanske försöker efterlikna Charles Bukowski, eller eftersträvar att förväxlas med Stefan Sundström.

— Det handlar om slumpoesi, eller ska vi kalla det poetry slum? De kan vara roliga att se, och har definitivt ett lägre bäst före datum än skådespelaren. Har jag nämnt gruppen wannabees? De vill bli estradpoeter, eller till och med riktiga poeter, men de har dessvärre inte förmågan. En fördel med dem är att de ofta utvecklas till utmärkta arrangörer.

Slutligen kommenterar Mikael Karlsson de traditionella poeterna, personer som kanske till och med givit ut böcker. De skriver bra texter, men fungerar dåligt i estradpoesisammanhang.

— På en scen duger det till exempel inte att ställa sig med ryggen mot publiken, att helt gå upp i orden.

Trots den ironiska distans som Mikael Karlsson stundtals anlägger till poetry slam, ser han mycket positivt på företeelsen.

— Den här ytan måste finnas, en yta där både unga och gamla kan ge uttryck åt det de tänker och känner. Dessutom är det kul för många att stå på scenen. Det är bättre att de söker sig dit än att de vänder sig till det militära. Men även om poetry slam-scenen är lika nödvändig som åldringsvården, så behöver det ju inte innebära att just jag alltid måste vara aktiv på den. Jag hör i alla fall till dem som vill stödja den, jag betalar gärna mycket skatt för att den ska få vara kvar.

För att dra in ett ekonomiskt underlag för denna skattesats arbetar Mikael Karlsson heltid som lärare, för närvarande på Bäckängsgymnasiet. Hans huvudämne är numera filosofi. Han skriver också kulturartiklar i *Borås Tidning*, om filosofi förstås, men också om ämnen som berör religion, samt om det samhällsvetenskapliga i bredare bemärkelse.

— Jag läser också filosofi på halvfart i Göteborg, håller

på att skriva en uppsats om agnosticism och ateism. Men det får ta den tid det tar, det är inte det viktigaste.

Hans tid upptas även av ordförandeskapet i kulturföreningen Ikaros paraply, där han ända sedan den bildades år 2000 haft huvudansvaret för filosofikvällarna. Han har kontrakterat filosofer och bett dem föreläsa i skiftande ämnen och han har fungerat som moderator vid samtliga föreläsningstillfällen.

— Jag har också ett nytt bandprojekt på gång, vi kallar det ”dogmapunk”. Det handlar om två akustiska gitarrer, och trummisen spelar på väskan vi har med oss, och det som finns i den. Det kan vara ett munspel, en tvärflöjt, eller varför inte en tamburin.

En viktig angelägenhet för Mikael Karlsson är givetvis hunden, en vältränad schäfer vid namn Chomsky. De är ute och går tillsammans minst en och en halv timme varje dag. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Tore Sundström

”När han stiger upp på rampen, han har supit bort sin pärm med texter. Men går ändå upp på scenen i hopp om att komma ihåg dikten. Han är polioskadad, har för stora militärbrallor på sig och utbrister: ’Fröken Ur, din lilla hora!’ Sen kommer det inte mer, det blir alldeles tyst i lokalen hur länge som helst, men sen börjar publiken jubla – ett minimalistiskt mästestycke!”

Bob Hansson

”Det var när han läste den där dikten om att han sjukanmäler sig, att han är alldeles för frisk för att gå till jobbet. Sättet han läste det på, det var skånskt, det var frejdigt – en stark känslomässig akt.”

Bob Hansson blev svensk mästare i poetry slam 1995.

Ami Matz

”Hon representerade det lågmälda, unga lidandet, det svarta, ångest. Jag minns särskilt raden ’liktäcket skaver’. Det tyckte jag var väldigt roligt.”

Estradpoesi som en väg till hälsa

Christina Nyhage i rollen som poet

CHRISTINA NYHAGE SÅG våren 1999 en annons om en poetry slam-tävling i Svenljunga. Trots att hon aldrig hade läst dikter inför en publik förut anmälde hon sig.

— Jag hade varit sjukskriven i sju månader, så det var ett stort steg. Jag hade varit utbränd och deprimerad, skrivandet blev en terapi.

Några förväntningar vågade hon inte ha, därför blev glädjen stor när hon till sin förvåning lyckades vinna.

— Vi höll till i Björn Bagares källare, i en renoverad potatiskällare som var hopbyggd med huset. Det var mycket folk, det kändes jättestort att förmedla sina egna, privata tankar.

Segern i Svenljunga innebar att Christina Nyhage kvalificerade sig för den stora Boråsfinalen i Borås kulturhus. Även där blev hon framgångsrik, för som semifinalist kom hon att ingå i det lag på fyra poeter som åkte till de svenska mästerskapen i Umeå.

— Vi reste 200 mil för att läsa två dikter var. En kväll en dikt, nästa kväll en annan, säger Christina Nyhage med ett fint skratt.

En sådan upplevelse kan verka futtig, men ett SM erbjuder väsentligt rikare erfarenheter än så. Av betydelse är att det fungerar som en mötesplats för skrivande människor från hela landet.

Christina Nyhages erfarenheter från poetry slam ligger till grund för utvecklingen av ett vidare artisteri.

Foto Privat

Christina Nyhages framträdanden präglas ofta av stor innerlighet.

Christina Nyhage tog steget upp på poetry slam-scenen efter att ha varit sjukskriven en längre tid.

Foto Privat

— Min historia var den att jag kände det som att jag kom från en svart håla, för jag trodde att alla tyckte illa om mig. I mina egna ögon var jag inget värd. Det var poetry slam som hjälpte mig att komma tillbaka.

Visst hade hon stunder även i Umeå när hon var tvungen att dra sig undan, för att hon mådde dåligt. Men hon träffade många nya, intressanta människor, det rådde en härlig positiv anda som gjorde gott.

De sociala kontakterna var alltså givande, men även rent artistiskt hittade Christina Nyhage mycket stimulans.

— Det var väldigt roligt och befriande att se blandningen av stilar, att alla fick vara med! Vissa använde traditionella rim, andra rappade. Det var korta och långa dikter, poeterna var unga och gamla.

Erfarenheterna från detta SM fick Christina Nyhage att fundera över konstformens möjligheter. Visst är texten väsentlig, men framförandet kan vara väl så viktigt.

— Jag uppskattade det dramatiska hos vissa poeter, att de utnyttjade hela registret. Det väckte tankar hos mig. I början skrev jag väldigt korta dikter, senare anpassade jag mig till att skriva längre, för att utnyttja tiden på scenen bättre.

Ämnesmässigt rör sig Christina Nyhage inom en centrallrisk sfär, texterna är upphöjda, avskalade och koncentrerade.

— Från början var jag influerad av klassisk svensk poesi. Jag utgick mycket från starka känslor, jag inspirerades av naturen, kärleken . . . De handlar om frustrationen, om eländets elände och kampen mot mörkret – alltihop!

Även år 2000 deltog Christina Nyhage i tävlingen i Svenljunga, men som en mognare och mer medveten scenpoet.

— Nu hade jag hittat en form, en metod för att skriva av

mig. Jag upptäckte att jag kunde formulera mina känslor, att jag kunde hålla en ton som kändes egen.

Materialet bar ända fram till seger, och inte bara där utan också i Borås! På restaurang S:t Michel på Yxhammarsgatan kröntes Christina Nyhage till Boråsmästare.

— Jag tyckte det var jätteroligt att läsa dikter. Lusten att läsa var egentligen större än att vinna, för någon tävlingsmänniska är jag inte. Men för att få läsa mer måste man komma med i laget, så det var min taktik att försöka göra det.

Det innebar att hon valde vad hon uppfattade som sina bästa dikter tidigt i tävlingen, för att ha en chans att hamna bland de fyra bästa, vilka skulle utgöra laget. När hon väl kom till final hade hon alltså redan bränt sitt bästa material, men det bekymrade henne inte. På det hela taget uppfattar hon dessutom poetry slam-tävlingar som mycket nyckfulla och slumpartade.

— Jag vill minnas att jag vann med 0,1 poäng. Det kunde ju lika gärna svängt åt andra hållet, så det kändes nästan som tur att jag vann.

Segern väckte en ganska stor massmedial uppståndelse. Det blev intervjuer i de lokala tidningarna, men även i Radio 7 och TV4. Intresset för estradpoesi ökade kraftigt, särskilt som Borås stod som värd för SM 2000.

SAMTIDIGT SOM POETRY SLAM expanderar och frodas hittar Christina Nyhage en väg till hälsa. Hennes framgångar sammanfaller på ett märkligt sätt med rörelsens blomstringsperiod.

— Man växer ju bara av att någon lyssnar. Att jag blev frisk har jag mycket samvaron med andra att tacka för. Men det handlade inte bara om estradpoesi, för jag hade också börjat med afrikansk dans i Göteborg.

Sannolikt har dansen utövat ett visst inflytande på hennes framträdanden, för även om hennes rörelser på scenen alltid är återhållna, går det att hitta spår av koreografi. Hon ger ett helgjutet intryck, text och rörelse interagerar på ett harmoniskt sätt.

År 2001 blir Christina Nyhage Boråsmästare igen, vilket innebär att hon får delta i SM i Rinkeby. Året därpå blir hon tvåa, och då blir det SM i Umeå. 2003 kommer hon tvåa igen, och nu bär det iväg till SM i Malmö.

— Det gick sådär i Rinkeby, men vi passade bra in i miljön i Umeå. Där gick vi hem hos publiken och slutade på tredje plats. Vi kom bara tre eller fyra decimaler från ettan, så det blev en jämn och spännande final.

Så roligt hade inte Christina Nyhage i Malmö. Där nere kände hon sig mest som en främmande fågel.

— Poetry slam hade hunnit bli en renodlad ungdomsrörelse, rappen dominerade. Jag passade inte in längre.

Säkert kan det förklara varför hon valde att sluta tävla, men det berodde också på att hon ville komma vidare som estradpoet.

— Poetry slam är utvecklande, en bra skola för den som vill pröva sina vingar på scenen. Jag har mycket att vara tacksam för. Samtidigt finns det en risk att man anpassar sig till tävlingen. Mitt mål är egentligen att skriva livet och att leva orden. När jag tävlade skrev jag för en publik, för att den skulle gilla texten. Det hände att jag försökte göra något som inte var riktigt äkta, jag läser inte gärna om de dikterna. Man ska inte vara konstgjord, texten ska komma inifrån.

En annan sak som det kan finnas anledning att fundera över när det gäller poetry slam, är enligt Christina Nyhage det nyckfulla och närmast omöjliga i själva tävlingsmomentet. Värderingen av dikterna blir med nödvändighet subjektiv – till 100 procent!

— Samma dikt som jag läste i Boråsfinalen 2001 och vann med, fick usla poängsiffror när jag läste den i Borås Open samma år. Mycket beror på stämningen i lokalen och vilka som råkar sitta i jurygrupperna. Det kan skifta väldigt mycket.

Christina Nyhage har dock inte lämnat poetry slam helt. Ett exempel på det var när hon åkte till Alingsås och höll en föreläsning om företeelsen.

— Jag illustrerade historiken med att läsa dikter som är typiska för min utveckling, berättade vilka dikter som gett höga poäng och så vidare.

För övrigt skapar hon varierade program, som hon framträder med i olika sammanhang. Till uppdragsgivarna hör exempelvis biblioteken.

— En sommar satte jag samman ett kombinerat dans- och poesiprogram som var anpassat för kyrkor. Där finns en scen där jag funnit en lämplig form.

Efter sina studier i teologi, i både Uppsala och Lund, hade Christina Nyhage arbetat som församlingspedagog under några år. I tjänsten ingick bland annat att undervisa barn och ungdomar och att göra hembesök hos människor. Den kyrkliga miljön känns naturlig för henne.

— Vid ett tillfälle hade jag ett program på 40 minuter. Det var roligt, för allt gick att använda! Naturlyrik, moraliska dikter, dikter med ett kristet innehåll. Det kändes bra att kunna binda ihop det till en helhet, dynamiskt men samtidigt återhållsamt. Och publiken lyssnade hela tiden.

För tillfället har Christina Nyhage ett nattjobb inom omsorgen och det arbetet går att kombinera med artisteri. Hon är ett exempel på den växande skara poeter som under en kortare tid hämtar nyttiga lärdomar och erfarenheter från poetry slam, för att sedan söka sig nya vägar för sitt konstnärskap. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Robert Singleton

”Hans mjuka, viskande ton. Han representerade det som jag tyckte var poesi på den tiden. Men det var inte bara läsningen som imponerade, han hade utstrålning och starkt fokus på det han gjorde.”

Solja Krapu

”Bra framträdande, bra stil. Har något att berätta. Texten går ihop med agerandet på scenen, hon når ut.”

Johannes Anyuru

”Bra! En trevlig kille som satt och studerade poetry slam under SM i Rinkeby, och som senare överraskade oss alla.”

Solja Krapu vann de svenska mästerskapen både 1997 och 1998.

Bo Körling har haft blicken riktad mot poetry slam-scenen i över tio år.

Tar initiativ för att trygga återväxten

Bo Körling i rollen som poet, konferencier och arrangör

EFTERSOM POETRY SLAM fått mycket uppmärksamhet i lokala medier torde alla kulturintresserade i Borås Stad känna till företeelsen. Men det verkar ändå som om det krävs något extra för att komma i kontakt med den.

För Bo Körlings del handlade det om tvång. När Borås gick en vänskapsmatch mot poeter från övriga Sjuhärad i Borås kulturhus år 2000 blev han tvingad av sin fästmö Helena Carlsson att ta sig dit.

— Jag fick dock genast ett gott intryck av hela grejen, i synnerhet genom Lars Hagströms konferencierskap. Bland poeterna var det framförallt Fredrik Ottossons och Christina Nyhages framträdanden jag fastnade för.

Sedan dess har Bo Körling följt utvecklingen på slamscenen med stort intresse. Av betydelse för hans engagemang var en kvaltävling i Borås Open 2001. Då möttes de blivande finalisterna Ockie Nidsjö och Matiss Silins i en delfinal, två poeter som betytt mycket för honom.

— De tillhörde olika generationer och jag fångslades av detta, att yngre och äldre kunde mötas på detta sätt.

Några planer på att själv börja tävla som poet hade inte Bo Körling. Det är i och för sig lite märkligt för han hade skrivit både prosa och poesi i många år.

— Men efter att jag varit med i Boråsmästerskapen för

trubadurer 2001, slog det mig att vissa av mina låttexter kan framföras också utan musik. I min första poetry slam-tävling förlorade jag mot Östen Hansson i semifinalen.

Det var inte så illa, för någon mer meriterad motståndare får man leta efter. Östen Hansson bor i Svenljunga kommun och han blev aktiv i samband med att tävlingar arrangerades på puben där. Han har varit med i flera svenska mästerskap och 2002 blev han Boråsmästare.

— Min främsta merit är att jag vunnit en deltävling i Hagströms Hink, på Zeus taverna. Det var kul, men någon tävlingsmänniska är jag inte. Jag råkade bara träffa rätt med rätt texter för rätt publik.

Egentligen lägger inte Bo Körling någon större vikt vid själva tävlandet för egen del.

— Det skulle inte falla mig in att anpassa mig efter juryerna, även om jag skulle upptäcka vilken smak som verkar råda bland dem en viss kväll.

Bo Körling blev medlem i styrelsen för Borås Poetry Slam efter Fredrik Ottossons uppmaning. "Du hänger ju ändå här varje kväll", sa han, "så varför inte gå med?"

— Bra fråga, jag kunde i alla fall inte komma på något motargument. Jag blev dessutom kassör på det årsmöte som följde. På den vägen är det.

Sommaren 2001 tog Bo Körling en plats i det tremanalag som åkte till Göteborg och deltog i en manifestation mot EU-toppmötet.

— Man kan säga att jag halkat in i allt detta på ett antal bananskal. Det var helt oplanerat, men i efterhand kan jag bara säga: "Wow!"

Till saken hör att Bo Körling precis hade lämnat projektet Brosk, en musikförening vars verksamhet lagts på is för att intresset var för dåligt.

— Föreningen bestod av olika rockband, som träffades i

lokaler som Studieförbundet upplät. Där fanns en inspelningsstudio som lockade.

Efter att det engagemanget avslutats uppstod ett tomrum. Därför hade han tid och möjlighet att engagera sig i nya saker.

— Förresten var inte Brosk en förening i social mening. Alla band som var medlemmar arbetade för sin grej, i separata rum.

För den som är socialt engagerad kan säkert poetry slam-föreningen erbjuda möjligheter. Enligt stadgarna ska den arbeta för att arrangera tävlingar, men även andra estradpoesievenemang. Genom detta sätts en mängd människor i rörelse.

Vad är poetry slam bra för?

— En viktig poäng är att tävlingen är öppen för alla. Den enskilde tillåts ställa sig på scenen, var han eller hon än kommer ifrån. Det förekommer ingen som helst sällning, varken etniskt, åldersmässigt eller politiskt.

Man kan heller inte säga att det är en mans- eller kvinnoklubb, framhåller Bo Körling. Man tävlar på lika villkor, om man alls tänker på tävlandet.

— Lite skämtsamt brukar jag säga så här: i en poetry slam-tävling får man prata i tre minuter utan att bli avbruten. Och man får publikens hela uppmärksamhet. Var annars kan något sådant ske?

År 2003 åkte Bo Körling till Malmö för att följa svenska mästerskapet. Boråslaget placerade sig på en hedrande tredjeplats.

Ett tag var tanken att Uppsala skulle arrangera tävlingarna 2004, men när de planerna gick i stöpet lyckades Bo Körling istället väcka intresse för arrangemanget i sin födelsestrakt, närmare bestämt i Avesta. Nu fick han möjlighet att som SM-general pröva sina organisatoriska färdigheter.

Han intresserade sig mycket för tävlingsordningen och lämnade bidrag till dess utveckling.

Bo Körling tog exempelvis initiativet till att testa en ny gren, den så kallade impropoesin. De tävlande fick dra en mening ur en hatt, för att sedan – utan egentlig betänketid – försöka improvisera fram en dikt av de slumpvist valda orden. Detta utföll så väl att tävlingen kom att ingå i det officiella SM-programmet i Göteborg året därpå.

– Vann gjorde Solja Krapu och Geta Löf kom tvåa. Efter ett uppehåll 2006 återkom grenen och den har blivit en given punkt på programmet sedan dess. Mest framgångsrik har för övrigt Geta Löf varit, med vinster både 2007 och 2011.

En värdefull sak med poetry slam är att de som deltar kommer i kontakt med andra som skriver. Det kan ge stimulans och utveckla det egna diktandet.

– Sommaren 2004 startade vi en studiecirkel under spontana former. Några av de yngsta i föreningen kände en viss abstinens efter SM i Avesta. Istället för att göra ett uppehåll ända till hösten började vi träffas på kompisbasis, med Linnea Linsemark och Frida Henricsson som drivande.

Poetry slam-föreningen har arrangerat studiecirklar även tidigare. Men då var inriktningen mer på skrivande, samt på poeter som kunde förväntas debutera på scenen.

– Vi hade studieplan och avgift. Den verksamheten är idag vilande.

Sedan Bo Körling började engagera sig i föreningen har en rad nya initiativ tagits. Hösten 2004 arrangerades för första gången stafettpoesi i Kulturhuset. Poeter från hela södra Sverige avlöste varandra från klockan 12.00 till midnatt. Evenemanget arrangerades även de två följande åren.

– Borås Poetry Slam har även ansvaret för Borås Open,

landets enda grand prix-tävling för poeter. Och ett framtidsprojekt är att ge ut en antologi.

En innovation som blivit uppmärksammas i övriga Sverige är introducerandet av juniortävlingar. Hur kläcktes den idén?

— Att de tävlingarna startades har lite med de ekonomiska villkoren att göra. Många kulturbidrag går i första hand till föreningar som bedriver ungdomsverksamhet. Det är inte bara inom kommunen man resonerar så, utan även sponsorer som Studieförbundet, Stiftelsen Fokus, MoKS och Sparbanksstiftelsen Sjuhärad.

Några taktiska överväganden för att få bidrag rör det sig dock inte om. Bo Körling sympatiserar starkt med den inriktning som exempelvis kulturnämnden har.

— Jag har själv goda erfarenheter av att ha varit med i ett politiskt ungdomsförbund, så jag vet hur viktig verksamhet för yngre kan vara.

Ett annat skäl till att arrangera poetry slam-tävlingar för unga är förstås att trygga återväxten. Dessutom ligger det i sakens natur att man vill sprida det man tycker om och tror på till så många som möjligt.

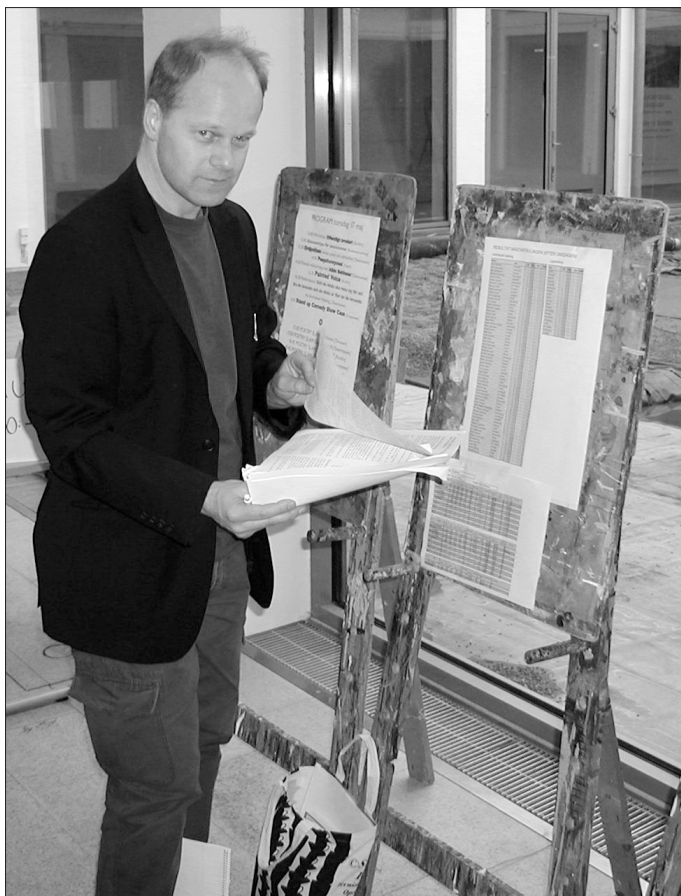
— Man kan säga att juniortävlingen är för tonåringar. Vi har satt gränsen där. Den som är 20 är för gammal, skillnaden blir för stor gentemot dem som är 13 och 14. För övrigt är reglerna desamma som vid en vanlig tävling.

Bo Körling väckte förslaget 2003. Han skickade ut en del information till skolor i hela Sjuhäradsbygden.

— Tävlingar genomfördes sedan i Borås, Ulricehamn och Skene. Att det inte blev något i de andra kommunerna berodde kanske på att lärarna var skeptiska.

I Borås kom nästan omgående nio anmälningar in, så där var det bara att dra igång.

— I dagsläget är det märkligt nog inte de som var med

Bo Körling intresserar sig för administrativa och organisatoriska frågor inom poetry slam. Bilden togs 2007 när han analyserade resultatlistorna under SM i Helsingborg

från början som är aktiva, utan snarare kompisar till dem. Notabelt är att den kvinnliga dominansen är stor bland tonåringar i Borås. I studiecirkeln deltog till exempel ett tiotal tjejer.

Hur ofta arrangeras juniortävlingar?

— Till en början genomförde vi två juniortävlingar om året, men ibland har vi fått nöja oss med en. Juniorerna sporrar varandra, mer än vi vuxna gör. Det har blivit ett sammansvetsat gäng. De är varandras bollplank, ger positiv och negativ kritik. Det syns att de inspireras.

TROTS ALLT ARBETE och all entusiasm har aldrig något Boråslag lyckats vinna ett svenskt mästerskap, inte heller individuellt har någon boråsare vunnit. Varför är det så tunnsått med finalplatser och varför saknas ett guld?

— Svårt att veta, men jag tycker inte det går att säga att vi haft svaga lag, snarare att andra kommit ikapp. Dessutom har det varit stor omsättning i Borås. Många har flyttat omkring, bytt bostadsort för studier och liknande, vilket inneburit att vi ofta haft en eller flera debutanter i vårt lag. Och det ligger förstås något positivt i det, att Borås förmår att ständigt fostra nya talanger. Men i de lag som vinner SM hör det till vanligheten att väldigt inkörda och rutinerade poeter medverkar.

Det är dock inte bara poeter som fostrats inom poetry slam som förmår att hävda sig på estraden, vilket Bo Körling gärna vittnar om. Våren 2007 gästade nämligen Marcus Birro Hemgården, en begivenhet som det fortfarande talas mycket om i den lokala slamkretsen.

— Han var i högform. Jag kan inte minnas att någon annan poet fått lika starka ovationer. Han är urtypen för den ömtåliga konstnären, som kan gå sönder bara han får höra ett kritiskt ord. Jag uppskattar honom för att han vågar vara sårbar. Sedan har han ett uppriktigt intresse för andra människor, vilket han gav bra exempel på som programledare för radioprogrammet Karlavagnen. Till det hör att han har ett snyggt sätt att uttrycka sig på, ett jädrans fint språk. En

annan sak jag gillar är att han kunnat skriva om de svåra, livsavgörande händelserna i livet.

DET HÖLLS ÅR 2007 minnesvärda svenska mästerskap i Helsingborg, ett mycket lyckat och välbesökt arrangemang, med många spännande kringaktiviteter. Bo Körling ingick i Boråslaget. Hans medverkan begränsades dock till lagets teampeace-akt, det vill säga gruppframträdandet. Men han deltog också som tävlande i improposi, den tävlingsform som han alltså själv lanserat.

— I Helsingborg togs stora steg rent tekniskt för att utveckla den grenen. Albin Balthazar Lundmark, en av SM-generalerna, hade skapat ett dataprogram, som gjorde det möjligt att exponera orden slumpvist på en screen. Det gjorde det hela mer visuellt levande, än vad som var fallet när poeten drog ord och meningar från en hatt.

Under tävlingsdagarna spelade Bo Körling även en roll som ansvarig för trubadurslammet, också det en tävlingsform som först utformades och testades i Borås, redan 2001.

— Det går till precis på samma sätt som under en vanlig poetry slam-tävling, bara det att de tävlande framför egenhändigt skrivna texter till egen musik. Man sjunger och spelar gitarr helt enkelt. Förresten, en skillnad är att trubadurerna får lite längre tid på sig än de tre minuter poeterna använder.

INOM POETRY SLAM-RÖRELSEN har Bo Körling hittills rankats väsentligt högre som organisatör och arrangör än som poet. Det har bland annat kommit till uttryck i att det var han som blev ansvarig för tävlingsupplägget under SM i Halmstad 2008, delegerad av de lokala arrangörerna.

— Ofta möts ju fyra lag samtidigt, vilket ger ett upplägg där 16 poeter läser och poängsätts i ett svep. Men istället för att låta dessa konkurrera inbördes skapade vi intervall

på fyra. Medan de tidigare graderades mellan 1 och 16, fick poeterna någon av placeringarna 1, 2, 3 eller 4.

Efter att ha deltagit i tre sådana uppläsningar, bouts som det heter, hamnade de åtta poeter med lägst sammanlagd summa i den individuella finalen. Teoretiskt så hade tre poäng varit det optimala, eftersom det skulle motsvarat tre vinster.

— Syftet med nyordningen var att minska effekten av den så kallade ”scorecreepingen”, den tendens som alla känner till – att jurygrupperna sätter allt högre poäng ju längre tävlingen fortskrider.

En effekt blev att marginalerna minskade mellan åttan, den sista finalisten, och nian, den som blev utslagen. Det är inte lätt att säga om detta är bra eller dåligt. Men någonstans måste ju gränsen dras.

— Jag är väldigt intresserad av att prova nya metoder och hitta nya vägar för tävlingarna. Och det räcker inte med att spekulera och sitta lutad över ett papper. Nya idéer måste testas i praktiken. Sedan blir det poeternas, publikens och arrangörernas uppgift att avgöra om förändringarna lett till förbättringar.

Också under SM i Norrköping 2009 hjälpte Bo Körling till inom organisationen, mest som MC och slam master, det vill säga poängräknare och konferencier. En nyhet under detta svenska mästerskap var att poeterna inte längre behövde konkurrera med sina lagkamrater om platserna i den individuella finalen.

— Det pågår hela tiden en diskussion om vad som är rättvist och inte. Tidigare såg poängräkningssystemet ut så att det var svårt för en poet att komma till final individuellt, om en tävlande i det egna laget råkade få högre poäng. Det kunde slå fel, för inget säger ju att inte de två bästa poeterna i hela tävlingen kan komma från samma lag, eller för den delen de fyra bästa.

Alla som funderat över tävlingsordningen inser att full rättvisa kan vara svår att uppnå. Under SM i Norrköping utvecklade i alla fall arrangörerna ett system som gör att inte enskilda poeter i bra lag drabbas.

— På det hela taget var det ett lyckat arrangemang, som fungerade friktionsfritt. Kanske att det var för få besökare under kvaltävlingarna, men tyvärr hör det inte till ovanligheten att det är så.

EN STIMULERANDE bekantskap för Bo Körling har Marcus Priftis, poet och författare från Uppsala, varit.

— Det är alltid lika intressant att diskutera med honom. Vi har båda ett stort intresse för teknikaliteter, för systemutvecklingen. Vi har till exempel laborerat med tanken att dra ned antalet medlemmar i lagen från fyra till tre. Vilka effekter kan det få? Ett problem under ett svenskt mästerskap är ofta att tiden blir för knapp, så en sådan ordning skulle åtminstone underlätta för arrangörerna. Men än så länge rör det sig bara om spekulationer från vår sida. Vad poeterna tycker vet vi inte.

Dessutom går det inte att förutse vilka möjligheter Bo Körling har att engagera sig i den fortsatta utvecklingen av poetry slam-scenen. Han befinner sig i en rörlig fas i sitt yrkesliv, arbetar till exempel som statist i Göteborg, gör biroller för både TV och film, även för reklambranschen.

— Min största insats hittills har varit i filmen *En dag i Phuket*. Där gör jag två scener mot Peter Magnusson. Jag spelar en parkeringsvakt utan självförtroende och har till och med repliker ...

Annat som upptar Bo Körlings tid är inhoppsläsning som lärarvikarie och studiecirkelledare. Det råder ingen tvekan om att han i alla dessa verksamheter haft stor nytta av sina erfarenheter från poetry slam. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Christina Nyhage

”Jag såg henne precis i början, och hon var en av anledningarna till att jag alls drogs in i den här konstiga cirkusen. Jag fångades av hennes tilltal och scennärvaro.”

Niklas Åkesson

”Jag fascinerats av att han hela tiden hittar rätt. Jag har nästan aldrig sett honom stå på scenen och förlora. Han är personlig på ett bra sätt, med en förmåga att alltid plocka fram det där lilla extra.”

Emil Jensen

”Samhällskritik inbäddad i humor. Utan personangrepp och plumphet förmedlar han sina åsikter. En märklig förmåga. Man känner genast igen sig i det han säger. Snygg underhållning. Han är bra även när han inte tävlar.”

Emil Jensen vann SM både 2003 och 2004. På bilden intervjuas han av Borås Tidnings reporter efter sin seger i Borås Open 2004.

Stefan Eklund gav plats för poetry slam i Borås Tidning, trots att estradpoesin inte motsvarade hans egen litterära smak.

Foto Lennart Magnusson

Publicist och kritiker

Stefan Eklund i rollen som kulturchef på Borås Tidning

NÄR POETRY SLAM kom till Sverige på 90-talet uppfattades företeelsen som ganska spektakulär. Däri ligger säkert förklaringen till den mediala uppmärksamhet som följde, dock mer på nyhetsplats än på kultursidorna.

Men för Stefan Eklund, som var kulturchef på *Borås Tidning* när tävlingsformen etablerades i stan, var det en självklarhet att ge utrymme åt fenomenet.

— Jag tyckte att det var kul, en rolig uttrycksform. Det var ett friskt alternativ som hävdade sig bra på en kultursida som annars oftast fokuserar på traditionellt material. Kanske är det inte korrekt att kalla poetry slam för ”underground”. Det kändes i alla fall angeläget att öppna kultursidan åt det hållet, att göra den till en hemvist även för den typen av uttryck. Sedan blev ju poetry slam jämförelsevis stort i Borås, på kort tid dessutom. Ett SM arrangerades bara något år efter att verksamheten kommit igång. Tidningens primära uppdrag är ju att spegla det som händer.

En svårighet rent journalistiskt var att tävlingen gick av stapeln sent på kvällen, farligt nära pressläggningen. Det fanns inte personal för att hantera detta på ett bra sätt.

— Idag hade vi troligen använt webben, det vill säga realtidsjournalistisk. Vi hade kanske filmat den som vunnit

och lagt ut filmen på BT:s hemsida. Det skulle gett en helt annan typ av uppmärksamhet. Man hade kunnat gå in på nätet och hört till exempel den vinnande dikten.

På de hela taget var Stefan Eklund positivt inställd till att poetry slam fann ett fäste i Borås. Han gillade den oförutsägbara stilblandningen bland de tävlande och att unga och gamla tävlade mot varandra.

— Många var engagerade. Det var en frisk fläkt i Borås kulturliv. De första åren bjöds också gästpoeter in till tävlingarna, erkända författare som bidrog till att väcka intresse för litteratur.

Men att Stefan Eklund som kulturchef gav utrymme åt företeelsen, samt insåg dess betydelse för stadens kulturliv, behövde ju inte nödvändigtvis betyda att han värderade den högt som privatperson.

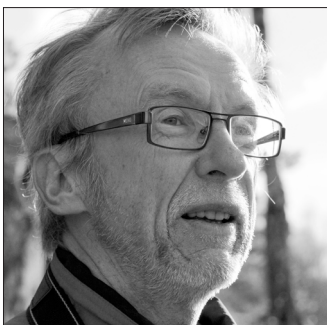
— En tidning måste som sagt vara öppen för det som händer. Det är viktigt att en kultursida inte intar en allt för snäv hållning. Fast för egen del ville jag ifrågasätta det litterära värdet hos de texter som poetry slam-poeterna producerade. De former som de verkar inom genererar enligt min mening ingen verklig litteratur.

Dessa tankar gav Stefan Eklund uttryck för den 12 april 2003. Det skedde i en krönika som publicerades under de dagar då tävlingen Borås Open genomfördes i Kulturhuset. Han hade lyssnat på en föreläsning av litteraturvetaren Jörgen Larsson, där denne beskrivit "poetry slam-rörelsen som en räddningsaktion för poesin".

Detta provocerade Stefan Eklund som ansåg att det möjligen är tvärtom:

Poetry slam hotar snarare att utarma poesin än att rädda den.

Varför? Jo, för att poetry slam egentligen inte alls handlar om poesi utan om scenkonst. En scenkonst som dessutom i första hand synes inspirerad av en kommersialiserad höghastighetskultur.

**Jörgen Larsson
tog debatten om
poetry slam med
Stefan Eklund.**

Foto Lars Andrén

Det ska gå snabbt (max tre minuter enligt tävlingsreglerna) och det ska vara slagfärdigt.

Jag har de senaste åren sett flera oerhört skickliga poetry slam-aktörer. Sådana som med ett begåvat kroppsspråk och en suverän röstbehandling snabbt fångar publiken i ett järngrepp.

Oftast är det dock ingen vidare poesi de läser.

I torsdags kväll deltog sex poeter. Av de dikter som då framfördes tror jag mig med säkerhet kunna säga att bara en var av sådan kvalitet att en redaktör skulle kunna tänka sig att publicera den i till exempel en litterär tidskrift.

Inget fel i det, förstås. Det som stöter mig är det anspråk på att vara poesins förnyare som poetry slam-kulturens företrädare gärna anför.

Poesi, riktig poesi, handlar om text. Ni vet, man läser en dikt, anar något viktigt i den, läser igen, grunnar, läser högt för att lyssna på rytmen, funderar igen och så vidare.

Det kan vara fantastiska äventyr. Men det tar tid.

Poetry slam-tävlingar är egentligen raka motsatsen. Där är bra poeter chanslösa.

Missförstå mig inte. Jag tycker att det uppsving estradpoesin har fått i Borås de senaste åren har berikat stadens utbud av amatörkultur.

Men riktig poesi är förstås något annat och kräver helt andra strategier än treminuters-shower för att räddas.

Jörgen Larsson svarade på denna kritik någon dag senare. Det har sitt intresse att uppehålla sig vid detta meningsutbyte här, dels för att kulturdebatter om poetry slam

hör till sällsyntheterna, dels för att det visar upp två genomtänkta och välformulerade hållningar till fenomenet som sådant.

Så här låter det hos Jörgen Larsson:

Kultureliten i Sverige /---/ har en gång för alla bestämt vad "riktig poesi" är för något. Det skall vara modernistisk fri vers, helst svår; intellektuella rebusar som man bör grubbla över under lång tid, varefter man lär sig stora saker om sig själv och världen. Och visst, det finns guldorn i denna typ av vers. Men det har å andra sidan säkerligen aldrig skrivits så mycket skräpvers med höga pretentioner som idag. Dikter som kanske ändå, just för att den är modernistisk och intellektuellt svår, recenseras på de stora tidningarnas kultursidor, som kanske t.o.m. publiceras "i t.ex. en litterär tidskrift", vilket Eklund tydligen anser vara det överdägliga beviset på litterär kvalitet. På det viset kan finkulturens förespråkare tryggt sitta kvar i sina självbelåtna elfenbenstorn, då och då generöst tillåtande sig en nedlåtande, tröstande klapp på axeln åt "stadens utbud av amatörkultur".

Men poesin mår inte väl av detta. Jag har aldrig påstått att poetry slam-rörelsen skulle kunna bidra till poesins förnyelse, utan tvärtom, i djupt konservativ mening, till dess återupprättande. All poesi var ursprungligen muntlig innan något skriftspråk fanns, alla poeter bör då rimligen ha varit lika mycket scenkonstnärer som ordkonstnärer. Det gällde att påverka åhörarnas känslor mer än deras intellekt (besvärjelser, trollformler etc.), kroppen (rytm) lika mycket som själen. Enkelhet med oändligt mycket större djup än många av dagens pretentiösa friversrebusar påhejade av modernismens devis framför alla andra: Allt som är nytt är per definition bra.

Ja, denna ursprungliga typ av poesi är förvisso hotad idag, från ena hållet av företrädare för det finkulturella etablissemangen, från det andra av den "kommersialiserade höghastighetskultur" som Eklund nämner. Jag håller med om att poetry slam-formen innehåller avarter, i mångt och mycket beroende just på själva tävlingsmomentet. Tävlingshets befrämjar inte djup. Och visst är många slampoeeter dåliga, såväl dåliga textförfattare som usla framförare. Men kan slamrörelsen bidra till att öka intresset för muntlig vers överhuvudtaget, kan den dra människor bort från teven om så bara för en kväll, kan den tvätta bort lite av "finversens" stämpel som otillgänglig och meningslös – ja då vore mycket vunnet.

”Poesi, riktig poesi, handlar om text”, säger Eklund, sådan text man läser och begrundar i ensamhet hemma på kammaren. Visst, så är läget idag. Men vem har bestämt att detta är den enda saliggörande sanningen? Varför finns det inte plats för en muntlig poesi med åtminstone lika hög status? En poesi som inte måste ”publiceras i en litterär tidskrift”, som absolut inte skall publiceras i en litterär tidskrift – det vore att förflytta den till en dimension där den inte hör hemma. Lika lite som en stor del av dagens ”skrift- och bokpoesi” tål att läsas högt med behållning, lika orättvist är det att förflytta renodlat muntlig poesi från den auditiva, rörliga, temporala dimensionen till den visuella, statiska, rumsliga.

Som svar på detta tipsade Stefan Eklund (*BT* 15/4 2003) om att ”poetry slam skulle tjäna på att stadfästa sig som en egen konstform”. I ett annat tips beskrev han värdet av att införa en kvalitetsdiskussion bortom själva tävlingsmomentet: ”Som det kvalitativa läget är idag har poetry slam inte mer av konstnärlig substans att erbjuda än TV-soffan och att anlägga det synnerligen seriösa och belasta perspektiv på poetry slam som Jörgen Larsson gör är i nuläget ungefär som att låta ett antal stjärnkoockar ägna en helgkonferens åt hur man bäst steker falukorv.”

Ett tema i debatten var även om det förelåg något behov av att rädda poesin eller inte. Stefan Eklund formulerade sin hållning på följande vis:

Först en viktig sak, poesin, denna uråldriga konstart, behöver såklart inte räddas. Jörgen Larssons högdragna beskrivning av poetry slam som en ”räddningsaktion för poesin” var ju det som provocerade fram min text.

Det som möjligen behöver räddas är läsningen av poesi och där tror jag dessvärre inte att poetry slam-rörelsen är till någon större hjälp, snarare tvärtom, av två orsaker:

- 1) Poetry slam frambringar i stort sett inte någon bra poesi eftersom det är själva scenframträdandets kvaliteter som fokuseras. Inget fel i det, som sagt, men varken poesin eller poetry slam tjänar på att blandas ihop med varandra.

- 2) Poetry slam-rörelsen är, med Lyrikvännen-redaktören Camilla Hammarströms ord (talade på Borås Litteraturdagar i lördags) både ”in-

skränkt och i egentligen inte alls intresserad av lyrik”. Detta var hennes erfarenhet som redaktör för en poesitidskrift. Det är också min erfarenhet.

Bortsett från sina egna kritiska inlägg stötte aldrig Stefan Eklund, som kulturchef, på några negativa reaktioner på poetry slam.

— Jo, förresten. En upprörd läsare ringde en gång och klagade över det utrymme tävlingarna fick. Den kritik som framfördes var ganska grov. Samtidigt fick jag intrycket att det berodde på någon typ av missförstånd. Det var ganska länge sedan, jag minns inte detaljerna längre.

EFTER TJUGOFEM ÅR på *Borås Tidning* rekryterades Stefan Eklund av *Svenska Dagbladet*. Han arbetade som kulturchef där under 19 månader, från första april 2009 och framåt, innan han återvände till Borås för att bli chefredaktör på *BT*.

I sin roll på *SvD* blev han inblandad i kvalificerade diskussioner om hur poetry slam inom Stockholms kulturvärld skulle hanteras medialt?

— Knappast . . . Under min tid på redaktionen nämndes aldrig poetry slam överhuvudtaget, varken bland frilansare eller fast anställda. Hur det kan komma sig? Jag vet faktiskt inte. Men jämfört med Borås är ju utbudet inom kultursektorn i Stockholm enormt. Så konkurrensen om uppmärksamheten är ju väsentligt större. Till saken hör att poetry slam aldrig fick något större genomslag i riksmidia. Det kan förvåna, exempelvis om man jämför med utvecklingen för ståuppkomik. Det finns ju likheter mellan dessa företeelser.

Hursomhelst är inte detta något som bekymrar Stefan Eklund. Hans litterära intressen baseras på helt andra saker än vad estradpoeterna förmår att alstra. Därmed inte sagt att hans självbild göds av elitistisk prålighet; källan till hans intresse för läsning kan egentligen inte vara folkligare.

— Min väg till litteraturen gick via kioskböcker. Jag vet inte hur många av Leonard Frank Meares böcker om Bill och Ben jag läste. Jag uppskattade också Ed McBain, innan jag fick upp ögonen för Sjöwall/Wahlöös mer kvalificerade deckare.

Rätt snart råkade han få Albert Camus *Främlingen* i sin hand, en bok som öppnade vägen till klassikerna. Han fängslades också av Isaac Bashevis Singers *Ung man söker kärleken*, vilket fick honom att läsa fler böcker av samme författare.

— Jag läste mycket, så mycket att jag blev trött. Efter att ha tagit del av i princip hela klassikerarvet kom jag till en läsvägg. Inget var roligt längre. Jag var då 19–20 år och hade helt tappat läsglädjen.

Av en tillfällighet stötte Stefan Eklund på *Rosens namn*, Umberto Eccos numera världsberömda deckare i medeltida klostermiljö.

— Det ledde till ett nyvaknat intresse för skönlitteratur. Den postmoderna lekfullhet som han representerade gjorde mig också nyfiken på litteraturteori, något som förde mig till teoretiker som Jacques Derrida och Roland Barthes med flera.

Han blev en hängiven prenumerant på tidskriften *Kris* och drabbades av Stig Larssons tidiga böcker, vilka han kallar för ”moderna klassiker”. Han fann också vägen till den österrikiske författaren Thomas Bernhard, vars ”aggressivitet och ilska” fängslade.

— Men jag läste inte bara prosa, utan också mycket poesi. Ann Jäderlunds tidiga diktsamlingar betydde mycket för mig, även Katarina Frostensons.

Det var poeter som han tog ställning för när den så kallade obegriplighetsdebatten rasade som värst på landets kultursidor under 80-talet. Själv skrev han dock inte något

i ämnet, eftersom han vid tidpunkten arbetade som sport-journalist. Han författade dock en hel del poesi, som publicerades i bland annat *Vår lösen*.

När så Stefan Eklund blev kulturchef på *Borås Tidning* tog sig hans skrivande en helt ny vändning. På kultur- och nöjessidorna medverkade han med texter i alla förekommande genrer.

— Som bokrecensent intresserade jag mig framförallt för författare som Aris Fioretos och Ulf Eriksson. Men egentligen var det mer praktiskt att skriva teaterkritik. Att recensera böcker bör ta två arbetsdagar. Teater ser man, sedan skriver man.

STÖRST BETYDELSE för skönlitteraturen i Sverige har Stefan Eklund rimligtvis haft genom sitt engagemang för *Borås Tidnings* debutantpris. Priset är på 100 000 kronor och varje år sedan 2001 har en pristagare utsetts. Under de första nio åren satt han med i den trehövdade juryn och han skrev förordet till *De nio från Borås*, en antologi där texter av de dittillsvarande vinnarna samlats.

— Det var roligt att sätta sig in i en hel generations produktion. Under den tid jag satt i juryn ökade antalet titlar markant. Om det 2001 var ett 20-tal debutanter, handlade det 2008 om ett 60-tal. Vilka kriterier som tillämpades vid urvalet? En ledstjärna var att hitta författare med en egen ton och ett eget språk och som försökte bryta ny litterär mark.

Syftet med priset är att stödja och uppmärksamma ung, svensk litteratur, att ge en författare ekonomiska möjligheter att skriva en bok till. Men det handlar också om att stärka *Borås Tidnings* varumärke på det nationella planet.

— Av de som fått priset har jag fortsatt att följa framförallt Lotta Lotass, Daniel Sjölin och Jonas Hassen Khemiri.

Andra favoriter är Jerker Virdborg och Sara Stridsberg, men de fick aldrig utmärkelsen.

Själv kunde Stefan Eklund aldrig komma ifråga för debutantpriset, för han debuterade redan 1999. Då publicerades nämligen *Samtal med Svante*, ett urval av de populära kulturkrönikor som länge utgjorde kvalificerad helgunderhållning för *Borås Tidnings* läsare.

Svante var namnet på kulturchefens egen hund, med vilken han förde intrikata men stilistiskt aptitliga samtal om allehanda samtidsfenomen, gärna i historisk belysning. Eftersom den självmedvetne hunden var synnerligen bildad kunde nivån stundtals bli mycket hög, samtidigt som en humoristisk underton skänkte texten leendets ramar.

2009 gav bokförlaget Cordia ut *52 samtal med en terrier*, där ytterligare krönikor om Svante publicerades.

Även som chefredaktör går Stefan Eklund in i rollen som krönikör, oftast i *Borås Tidnings* söndagsupplaga. Det rör sig om stort upplagda texter, om både lokala och nationella angelägenheter, inte sällan i frågor som har med kultur att göra.

Eftersom en viktig intellektuell utgångspunkt för honom är postmodernistisk språkskepsis, kräver det stundtals sin man att hitta fram till en ståndpunkt.

— Jag är naturligtvis färgad av mitt intresse för begreppet dekonstruktion. När jag själv läser letar jag inte nödvändigtvis efter helheter, utan fångas av delar som glimmar till. Det kan vara ett sätt att klä av makttexter.

Stefan Eklunds skepsis grundar sig också på inflytandet från Werner Aspenström, en poet som länge hört till hans husgudar.

— Det går att hitta en livshållning med hjälp av hans böcker. Hans dikter om tomrummet hos var och en, intighetens doft ... Att leva i en kluvenhet ... Han lär oss att

det är väldigt svårt att vara säker. Därför är det också mer intressant att söka sig fram än att hålla sig till färdiga svar och lösningar. Inte så att jag inte för fram åsikter men jag måste ständigt erövra dem på nytt. Hans poesi har hjälpt mig att förbli i den hållningen. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Lars Hagström

”Den språkliga uppfinningsrikedomen, han vred och vände på språket. Och han var rolig, med en humor som fungerade i dessa sammanhang.”

Jenny Nilsson

”Jag uppskattade hennes allvar, att hon litade på språket. Hon utmärkte sig genom att inte överdriva sina tonfall, utan lät istället orden själva verka.”

Lars-Inge Nilsson

”Han är nog den litterärt mest intressanta poet jag hört läsa. Han besatt också en lågmäldhet som tilltalade mig.”

Lars-Inge Nilsson är den poet som imponerat mest på Stefan Eklund.

Jenny Nilsson litade på språket och överdrev inte sina tonfall.

Skolan med poetry slam-traditioner

Christina Hansson i rollen som lärare och tävlingsledare

FREDAGEN DEN 15 november 2002 genomfördes för första gången en poetry slam-tävling på Daltorpskolan i Borås. Evenemanget blev så populärt och betydelsefullt att det återkommit årligen och 2011 utsågs en tionde mästare.

Initiativtagaren Christina Hansson är fortfarande drivande. Men hon kan egentligen inte komma ihåg vad som avgjorde att hon startade upp verksamheten.

— Jag arbetar som lärare för elever som har svenska som andraspråk. Det är svårt att komma igång med språket om man inte kan grammatik och så vidare. Jag famlade efter en metod som skulle göra det lättare för unga invandrare att börja använda sin svenska.

En fördel med att skriva poesi är dels att det inte kräver mångordighet, dels att det med några få ord går att vara väldigt uttrycksfull. Det kan annars vara svårt att beskriva känslor på sitt andraspråk. En annan sak som talar för en satsning på poesi är att det inte är allt för krävande att sammanställa lämpligt undervisningsmaterial.

— Det kändes som ett bra spår att följa. I början arbetade vi ofta med att utgå från sinnena, från syn- och hörsel-förnimmelser ... Även lukt! Jag minns att vi hade ett äpple i skolsalen som fick ligga kvar tills det rutnade ... Det var en bra övning att beskriva den processen.

Christina Hansson har arrangerat poetry slam-tävlingar på Daltorpskolan i nästan tio år.

Att arbeta med lyrik i undervisningen var således givet för Christina Hansson, men hon ville gärna skapa ett forum för dikten som kunde ge den en särskild dignitet. Projekt som Bokens dag och andra läsfrämjande åtgärder hade testats och behövde utvecklas.

— Det var viktigt att hitta någonting som kunde motivera och inspirera eleverna till att uttrycka sig. Skulle vi starta ett speakers corner? Eller göra en musikal? På ett tidigt stadium fanns också sådana alternativ med i diskussionen.

Sökandet efter något nytt sammanföll i tiden med att poetry slam etablerades i Borås.

— Jag vill minnas att jag läste en stor artikel i tidningen *8 sidor* om en kille som höll på med detta. Det räckte för att jag skulle förstå hur det gick till. Samtidigt skrev *Borås Tidning* om spännande och välbesökta turneringar. Det inspirerade mig.

I samarbete med sin lärarkollega Anna-Greta Nilsson började hon fundera över hur en tävling i skolmiljö skulle kunna utformas.

— Att använda dueller kändes allt för komplicerat. Det skulle också kunnat lägga allt för stor tonvikt på konkurrens.

På sätt och vis gav tävlingsformen sig själv, utifrån de givna förutsättningarna. Av störst betydelse var att endast en lektion fick tas i anspråk vid varje uppläsningstillfälle.

— Det rör sig om schemabrytande undervisning. Så det gäller att hålla sig till ramarna, till vanliga 40-minuterspass.

De tävlande poeterna läser dock vid tre tillfällen, med en publik på cirka 150 personer varje gång, eftersom de drygt 500 eleverna på skolan inte får plats i aulan samtidigt. På så sätt möter de väsentligt fler åskådare, än vad som är vanligt vid ett svenskt mästerskap. Det är ett rätt hisnande perspek-

I mitten poeten Jatin Zaki Ahmed, omgiven av sina fans Omid Qhorbani (t.v.) och Ali Mohamad (t.h.). Bilden togs i samband med tävlingen 2011.

tiv. Till detta kommer att ovationerna kan vara mycket häftiga. Skolans aula vibrerar av energi och utlevelse.

— Vi är ett sexparallelligt högstadium. Sammantaget rör det sig om att aktivera 21 skolklasser i årskurserna fyra till nio, med runt 25 till 30 elever i varje. Själva tävlingsdagen föregås av intensivt arbete under lektionerna i svenska.

I viss mån finns det ett moment av tvång i projektet i och med att alla måste skriva poesi för att bli godkända

i ämnet. Tävlingsmomentet och den festliga inramningen gör dock att det ofta väger över åt det lustbetonade.

— Under de senaste tre åren har skolan hyrt in estradpoeten Matiss Silins. Han ger artistisk undervisning och det är medel från fonden Skapande skola som gjort hans närvaro möjlig. Han håller två lektioner i varje sjundeklass, sammanlagt tolv lektioner alltså. I det ena blocket koncentrerar han sig på skrivandet, i det andra fokuserar han på framträdandet.

MATISS SILINS TRÄDER IN i bilden några veckor före finalen. Och på själva finaldagen händer det ofta att Bo Körling, drivande kraft i föreningen Borås Poetry Slam, engagerar sig. Han peppar poeterna och ordnar med praktiska saker.

— Han fungerar lite som en coach. Och samarbetet med föreningen har sin betydelse, åt båda håll. Flera poeter från vår skola har gått vidare och deltagit i lokala tävlingar – med framgång!

Bra exempel på detta är Erika Graham, Alicia Josefsson, Jessica Burman och Kim Strömbäck, som vid olika tillfällen representerat Borås vid de svenska mästerskapen.

— Det är kul med vinnare, samtidigt är det svårt att se att det skulle finnas några förlorare. Som regel bidrar poetry slam till att inspirera alla att uttrycka sig. Genom att läsa texterna högt för klassen får eleverna bra träning i muntlig framställning. Visst är de nervösa många gånger. Desto härligare att se vilken kick det kan bli för dem när de verkligen vågar.

Sådana upplevelser kan få betydelse för personlighetsutvecklingen. En del upptäcker nya färdigheter som kan påverka deras framtid.

— De elever som blir uttagna att läsa under själva finaldagen är vinnare innan de går upp på scenen, på så sätt att de redan vunnit den interna tävlingen i sin egen klass.

I aulan sitter poeterna på rad i väntan på att få läsa sina dikter.

Det är inte alltid eleverna och deras lärare är överens om vad som är en bra dikt. Ibland bortser gruppen från litterära kvalitéer och röstar på en elev i klassen som har hög status. I sådana fall händer det att läraren försöker utöva viss påverkan.

— Utöver de 21 poeter som representerar klasserna nomineras även fyra jokrar. Vilka det blir bestämmer svensk-lärarna i de fyra arbetslag som finns på skolan. Så den vägen kan lärarna lyfta fram elever med litterära talanger, som skriver texter som det krävs lite mer mognad för att förstå värdet av.

Sedan får en jury, bestående av tolv personer, avgöra vem av de 21 klassrepresentanterna och de fyra jokrarna som ska bli skolmästare. De befinner sig vid ett sekretariat, i ett hörn vid den bakre väggen i lokalen.

— Juryn består först och främst av sex elever från åttan. De känner sig hemmastadda på skolan och har inte bara bra koll på sin egen årskull, utan också på sjuorna och niorna. Även två elever från sexan är med i juryn. I kraft av sin ålder är de djärvare och vågar mer än fyror och femmor. Juryn kompletteras med fyra lärare, en från varje arbetslag.

Jurymedlemmarna poängsätter poeterna på en skala från ett till tio, dock utan decimaler. De följer alla tre föreställningarna, vilket ger dem tid och möjlighet att fatta välbetänkta beslut. Till instruktionerna hör uppmaningen att inte diskutera poängsättningen med någon förrän poängen satts.

— Vi är mycket väl medvetna om att vi inte följer den tävlingsordning som vanligtvis används vid poetry slam-tävlingar. Där brukar deltagarna vara färre och de läser fler dikter. Men vi har tagit oss friheten att låna en beteckning som berättar att det handlar om dikter, plus att den låter lite cool...

DET FINNS MYCKET minnesvärt från de tidigare årens Daltorp Poetry Slam. Christina Hansson framhåller särskilt det år då en flicka, efter att ha bott endast två år i Sverige, utsågs till representant för sin klass.

— Hon var hur nervös som helst, men jag minns hur stolt hon var efteråt. Jag minns också en annan invandrare, en pojke. Han läste en dikt om hur tacksam han var mot sina föräldrar, att han ville göra dem stolta. Han fick mycket applåder för det, vilket kändes roligt. För hans ämne var ganska osvenskt. Det är alla fall inte lika vanligt att svenska tonåringar hyllar sina föräldrar på det där sättet.

Att hon lyfter fram just detta kan förstås kopplas till att hon företrädesvis undervisar ungdomar med invandrarbakgrund i svenska. Fast det har hon bara gjort sedan 1996. Dessförinnan var hon lärare i engelska och musik, när hon startade sin karriär i Rinkeby.

— Jag var tvungen att sadla om, för särskilt musikundervisningen blev betungande. Allt spelande och sjungande slet rent fysiskt. Men faktum är att jag återupptagit musicerandet på sistone. Jag har plockat fram gitarren och framför visor i vissa klasser. Vi koncentrerar oss på tonsättningar av Gustaf Frödings, Dan Anderssons och Nils Ferlins lyrik. Men det finns också plats för Tove Jansson och Evert Taube.

Egentligen är det material som hör till Christina Hanssons eget arv, sånger som präglat hennes uppväxt.

— Det var en tradition som min mamma förde in mig i. Den gjorde mig till både vissångare och allsångsledare... Och det känns bra att bidra till att hålla den vid liv.

En fördom som Christina Hansson gärna vill krossa är att poesi företrädesvis är en angelägenhet för flickor. En sådan föreställning äger i alla fall ingen giltighet när det gäller skolans poetry slam-tävlingar. Förra året vann till exempel

Rektor Valter Levandowski har under högtidliga former meddelat vem som vunnit 2011 års poetry slam-tävling. Vinnaren Philip Palapelas Kantola kramas om av Christina Hansson .

Hugo Jareteg och han var långtifrån ensam som kille att delta. Mer än en tredjedel av deltagarna var killar.

— Det har hänt att det varit fifty-fifty under finalerna. Och det har inte berott på något ingripande från skolan, att vi ägnat oss åt könskvotering eller så.

Lärarna försöker lägga sig i så lite som möjligt. De har dock ansvaret för ramarna kring tävlingen. Någon gång har dessa justerats för att skapa bättre villkor för kreativiteten och därmed lett till att poesin förbättrats.

— Ett år blev det för mycket rim i texterna. Därför förbjöd vi det nästföljande år. Visst var det kul att eleverna gillade att rimma, men tyvärr gick det ut över innehållet i dikterna.

Enligt Christina Hansson varierar den litterära kvaliteten kraftigt från år till år. Vissa gånger är det inte tillräckligt många som håller måttet. Andra gånger är eleverna så duktiga att det blir svårt att avgöra vem som ska representera klassen.

Hur det kommer att bli går heller inte att förutspå, för den utveckling eleverna genomgår är ett resultat av undervisningen. Själva poetry slam-tävlingen föregås av tre veckors studier, där övningar i att skriva och framföra poesi fått en viktig plats i lektionsplaneringen.

— Daniel Boyacioglu är den av de unga estradpoeterna vi uppehållit oss mest vid. Eleverna har både läst hans dikter och lyssnat på hans egna inläsningar. I samband med detta lär vi ut några enkla knep för att underlätta tolkningen av poesi. Efter några veckor får alla till uppgift att göra en diktanalys av en text som de väljer själva ur ett särskilt häfte.

Tonvikten ligger dock på det egna skrivandet, vilket stimuleras med övningar i att arbeta med till exempel ordlekar och bildspråk.

— Eleverna får lära sig skillnaden mellan liknelse, me-

tafor och symbol. En rolig övning bygger på allitteration. Även elever som har svårt för svenska kan finna nöje i att sammanföra ord som börjar på samma bokstav. Indirekt förs också traditionell formlära in i undervisningen, eftersom grammatiska begrepp kommer till användning.

I exempelsamlingarna figurerar förvisso välkända poeter som Karin Boye och Gustaf Fröding, men även mindre kända som Mattias Alkberg och Maria Rydhagen. I ett avsnitt som beskriver hur en dikt kan göras nämns till och med Tristan Tzara. Hans instruktioner för hur en dadaistisk dikt tillverkas – ”tag en tidning, tag en sax . . .” – skulle kunna bana väg för elever med språkmaterialistiska böjelser.

Det är dock inte den sortens poesi Christina Hansson drar sig till minnes när hon uppmanas att lyfta fram något som väckt känslor hos henne.

– Jag förordar naturligtvis inte lagbrott och jag är inte säker på att jag håller med poeten, Jonathan Wennerlund i femte klass. Men jag kan vittna om att han gjorde intryck på oss alla med sitt framförande. Själv uppskattar jag särskilt de två sista raderna.

Graffiti är runt och spetsigt
Folk tycker det är kladd
Men det är konst
En värdefull kunskap
Som vissa får
Andra tränar i flera år
Och andra vänner kladdar utan att de får
Graffiti kommer inte från burken
Den kommer från dig

Dikten blev populär men lyckades inte utmana de texter som de äldre eleverna framförde, vilket är naturligt med tanke på hur juryn sammansatts. Snart är det alltså dags att

utse en ny mästare och allt talar för att det blir en fortsättning även nästa år. Vad är det som gör att traditionen känns så självklar?

— Den avgörande faktorn är lusten. Dessutom är upp-lägget enkelt och lätt att komma in i för nya deltagare. Så länge detta är roligt och inspirerande finns det inget som talar för att vi lägger av.

För det svaret behöver inte Christina Hansson särskilt lång betänketid. Till saken hör att skolans ledning hela tiden stött verksamheten.

— Från det hållet har man varit mycket positiv. Det var heller inte särskilt svårt att argumentera för idén och motivera rektorerna. Vi är alla överens om att poetry slam-tävlingen stärker både språk- och personlighetsutvecklingen hos eleverna på skolan. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Emil Jensen

”Själv gift med en skånepåg och härstammande från ’Strövtåg i hembygden-land’ faller jag pladask för Emils goa skånska kombinerat med det trevliga faktum att han fått Fröding-priset. Hans engagemang och inte minst hans musikaliska ådra gör honom till en än intressantare estradör.”

Matiss Silins

”Han avnjuts med fördel tillsammans med sjuor i ett klassrum, där han med sin plastik, sina överraskande och drastiska ljud och formuleringar river ner tonåriga fördomar och skrattsalvor och skapar intresserade rynkor i de unga pannorna.”

Marcus Birro

”Jag minns honom från en feel good-kväll i Allégården, dock inte utan udd. Vilken trivsamt underhållning att bli serverad orsaker att skratta åt sig själv! Tycker mycket om naturens spår i hans diktning. Solförmörkelse och stjärnljus, lommen och savannen, näckrosor och rabarber... Känner också tydlig sympati för tillvändheten till kärleken, Gud och familjen.”

Med poetry slam som yrke

Matiss Silins i rollen som workshop-ledare och spoken word-artist

DET FÖRSTA poetry slam-arrangemanget i Sverige hölls som bekant 1995, i en lada på Grimsholmen utanför Falkenberg. Nog skulle det vara intressant att veta hur många som testat tävlingsformen sedan dess?

Siffran kunde säga något om hur pass etablerad företeelsen hunnit bli som folkrörelse. Den skulle också kunna ligga till grund för en bedömning av hur pass många som gått vidare, som förädlat de kunskaper och erfarenheter som tävlandet gett, och som strävat efter utveckling mot ett allt mer professionellt artisteri.

I en sådan kategori skulle troligen inte särskilt många hamna, fast poeter som Bob Hansson, Solja Krapu, Daniel Boyacioglu och Olivia Bergdahl måste förstås räknas dit. Till skillnad från dessa har inte boråsaren Matiss Silins några direkta planer på att publicera sig i bokform, men då poetry slam för hans del blivit något av ett yrke så hör även han till gruppen.

Eftersom han tog plats på arenan redan 1999 hör han också till de mest rutinerade. Det var dock inte på poetry slam-scenen han gjorde sin egentliga debut, utan på Borås Stadsteaters lilla scen, där den så kallade fredagslyriken av tradition arrangeras.

— Jag gick på Bäckängsgymnasiets estetiska program,

med inriktning mot teater. Jag skrev surrealistiska dikter, inspirerad av Bruno K Öijer som jag stött på redan i nian. Det kändes så befriande att läsa hans vildvuxna, aggressiva poesi, som skilde sig så mycket från den traditionella, vackert avrundade lyrik jag stött på i skolan. Jag blev helt förtrolad! En annan tidig inspiratör var Joakim Thåström.

Det var också texter i deras anda som Matiss Silins använde i sin första tävling, på Café Trägårn hösten 1999. Varför han anmälde sig kan han inte precisera, men bilden på den affisch som arrangörerna använde utövade en stor lockelse på honom – en grov känga placerad på en trave böcker.

— Egentligen var jag ganska aningslös. Jag hade aldrig sett någon tävling, visste inte hur det gick till eller vad som förväntades av mig. Men jag minns att jag förberedde mig minutiöst.

På sätt och vis gick det bra, för Matiss Silins lyckades ta sig till final i sin deltävling.

— Jag var en kaxig 19-åring och tyckte såklart att jag var bäst. Därför blev jag förstas sur när jag fick stryk. Men sådana reaktioner släppte jag ganska snart. Jag kom tidigt fram till att publiken alltid har rätt. Någon annan hållning blir bara konstig.

Av intresse är att Krister Persson, den poet som vann delfinalen, i hög grad kom att påverka Matiss Silins fortsatta utveckling.

— Han hade framgång med komiska dikter, något som gjorde att jag också försökte slå in på den vägen. Jag övergav mitt mytiska, surrealistiska arv och började utforska humorns möjligheter.

OM DET GÅR att hitta någon övergripande tematik eller några återkommande ämnen i Matiss Silins texter, får framtida analytiker undersöka. Personligen anar han dock

Matiss Silins är den i Borås som drivit konsten att läsa en poetry slam-dikt längst.
Foto Arngrim Larsen

att han på olika sätt uppehåller sig vid och brottas med olika uttryck för cynism.

— Jag gjorde det i början och gör det fortfarande. Jag vrider och vänder på förutsättningarna för en krass verklighetssyn.

Men någon bitter dramatik eller något anslående mörker från sin barndom har han svårt att fiska upp och exponera.

— Nja, men visst kände jag någon typ av utanförskap. I skolan var jag den konstiga killen i klassen, som tidigt blev intresserad av olika konstnärliga uttryck.

Matiss Silins har väsentligt lättare att dra sig till minnes när han för första gången blev varse att han gärna ville stå på en scen.

— Jag var fyra år och vi besökte en julfest hos lettiska föreningen i Göteborg. På scenen fanns det några barn i min ålder – utklädda till svampar! Det satte fantasin i rörelse, jag blev otroligt lockad av att vara med. Året därpå var jag en i gänget.

Och år 2000 ingick han i det lag som tog silver vid SM i Borås. Han gick även till den individuella finalen och placerade sig på nionde plats.

— Det blev som en odysse av intryck. Poeter från hela Sverige var här och visade upp sig. Mycket stimulerande! På den tiden var jag ganska rastlös, drogs till poeter som skrek och viftade och använde stora gester. Numera kan jag uppskatta även det lågmälda, de små skiftningarna. Men då hade jag precis börjat lyssna på Stefan Sundström, så det var nog inte så konstigt att just Claes Paulsson blev nästa stora upplevelse för mig. Hans frasering, det dramatiska uttrycket, utlevelsen . . . wow! Det var samma år som jag upptäckte Bob Hansson. Scenen var ny, jag var ny . . . Det var en härlig tid, fylld av omtumlande intryck och spännande perspektiv.

Strax därefter sökte sig Matiss Silins till Linköping, där han bodde från 2001 till 2004. Han pluggade på universitetet, mest religionsvetenskap.

— Jag deltog i Borås Open, gick till final både 2001 och 2002. Jag medverkade i slam lite här och var och uppträdde i olika studentsammanhang. Men jag var inte med i uttagningsstävlingar till SM förrän 2003, då jag förresten blev Boråsmästare för första gången. Vi hade ett ganska starkt lag i Malmö det året, där vi tog brons.

Tilläggas skall att Matiss Silins vann Borås Open både 2007 och 2010, i konkurrens med poeter som hävdade sig väl i svenska mästerskap. Tävlingarna, särskilt förberedelserna inför dem, har stor betydelse för hans kreativitet. Oftast är det i den fasen som nya texter kommer till.

— För att vinna måste man skriva bra texter. Så enkelt är det och det leder ju till att man försöker skärpa till sig och ständigt förbättra sig.

Numera hör Matiss Silins till de mest meriterade SM-poeterna. Han kom sexa i Malmö 2003, blev femma i Halmstad 2008, tvåa i Norrköping 2009 och trea i Uppsala 2010. Han hade kvalificerat sig för SM på Gotland 2011 men drog sig ur i sista stund, några veckor före tävlingsstart.

— Luften gick ur, det kändes helt enkelt inte roligt längre. Och då finns det ingen mening med att delta.

Annars var det ju mycket som talade för att han hade goda chanser att vinna. Det interna förhandssnacket bland förståsigpåarna gick i alla fall i den riktningen.

— Ingen skulle tro mig om jag sa att jag inte skulle vilja vinna ett SM. Eftersom det är en tävling borde det väl vara det som alla deltagare hoppas på? Och jag erkänner villigt att jag tidigare drömde om detta. Det låg ett skimmer kring titeln, en idé om att den skulle öppna dörrar. Samtidigt ligger det ju en risk i att lyckas, det kan leda till att man slappnar av.

Matiss Silins har kommit tvåa i SM men vunnit Borås Open både 2007 och 2010.

Eftersom Matiss Silins numera mer eller mindre försörjer sig på frukterna av sin medverkan i poetry slam, så gör ju dessutom en titel varken till eller ifrån. Han besvärar inte av prestationsångest och är inte fixerad vid meriter.

— Betänk också vad det är en SM-titel ytterst berättar om. Den säger att någon, vid ett enskilt tillfälle, lyckades göra en bra insats under tre minuter. Men det är inte säkert att detta räcker för att bygga en längre, sammanhängande scenakt. I värsta fall skulle energin kunna gå förlorad redan efter fyra minuter. Det är meriterande att vinna titeln och den som vinner ska vara mycket stolt över den. Jag vill bara påminna om att den inte bör övervärderas.

Resonemanget avslöjar i vilket ljus Matiss Silins betraktar poetry slam: som en värdefull skola för scenkonstnärer, i både djup och bred bemärkelse. Någon gång i framtiden kan han dock tänka sig att åter gå in i rollen som tävlingspoet. Det blir i så fall inte under nästa SM, för det mesta talar för att han då kommer att ingå i arrangörsstaben. Tävlingarna genomförs i Göteborg, där han för övrigt blev lokal mästare så sent som 2010.

— Eftersom jag har poetry slam som liv måste jag se till att utvecklas också som arrangör, som master of ceremoni och slam master, det vill säga som konferencier och domare. I det avseendet kommer nästa år att bli en stor möjlighet för mig.

När han blir ombedd att berätta om eventuella höjdpunkter under sin bana som artist, blir han plötsligt tyst. Till glansnumren borde kanske en omtalad uppläsning under Arvika-festivalen höra, när han gick upp naken på scenen med bara ett papper framför det allra heligaste och sade: "Om jag kommer av mig så måste jag titta på pappret..." Det måste sägas att det framträdandet gjordes innan Bob Hansson gav sig till att göra något liknande.

SIN STÖRSTA PUBLIK hittills nådde nog Matiss Silins under Göteborgskalaset 2011. Som poet och konferencier på Götaplatsen introducerade han bland andra Eldkvarn, inför de tusentals människor som parkerade längs Kungsportsavenyn. Han fick också stort genomslag när han tog sig ända till semifinal i Talang, TV4:s populära tävlingsprogram för entertainers av olika slag.

Matiss Silins skulle också kunna berätta om sina uppläsningar på festivaler som Pride, Hultsfred med flera, där det numera hör till vanligheten att estradpoeter uppträder.

— Det har varit väldigt lärorikt och jag är tacksam för att jag fått testa mitt material på olika sorters publik, på olika ställen i landet. Samtidigt är jag väldigt självkritisk och kräsen. Ingen kan beskylla mig för att vara för nöjd med mig själv.

Därför har han också lättare att komma ihåg uppläsningar och framträdanden som varit mindre lyckade – vad nu måttet på framgång är?

— Häftigast är när man lyckas fylla ett helt rum, när man ser och känner att publiken är med, när jag, texten och åhörarna blir ett. Och när det sker betyder sammanhanget mindre, om det är en stor publik på en festival, eller några få elever i en skolklass. Varje gig är en lektion, det går aldrig att skylla på publiken om det går fel.

Ett misslyckande kan också ge energi på så sätt att det skapar ett behov av revansch. Ingen artist är ju bättre än sitt senaste framträdande.

— Jag håller på med en utåtriktad aktivitet. Det rör sig om ett publikt möte, och om de människor jag uppträder för är ointresserade... Vad ska jag dra för slutsats av det? Att det jag gör inte har någon relevans för andra människor...

Så illa är det vanligtvis inte, men det finns outnyttjade

potentialer hos den nya konstform som håller på att växa fram och som han är en så betydelsefull representant för.

— För att hitta rätt tror jag det är viktigt att vi ger den rätt namn. Själv tycker jag att ordet "estradoet" är begränsande. En risk med termen är också att många hänger upp sig på ordvalet och riktar det mot oss och det vi faktiskt gör: det där är inte poesi, du är ingen poet!

I det läget kan det kännas skönt för Matiss Silins att hålla med till hundra procent och istället presentera sig som spoken word-artist.

— Den termen ger mig större frihet. Den ger en rättvisande bild av vad jag faktiskt pysslar med. Jag uppfattar den som en saklig innehållsdeklaration, en precis term, samtidigt som den är vid och öppen.

Genom att kalla sin konst för spoken word blir det legitimt för Matiss Silins att utnyttja alla genrer. Han får tillträde till hela språket.

— Jag kan arbeta med den traditionella poesins metaforer. I nästa stund kan jag berätta en historia, krydda den med biografiska notiser, berätta minnen helt enkelt.

Hur uttrycket formas beror på vad du svarar på två grundläggande frågor. Vad ska du snacka om? Hur ska du snacka om det?

Vissa uppehåller sig stadigt vid återkommande teman och deras formspråk går rätt snart att fixera och känna igen.

— Personligen är jag ganska spretig. Jag experimenterar precis hela tiden. Det kan bero på att jag tycker jag är långt ifrån, att jag har en bra bit kvar till den standard jag bör nå som artist. Jag kan, vill och måste bli bättre!

Drömmen vore att kunna lägga allt annat åt sidan och under några års tid enbart fokusera på att utveckla artistiet. Möjligen borde detta synsätt vara bärande även för andra i Sverige som håller på med spoken word.

— Poetry slam är en jättebra tävling. Den fyller en mycket viktig funktion. Det är en fantastisk uppfinning helt enkelt, både för den som tävlar för att det är en kul grej och för den som har högre ambitioner. Men estradpoeterna och spoken word-artisterna har inte nått en tillräckligt hög nivå i vårt land. De som satsar på detta professionellt bör ta en titt på sig själva.

Detta uttalande grundar sig på att Matiss Silins gör jämförelser med hur långt hiphop- och ståuppartisterna, och för den delen låtskrivarna, har kommit i Sverige. Även internationella utblickar kan ge vissa måttstockar, till exempel ett studium av situationen i USA med artister som Andrea Gibson, Sarah Kay och Buddy Wakefield.

— Om jag har rätt så är det kanske ingen tillfällighet att vi får nöja oss med att få resan och login betald under våra festivalframträdanden, medan andra artister tjänar väsentligt mer på sin konst?

Några jämförelser med bokpoeter, som traditionella diktare gärna kallas i poetry slam-kretsar, är Matiss Silins mindre intresserad av att göra.

— Ibland har det hänt att någon av deras sort försökt göra sig ett namn genom att vinna framgång i tävlingar. För egen del har jag inga problem med det och sedan fyra år tillbaka har jag ett bra samarbete med Nässjö poesifestival. Där har jag hört flera intressanta "bokpoeter" läsa. Men visst finns det en skillnad mellan deras sätt att använda scenen och hur vi slampoeter agerar. Grejen är att vi inte längre står och bankar på dörren till deras finrum. Vår uppgift är att utvecklas så pass starkt att vårt eget rum blir lika intressant som deras.

I dagsläget ser dock inte Matiss Silins någon möjlighet att själv satsa helhjärtat på något sådant. Men det mesta han gör har på olika sätt med det talade ordet att göra. Han

engageras som uppläsare och han utför andra typer av uppdrag. Som bas finns hans enskilda firma, där den förmedlingstjänst som kopplats till ordkanon.se ingår.

— Genom den marknadsförs till exempel work shops för skolor. Mest uppdrag har jag i Västsverige. Jag försökte bo i Skåne, där jag också engageras en hel del, för ett tag sedan. Men det blev opraktiskt så jag tvingades tillbaka till Borås. Jag jobbar en del i Halland och snart åker jag till Heby, i närheten av Sala för en veckas arbete.

Var Matiss Silins kommer att landa får framtiden utvisa. Samtidigt ger han inte intryck av att vara en person som känner något större behov av att ta mark. Han hör till en liten men djärv grupp pionjärer, som utifrån sina erfarenheter från poetry slam håller på att lägga grunden för en ny och spännande konstform. ■

**POETER
SOM GJORT
INTRYCK**

Love Sydstrand

”En ny poet på slamscenen. Ny på många olika sätt. Han har ett darr i metaforerna och sjuk humor. Kombinationen är jävligt häftig. Hoppas att han blir stor.”

Margareta Hammar

”Såg henne i SM år 2000 första gången, tror jag. Hon är en absurd version av absurd. Jag gillade hennes förvirrade scenperson och svarta självironi. Det är något förföriskt i att inte veta vart poeten kommer att ta dig.”

Under SM-tävlingar har Margareta Hammar hävdat sig bäst i grenen röst och rörelse.

Oskar Hanska vann de svenska mästerskapen i Norrköping 2009.

Foto Bo Körling

Oskar Hanska

”Det är svårt att inte nämna honom, jag försökte låta bli. Men vi har spenderat för många timmar med att snacka om texter, arrangörskap och slamrörelsen för att han inte ska ha påverkat mig. Han är min spegel på något sätt trots att vi har så olika stil.

REFERAT

Signaler framför och bortom dikten

Helsingborg, Dunkers hus, maj 2007

FÖR ATT GE ETT trovärdigt intryck måste en människas röst och kropp understödja det hennes ord vill förmedla. Annars tror lyssnaren mer på det som hörs och syns, än det som munnen uttalar. Vid kommunikation har således de icke-verbala signalerna en dominerande betydelse.

Denna oomtvistade sanning får en särskild betydelse under en poetry slam-tävling. För vad de slumpvist valda jurygrupperna i publiken har att bedöma, är inte enbart es-tradpoeternas texter, utan också deras framträdanden.

När konferencieren ger sina instruktioner försöker alltså denne rikta åskådarens blick, lika mycket mot det språkliga uttrycket, som mot de ordlösa verktygen. Det kan ha sitt intresse att reflektera något över dessa verktyg, med stöd av vad som hände på scenerna under de svenska mästerskapen i Helsingborg 2007.

AV DE SEXTIOTVÅ poeter som var i Helsingborg och tävlade hade åtskilliga kommit långt i utformandet av sina framträdanden. Faktum är att en lyckosam insats på en poetry slam-scen på senare år mer kommit att likna teaterkonst än en traditionell lyrikuppläsning.

Till föregångarna hör Niklas Åkesson. Visst var det poesi han framförde under sina glansår i början på 2000-talet,

men det gick också att betrakta hans texter som minimalistiska teaterstycken, enaktare på tre minuter, där till och med dialoger kunde förekomma.

Vid Helsingborgs-SM infördes dessutom en ny regel, vilken troligen innebär att vägen mot det teatrala cementeras. De tävlande har inte bara att framföra sina egna dikter, utan det är också obligatoriskt att uppföra ett så kallat team piece. Det går till så att medlemmarna i ett lag gemensamt gestaltar en dikt, och för att detta ska bli verkningsfullt krävs med nödvändighet elementära kunskaper i skådespeleri.

Redan ett soloframträdande fordrar en rad rent dramaturgiska överväganden. Det första intrycket är något av det viktigaste, det gäller för poeten att rycka åt sig initiativet direkt, att göra entré på ett sätt som slår an det tonläge han eller hon vill etablera i rummet. En metod för att erövra fokus kan vara att ge ifrån sig en pregnant ljudlighet. Det brukar Mikael Horvath göra; kanske ett starkt "pip" för att illustrera en telefons ringsignal, eller ett myndighetsaktigt utrop som "cirkulera", när han härmar polismaktens attityd till medborgarna.

Den som ägnar mest omsorg åt att ritualisera sina entréer är Oskar Hanska. När han beträder scenen känns det som att han förbereder sig för en idrottslig prestation. Han mjukar upp sin bringa genom att pumpa med armarna, han lutar sig bakåt och ristar sina långa rastaflätor tills de hamnar i det läge som önskas. Under tiden förflyttar han mikrofonstativet till scenens bakre regioner, där han också parkerar sina tofflor. Han fattar mikrofonen, går barfota mot publiken och verkar ha beträtt ett fiktivt rum, en zon där allt finns att hämta, där han kan regera oinskränkt under tre eviga minuter.

EN INGREDIENS SOM det eventuellt är lätt att undervärdera betydelsen av är ekiperingen. Kläderna gör som bekant mannen, men i högsta grad även kvinnan. Publiken

Olivia Bergdahl visade en påtaglig kärlek till både scenen och publiken.

Foton Bo Körling

Ingela Wall är en framträdande representant för rolldiktning och teatral gestaltning.

Marcus Priftis kunde uppnå en intressant ekoeffekt genom att dels ropa i mikrofonen dels vid sidan av den.

Medan merparten av poeterna kan sina texter utantill markerar Mikael Lindmark sin särart genom att läsa långsamt från ett papper.

när ett starkt behov av att identifiera den person som befinner sig på scenen, och inledningsvis berättar utstyrseln nästan lika mycket som kroppshållningen. Några scenkläder är det dock inte tillåtet att använda, för tävlingsreglerna föreskriver att poeterna ska använda de plagg som de har på sig när de anländer till arenan. Dessutom råder en kollegial anda poeterna emellan, en värdegemenskap som omfattas av stora delar av publiken.

Så det finns vissa risker med att sticka ut. Det lär dock inte ligga i en hip-hopares intresse att demaskera sig till en kostymprydd yuppie, eller vice versa. Kanske kan det tvärtom vara en fördel att ge ett oförargligt och alldagligt intryck? En sådan strategi anlade i alla fall det vinnande laget under SM-finalen i Borås år 2000. Hallänningarna valde att klä sig på ett sådant sätt att ingen i publiken skulle kunna känna sig provocerad av dem, eller ens förmå att placera dem i någon specifik kategori.

En sådan känsla för det passande är ganska vanlig bland dagens poetry slam-poeter. Merparten av de manliga deltagarna klär sig i slätstrukna långbyxor, vilka de kompletterar med en enkel skjorta, eller ännu hellre en t-shirt. Kvinnornas klädval är mer varierat, men så har de också tillgång till en väsentligt bredare repertoar även utanför strålkastarljuset. Det hör dock till sällsyntheterna med allt för stora extravaganser.

Under Helsingborgs-SM var det väl i så fall snarare några av herrarna som bröt av. Josef Molin utmärkte sig exempelvis med sin sminkning och sin flärdfullhet: halsbandet och armbanden. Till munderingen hörde även randig tröja, halsduk och hängslen hängande utefter benen.

En annan manlig poet som sätter fantasin i rörelse, i kraft av sitt yttre, är Johan Nordgren. Med polisonger och ett okonventionellt hårarrangemang, med kedjor dinglande mot de randiga byxorna och knappar med mystiska budskap

fästa på den mörka jackan, framstår han som en främmande fågel. Det är som om han hämtar kraft ifrån, samt har sin ideologiska bas i, en region som ingen annan i lokalen känner till.

Några gester använder han inte, mimiken är sparsam. All energi fokuseras på orden, vilka han levererar med en mörk röst, fylld av återhållen vrede. Hans allvarliga dikter skär sig fram i lokalen, vässade som de blir för att betoningen ligger på konsonanterna.

Bland de kvinnliga poeterna är det istället vanligare att en stramare linje efterlevs. Ingela Wall klär sig exempelvis gärna i svart, strikt och elegant. Hon är intressant i sammanhanget, för i en av sina dikter baserar hon själva upplägget på publikens behov av att vilja koda av estradpoeten. Hon utnyttjar skickligt den undran som finns i lokalen, för att väcka intresse för det hon vill säga.

Det blir en lek med identiteter, som ständigt byts. Efter frasen "jag är egentligen" – anaforen är för övrigt vanligare än rimmet inom poetry slam – följer en rad olika epitet. Inledningsvis rör det sig om tämligen normala som "fransyska", för att sedan skruvas till och slå över i något så absurt som "en överviktig, bisexuell sanktbernhardshund".

Ingela Wall är en framträdande exponent för rolldiktningen, vilken lämpar sig synnerligen väl för teatral gestaltning. Ett bra exempel på det är den dikt där hon agerar servitris. Poängen med framträdandet är att demonstrera hur otroligt krävande detta arbete kan vara. Hon detroniserar därmed uppfattningen att yrken med låg status skulle vara mindre ansträngande, än dem som lång utbildning ger tillträde till.

Minst lika viktig som framförandets inledning är dess avslutning. Den som ger sig på vågstycket att beträda en scen, måste redan från början ha en idé om hur avtåget ska

gå till. Detta kan ske både hårt och mjukt, gränserna kan vara skarpa eller suddiga. För något år sedan hade exempelvis Matiss Silins för vana att hoppa jämfota ned från scenen, likt en kanonkula slog han med en ljudlig duns i golvet. Det är nog svårt att sätta punkt för en diktuppläsning på ett mer påtagligt sätt.

De flesta nöjer sig dock med att göra en mera långsam reträtt, de tonar ut med ett ödmjukt tack, eller en blyg nick eller nigning.

ENTRÉN OCH SORTIN utgör gränserna för den tidsram på tre minuter poeterna har till sitt förfogande. Genast poeten träder fram på scenen förvandlas det abstrakta tidsbegreppet till något rumsligt.

Men frågan är om publiken och jurygrupperna begränsar sin värdering av poeten till de ögonblick denne vistas på scenen? Ofta sitter den tävlande på en av stolarna i lokalen, eller går omkring i korridorerna utanför. Det krävs alltså en stunds förflyttning till och från mikrofonen, så under denna period är poeten fullt synlig för åskådarna, och därmed utsatt för kritisk granskning.

Under Helsingborgs-SM kallades samtliga finalister upp på scenen för att presenteras innan själva tävlingen startade. Medan flera av de manliga tävlandena såg bleka, nervösa och oroliga ut, glänste den blivande segraren Olivia Bergdahl av förtjusning och självförtroende. Genom sin påtagliga kärlek till scenen och publiken var det som om hon placerade sig i vinnarposition redan vid invägningen.

Olivia Bergdahl är för övrigt ett utmärkt exempel på röstens betydelse för en poet. Hon har utvecklat en påtagligt sängbar prosodi, vilken i hög grad baseras på vibratot. Med stöd av detta etablerar hon skickligt en varm och ömsint darrning, en skälvnig som vill mata publikens hjärterötter,

och få dem att pulsera i enlighet med egensinnigt taktfasta rytmer. Det speciella med Olivia Bergdahls framförande är att orden bottnar i hela kroppen. Hon frambringar ett sälligt svängningstal, en dikt där ord och röst triumferar i en oupplöslig enhet.

REGELVERKET TILLÅTER INTE rekvisita, men ett papper får förstås poeten använda. De flesta läser förvisso sina texter utantill numera: just därför finns det dock potentialer i att göra bruk av pappret, för att den vägen markera sin särart.

Mikael Lindmark utnyttjar detta till fullo, han håller upp sitt blad, nästan som ett skynke mot publiken. Genom denna genomtänkta antistil, förstärkt av det ordfattiga och långsamt lästa, går han in i rollen som sublim norrländsk hjälte. Med komisk eftertänksamhet, samt en närmast metafysisk röntgenblick, punkterar han människornas etablerade levnadsvanor.

Av ännu större betydelse än relationen till eventuella papper är hur poeten väljer att förhålla sig till mikrofonen. För att göra ett framgångsrikt framförande gäller det att ha ett obesvärat och genomtänkt förhållningssätt till detta nödvändiga instrument.

Någon vill kanske inte låtsas om att micken existerar, kanske för att tonvikten läggs på texten, ungefär på det vis en nyhetsuppläsare gör. En sådan statisk, passiv hållning kan vara mycket effektiv om den text poeten läser äger styrka i sig själv. Som regel kan metoden knytas till en ironisk hållning, det händer att intellektuellt orienterade satiriker nyttjar den.

I dag är det dock vanligast med en offensiv, ganska hårt attackerande väg. Poeterna är ofta arga. De står på en samhällskritisk grund och reagerar kraftfullt mot oegentligheter. Men den som har en offensiv attityd till mikrofonen be-

höver inte nödvändigtvis vara agitator. Det kan lika gärna vara en person med ett överhettat känsloliv, en poet som har behov av att explodera i en kaskad av emotionella uttryck.

Att lämna mikrofonen för ett ögonblick, för en kortare utläggning utan förstärkare, kan ibland få en positiv effekt, på samma sätt som en kursiverad rad i en text, eller en med fet stil. Marcus Priftis uppnår exempelvis en intressant ekoefekt genom att dels ropa i mikrofonen, dels vid sidan av den.

I DEN HÄR TEXTEN nämns en del av de redskap och moment en estradpoet måste förhålla sig till i sitt scenarbete. Inget av allt detta faller dock ensamt utslaget när jurygruppernas gör sin poängbedömning, utan det vägs ihop till ett helhetsintryck.

Troligen är det retorikforskarna som är bäst rustade att hantera det avtryck en skicklig poetry slam-poet gör. De har redan en väl utvecklad analysapparat att tillgå.

Möjligen kan den forskning Eva Kihlström bedriver inspirera till efterföljd. I *Retorikmagasinet* (33/2007) berättar hon kort om hur hon gick till väga när hon studerade karisma hos talare som Martin Luther King, John F. Kennedy och Bill Clinton. Hon granskade dem ingående med hjälp av en specialutrustad videobandspelare på Statens ljud- och bildarkiv. Möjligheten att frysa bildrutorna avslöjade fördolda hemligheter. Hon upptäckte en rad ansiktsuttryck och gester som det skulle vara omöjligt att upptäcka vid normal hastighet.

De fynd Eva Kihlström gjort är häpnadsväckande. Det mesta talar för att hennes metod även skulle kunna avslöja de framgångsrecept vinnande poeter sitter inne med. ■

Not: Detta kapitel är en lätt bearbetning av en artikel som publicerades i *Borås Tidning* söndagen den 27 maj 2007.

Lyckat kval för alla damer

SM-kval och Boråsmästerskap, Kulturhuset 26 april 2010

EFTERSOM DET GENOMFÖRS såpass många poetry slam-tävlingar i Borås under ett år har de blivit lite av vardag. Den sista kvältävlingen inför ett Boråsmästerskap får dock något extraordinärt över sig, för det är sista chansen att kvalificera sig till den lokala finalen och därmed för de svenska mästerskapen.

2010 genomfördes kvältävlingarna i Borås Wärfveris gamla lokaler, där kulturhusets institutioner inhysts medan de ordinarie byggnaderna renoveras. Tävlingen gick av stapeln i kaféet och det lämpade sig ganska väl för arrangemanget.

Fullsatt var det inte men ungefär en tredjedel av borden hade befolkats och rummet dominerades nästan totalt av ungdomar. Och bland dem rör det sig mest om tjejer och unga kvinnor. Poetry slam är i Borås 2010 mest en angelägenhet för tonåringar. Det är delvis ett resultat av den fördelningspolitik som kulturnämnden odlat under en följd av år. Projekt för den yngre delen av befolkningen har prioriterats, det är åt deras håll de ekonomiska bidragen har riktats.

Medan Ulrica von Knorring, kvällens konferencier, går runt bland borden och raggar jurygrupper och fördelar nummerlappar småpratas det en hel del. Det verkar som om många av de närvarande hör till samma kamratkrets, skrott

sprider sig, det kramas mycket och de poeter som har för avsikt att tävla under kvällen peppas.

I väntan på att tävlingen ska komma igång sitter funktionärerna och spelar kort med varandra. Kortleken är inte där av en slump. Den kommer till användning när turordningen för läsningarna ska lottas. Poeterna drar varsitt kort, går sedan till sekretariatet och rapporterar dess värde.

I sin egenskap av konferencier, eller rättare sagt master of ceremony, instruerar Ulrica von Knorring kvällens jurygrupper att helst sätta högre poäng än fem och dessutom arbeta mycket med decimaler. Det har blivit allt vanligare att konferencierer försöker styra upp arrangemangen på detta sätt, trots att det inte finns någon täckning för det i regelverket.

Först upp på scenen är Erika Westberg. Hon framträder som en så kallad kalibreringspoet, det vill säga en person som läser utom tävlan. Tanken är att jurygrupperna ska få en chans att fixera nivån för sina beslut. Genom att poängsätta kalibreringspoetens uppläsning ges de något att förhålla sig till: om de poeter som läser senare gör bättre ifrån sig än kalibreringspoeten bör de få högre poäng än denne, eller tvärtom.

Erfarenheten har lärt arrangörerna att poängen har en tendens att bli högre mot slutet av kvällarna, då stämningen satt sig och humöret blivit på topp, varför de uppmanar jurygrupperna att försöka stå emot. Denna omtalade tendens går som alla i branschen vet under namnet "score creep".

Erika Westberg, meriterad från flera svenska mästerskap, går ut hårt och läser indignerat om de spår av mobbning hon nyligen stött på: "små maktgalna kukhuvuden", "fjortisar som terroriserar", "barn mellan sju och tjugosju år" – de gör henne "så djävla förbannad!" Efteråt säger hon att dikten improviserades fram, helt utan manus. Det för-

klaras delvis den lösa formen. Men hettan och engagemang-
et går det inte att ta miste på.

Och knappt har ordet ungdom hunnit få fullständig
tackning, förrän undantaget som bekräftar regeln reser
sig upp. Han heter Ingemar Rosberg och är en pensione-
rad bibliotekarie, tidigare ansvarig för Biblioteksmuseet i
Borås. Numera är han dock mest känd som debattör i djur-
rättsfrågor. Han är en av de få inom poetry slam-rörelsen
som upptäckt att scenen mycket väl kan användas för pro-
paganda av skiftande slag. De två dikter han läser under
kvällen har en tydlig tendens, nämligen att vilja väcka publi-
kens känslighet för våra vänner djuren. I den första texten
exponeras en naturlyrisk ådra, baserad på häpenhet inför
närvaron av en älgko med kalv – en stämning som dock
bryts brutalt när en jägare träder i funktion. Med darr på
stämman ger Ingemar Rosberg uttryck för sin indignation,
en känslighet som lever vidare i nästa dikt som handlar om
en hund: ”en vän, inte en slav”, ”med henne vid min sida är
jag aldrig ensam”.

Mikael Eriksson, en ung man, inleder med en förhållan-
devis traditionell kärleksdikt, med rimmade verser. Hans
återhållna salvelse inger föreställningen att betydelsefulla
ting avhandlas, men jurygrupperna är snåla. Då lyckas han
väsentligt bättre med sin nästa dikt, en text som han säger
sig ha skrivit medan han väntade på sin tur att få läsa på
nytt. Textens ämne är den lokal där tävlingen genomförs,
där han med torr filosofisk stringens möblerar om i dröm-
men. Dikten ges en surrealistisk, komisk atmosfär, som
hängs upp på en fantasieggande föreställning om att de skri-
kigt röda plaststolarna från kulturhusets Röda rum plötsligt
förflyttas till det befintliga rummet. Denna gång får Mikael
Eriksson 2,6 högre poäng än vid sin föregående läsning.
Hans spontana experimentlusta betalade sig således.

Det står dock tidigt klart att kvällen tillhör de kvinnliga deltagarna. Högst poäng från grundomgången hade Therese Bårdén, inledningsvis med en dikt som på ett kraftfullt sätt laborerar med ordergivningens möjligheter, vilket är en ovanlig uttrycksform inom kärlekslyriken: "Vi ska synda tillsammans!", "du ska älska mig!". Hon följer upp detta med en dikt med ett lössläppt, öppet sexuellt tema, i vilken formerna på ett antal manliga könsorgan kommenteras, allt från prinskorvar till falukorvar. Det fnissas i lokalen, en viss förstämning sprider sig. Dikten får hursomhelst högst poäng av alla i grundomgången.

Mina Beik ger ett säkert intryck, inte minst genom sin språkbehandling. Hon är den av de tävlande som använder mest litterära referenser i sina texter, dock utan att det blir tungt. Tvärtom – bilderna virvlar, texten växlar perspektiv. Ändå är det något i hennes hållning till litteraturen som säger att hon på sikt kommer att vinna störst framgångar som prosaist. Det patos och det sociala engagemang hon uppvisar verkar vilja växa ut ur de trånga ramarna. När hon läser nästa gång tar hon dock en stor risk när hon väljer en försvinnande kort text, nästan en aforism. Att läsa korta texter betalar sig sällan. Varken juryn eller publiken hinner bilda sig en uppfattning om framträdandet förrän det är över. Mycket riktigt får hon 0,7 poäng mindre än i första omgången. Men eftersom hon fått högre sammanlagd poäng än de manliga deltagarna är hon klar för final, en så kallad "triad" där de tre bäst placerade läser ännu en dikt.

Till finalen får hon även sällskap av Alma Schörling. Hon fick inte jättestor utdelning efter sin första läsning, som rymde plågade bilder. Det var en historia som förde tankarna till självmord, präglad av rakbladsvassa scener och ångest. Hon säkrar dock finalplatsen i sin nästa dikt, som med viss försiktighet befattar sig med det svåra ämnet våldtäkt.

Numera är pensionärer ganska ovanliga på poetry slam-scenen. Ingemar Rosberg hör till undantagen.

Therese Bårdén tar djärva och ibland grova grepp i sin kärlekslyrik.

Mikael Eriksson fick högst poäng för sin spontana experimentlusta.

Mina Beiks vindlande poesi ligger prosan nära.

De tre finalisterna uppmanas att kasta tärning om vem som ska börja finalpasset. Det blir Mina Beik, som strax är i farten. Hon läser med hög hastighet och påtaglig iver. Plötsligt framträder en rad om att "skriva berättelser om miljarder människor på ettans buss" – en lokal linje som passerar både det invandrartäta bostadsområdet Hässleholmen och villakvarteren i det välsituerade Brämhult. Ett intresse för sociala frågor läggs i dagen.

Alma Schörling verkar ha sparat ett paradnummer till finalen. Hennes dikt om Kjell – en transsexuell som håller till på motell, som sedan byter kön och kallar sig Isabell, för att så förlägga sin bas till hotell – visar sig vara en yster och publikvinnande skapelse. Den är sprängfylld med rim som slutar på stavelsen "-ell", vilket ger texten än sällsynt energisk musikalitet. Dessutom läser Alma Schörling i princip utantill, vilket ger framträdandet en artistisk dimension.

Den allmänna reaktionen i lokalen avslöjar att dikten går hem hos jurygrupperna, vilket ger Therése Bården en del att jobba med. Hon väljer en allvarlig text om en marginaliserad vän vid namn Amanda som "skrev låtar om vita duvor och fred på jorden". Med moralisk styrka och emfas hyllar hon en udda existens, delvis genom att rikta kritik mot en "alldeles för utseendefixerad värld".

Poängen avslöjades först efter att alla tre poeterna läst, en metod för att hålla spänningen vid liv. Då visar det sig att Alma Schörling fått 27,9 poäng, Mina Beik 26,9 och Therése Bården 26,4. Men ingen behöver vara ledsen, för det framkommer att Matiss Silins, som i en tidigare kvalificeringstävling meriterat sig för Boråsfinalen, istället kommer att tävla för Göteborg under SM. Det innebär alltså att alla tre poeterna går till final. När arrangörerna har detaljgranskat regelverket står det klart att Therése Bården får den hett eftertraktade reservplatsen. ■

Ett nytt ansikte på tronen

SM-kval och Boråsmästerskap, Kulturhuset 4 maj 2010

NÄR DET VAR det dags att genomföra den årligen återkommande finalen av Boråsmästerskapen i poetry slam stod det klart att ingen av de tidigare mästarna ingick i startfältet. Alltså skulle ett nytt namn skrivas in i historieboken. För de åtta finalisterna handlade det dock inte enbart om titeln, utan också om att komma med i det lag som skulle representera Borås vid de svenska mästerskapen i Uppsala.

Tävlingsordningen är sådan att de fyra poeter som får högst sammanlagd poäng efter två uppläsningar går till semifinal, samt kvalificerar sig för SM-laget. Regelverket öppnar för taktiska överväganden: den som tycker det är viktigast att försöka komma med i laget gör klokt i att läsa sina bästa dikter först, medan den som aspirerar på Boråstiteln nog tjänar på att spara det bästa krutet till en förväntad final, det vill säga den fjärde läsningen.

Tävlingen genomfördes, precis som de fyra kvalificeringsomgångarna, i det provisoriska kulturhusets kafé beläget i Borås Wäfveris gamla lokaler. Finalen hade föregåtts av ett kulturprogram med de nationellt kända poeterna Gunnar Harding och Marcus Birro. De värmdde upp lokalerna och i den paus som uppstod avvek en hel del av åskådarna, för att ersättas av helt nya. Det ledde till en dramatisk förnygring av publiksammansättningen, för många ungdo-

mar hade stått och väntat utanför dörren och även i trappan och i det stora utrymmet strax innanför huvudingången på nedre plan.

År 2010 domineras scenen av kvinnliga poeter. Även bland åskådarna råder en klar övervikt åt det feminina hållet och därmed indirekt i jurygrupperna. Eftersom merparten av de närvarande dessutom verkar vara tonåringar, eller i tydlig närhet till detta ålderssegment, talar det mesta för att en tonårstjej kommer att vinna. Gissningen är inte särskilt kvalificerad, då sju av de åtta tävlande tycks höra till denna grupp. . .

Oddsén för Bo Körling kunde alltså inte ha varit högre. I sin strikta gråa kavaj, sin medelålders medelklasslook, kunde säkert någon ta honom för magister, kanske det övriga startfältets lärare i svenska? Även den underfundiga, symbolmättade dikt han läser utmärker sig: om äpplet som inte faller, om fallandet i existentiell mening. Den är så mångtydig och svår att få fatt i att den snarare väcker längtan efter pappersversionen än efter ytterligare scenisk gestaltning.

Bo Körlings nästa dikt är mer tillgänglig, en bekännelse till evolutionen, "dit den tar oss". För övrigt lägger han en viss skepsis till sommarens företeelser i dagen. Hans framträdande är gediget och samlat, men det var helt enkelt inte den här typen av texter jurygrupperna ville premiera denna kväll.

Inte heller Jessica Burman fick hög utdelningen för sina framträdanden. Annars utmärker hon sig med sin originella språkmelodi, där särskilt de exotiska r:en gör avtryck. De vibrerar sällsamt i en verbal miljö där för övrigt den lokala dialekten dominerar. Hennes röst rymmer en kvittrande, liksom trippande, prosodi. Men kanske var tankeinnehållet i hennes dikt allt för ensidigt och negativt. Det gick i princip bara ut på att dissä en kille: hon kommer för allt i

Efter grundomgångarna stod det klart att Alicia Josefsen, Michaela Åberg, Erika Graham och Alma Schörling skulle representera Borås under de svenska mästerskapen.

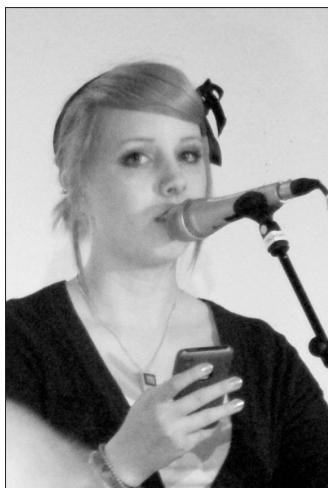
Glädjen och sammanhållningen inom laget kunde inte vara starkare.

världen inte att bli en viss Lukas flickvän. Dock inte för att hon skulle värdera kärleken lågt, för det finns faktiskt kyssar som "läker alla sår".

Jessica Burman verkar dikta utifrån en depressiv, milt bitter, position. Inte heller hennes andra dikt rymmer något positivt budskap: "Ifall mitt liv är en chokladask, är det ingen som vill ha det." Även om inte jurygrupperna favoriserar henne denna gång, är hon en tjej med en originell vinkel på saker och ting. Och inte behöver hon sörja över att hon inte kvalificerade sig till Boråslaget, för till SM i Uppsala kommer hon i alla fall. Hon har tidigare kvalificerat sig som stadens representant i den relativt nya grenen improposi, där poeten utan betänketid ska improvisera fram en dikt utifrån ett antal slumpvist givna ord.

Sidogrenar till lagtävlingen och den individuella tävlingen har förekommit nästan ända sedan de svenska mästerskapen startades. Att vinna dem kan ibland vara väl så meriterande, men deras största betydelse är nog att de bidrar till att höja stämningen och förgyller folkfesten.

Mina Beik gör en stark första läsning om en missförstådd konstnär: "livet lekte med honom", "livet beslutade". Hon gör en kraftfull insats, men texten stannar inom en prosalyrisk sfär. Och till skillnad från generationskamraterna i det övriga startfältet lägger hon inte ner särskilt stor möda på själva framträdandet. Bunden till pappret som hon är reduceras det teatrala till ett minimum. Dessutom driver hon sig själv att öka läshastigheten till en nivå som inte gynnar textens potentialer. Eftersom hon vid sin följande läsning väljer en snopet kort dikt minskar hon sina chanser till avancemang ytterligare. Ämnet, där behovet av att se tillvaron genom ett poetiskt skimmer ställs mot det sotiga och kantstötta, hade förtjänat att utvecklas ytterligare, särskilt som Mina Beik har otvetydiga resurser som berättare.

Jessica Burman kvalificerade sig till SM i grenen improvisation.

Mikaela Åberg blev Boråsmästare 2010, den trettonde i ordningen sedan 1998.

Precis som under den kvältävling där Therese Bårdén deltog hamnar hon på fel sida om decimalerna. Det fattades bara 0,2 poäng för att hon skulle gått till final och därmed säkrat en plats i Boråslaget. Ämnet för hennes första dikt är dock nog så allvarligt. Trots sin ungdom ser hon nödvändigheten i att "komma undan det förflutna". Det handlar också om att bränna böcker i franska för att på så vis "glömma döden". Uttryckskraften imponerar, samtidigt ger referenserna ett privat och kryptiskt intryck. Då är hennes nästa dikt desto enklare och rakare: "Du ska älska mig, vi ska bli gamla tillsammans."

Räddningen för Alma Schörling blev hennes bekanta dikt om den transexuella Kjell, som byter kön och döper om sig till Isabell. Den gav henne hela 27,5 poäng, vilket var grundomgångens näst högsta siffra. Det behövde hon, för den första dikten hon läste gav endast 20,9 poäng – kvällens

lägsta. Delvis berodde det på att hon läste först av alla, vilket aldrig är någon fördel. Texten som sådan handlade bland annat om gängslagsmål, om en våldtäkt på en flicka i en värld av plast, djärvt kontrasterad mot det naivistiska gemytet i SVT:s Bolibompa. Den grälla atmosfär Alma Shörling tecknar fulländas med ett självmord. Någon idylldiktare är hon sannerligen inte.

De övriga tre finalisterna pendlar inte lika mycket i sina poäng från uppläsning till uppläsning. Dessutom ligger de närmare varandra vad gäller summorna, vilket gör det svårt att förutsäga resultatet av tävlingen. Det finns även en inbördes likhet poeterna emellan, både vad gäller texternas tematik och det sceniska framförandet. I synnerhet deras sätt att läsa visar stor stilmässig släktskap.

Alicia Josefsson dras till kärlekslyriken och gör i sin första dikt en koppling mellan hjärta och smärta och kirurgi. En bröstskorg sys ihop, det sägs att det blir bättre med ett nytt hjärta. Apropå olycklig kärlek så "finns det inga fula ärr, bara vackra kroppar". Stundtals trasslar metaforiken in sig bland slangar och annat i sjuksalen, men det går inte att ta miste på det starka uttrycksbehovet. Trots svårigheter hävdar sig hoppet: "Det går att lära sig den hårda vägen." En fitness är att hon läser sin dikt från ett papper stort som ett vykort, ett originellt val som stärker det sceniska. I den följande dikten exponerar hon en helgjuten livsfris, där existensen står och väger mellan utanförskap och kamp.

Erika Graham inleder stillsamt med att referera till öknen, som speglar det tillstånd som råder mellan Jonas och dennes mamma. Hon berättar om en kille som fångats i destruktiva vanor – sitt drickande. Erika Graham har en säker attityd till scenen, därtill en intensiv fraseringsom för tankarna till muskler. Texten kan sägas vara en rappt gestaltad novell. Hon använder tonårstidens miljöer, att åka

på festival och röka på. Hon speglar tidsenliga generationsmotsättningar, där någon part kan hävda att enbart kvinnor och bögar hör till dem som gråter. Hon har en genomtänkt hållning till mikrofonen, talar stundtals bortom den, överraskar med att brista ut i höga skrik.

Michaela Åberg är sannerligen ingen ångvält, utan snarare en mycket spenslig och graciös scenpoet. Men redan efter sin första läsning har hon på sätt och vis kört över sina medtävlare. Hon leder med en poäng, vilket är mycket i en process där det oftare rör sig om skillnader på några decimaler. Det gnistrar om henne. Hon utstrålar självförtroende och läser utan manus i ett elegant koreograferat framförande präglad av enkla gester och ett emotionellt minspel som fångslar. Texten är fyndigt arrangerad. Vad som först verkar vara riktat till en partner utvecklas på ett överraskande sätt till en hyllning till mormor – en kvinna som levtt ett rikt liv, som sett världen och representerar tryggheten i tillvaron. I nästa läsning visar Michaela Åberg att hon besitter bredd, för här slår hon an en ironisk ton. Med ett visst skämtlynne kommenterar hon de fysiska förutsättningar som hör kärlekslivet till, där inte minst en sådan sak som ”dina svettiga strumpor” kan bli en faktor.

Efter att grundomgångarna genomförts och det står klart vilka poeter som ska representera Borås vid SM utspelas vissa glädjescener i lokalen, både bland nöjda fans och bland poeterna själva. Nog kan det liknas vid en urladdning, samtidigt gäller det att återvinna fokus på det avslutande dramat – kampen om den prestigefyllda titeln som Boråsmästare. Medan publiken fyller på sitt förråd av bakverk och bryggt kaffe, ser funktionärerna till att räkna ut vilka poeter som ska möta varandra i semifinalerna.

På det här stadiet verkar det vara en enskild text som bär fram Alma Schörling. Hennes dikt om transvestiten Kjell är

något av en hit, som verkar plocka mycket poäng varhelst hon läser den. De andra texterna hon skriver har inte alls lika stort publiktycke. Dessutom verkar hon vara ganska nöjd med att ha erövrat en plats i SM-laget, för den insats hon gör i sin semifinal liknar det som i idrottssammanhang brukar kallas "vika ner sig". Det kan ju bero på att hon känner sin motståndare väl och vet vilka starka kort denna har att spela ut. Det är med en livsbejakande espri Erika Graham äntrar scenen och öppnar med några energiska rader om att "gå upp klockan sex nästa morgon och älska livet". Efter att ha refererat till den energi storbandssaxofonister, gitarrister och violinister alstrar, konstaterar hon att "allt är möjligt på morgonen". Det intressanta med framförandet är att det bygger på ett omvänt crescendo: efter en grandios öppning, tonar det ut i förgylld stillhet.

Duellen mellan Alicia Josefsson och Michaela Åberg blir väsentligt jämnare. Faktum är att båda får 25,2 poäng, vilket tvingar funktionärerna att granska samtliga fem jurygruppers siffror. Vanligtvis ligger enbart de tre mellersta poängsiffrorna till grund för resultatet. Den högsta och lägsta summan räknas bort, detta för att minimera risken för jävighet. Efter noggranna kontroller visar det sig att Michaela Åberg gått vidare till final.

Väl där övertygar hon om att den övervikt på drygt två poäng hon tillvann sig i grundomgångarna inte var någon slump. Hon besegrar Erika Graham med 27,9 poäng mot 27,0 och vinner därmed de trettonde Boråsmästerskapen. Därmed inte sagt att segern var lättvunnen. Erika Graham gjorde som vanligt ett proffsigt framträdande, med en text som hämtade stoff från världspolitiska sammanhang för att gestalta en komplex kärlekshistoria: "Du var Sovjet/ jag Tjeckoslovakien."

Även Michaela Åbergs vinnardikt framstod som mycket

energifylld, inte minst efter att hon stampat in den med taktfasta fötter mot rampen så att det dånade i lokalen. I texten riktar hon sig till en låtsaskompis. Det artar sig till ett diffust växelspel mellan en Linus och en Lina – eller var det Linus-Lina? Hon kryddar med grälla utrop som: ”Är du rädd för att livet ska knulla dig!?” Jargongen framstår stundtals som grabbig, vilket lägger ytterligare en dimension åt Michaela Åbergs förvånansvärt skiftande repertoar.

Hennes framgång är remarkabel eftersom hon endast är 16 år och dessutom bara har varit aktiv inom poetry slam en kortare tid. Tidigare under säsongen blev hon lokal juniormästare och placerade sig på andra plats i grand prix-tävlingen Borås Open. Med anledning av det intervjuades hon i *Borås Tidning*, där det framkom att hon pysslat med skrivande så länge hon kan minnas. Inte förvånande är hon även aktiv som amatörskådespelare och är med i de uppsättningar som Kulturföreningen Tåget står bakom.

En sak som förstärker intrycket att Michaela Åberg har en framtid som estradpoet är att hon börjat reflektera över konstformens villkor, inte minst hur den aktive bör förhålla sig till scenen och publiken. ■

Ramarna kring ett svenskt mästerskap

De svenska mästerskapen i poetry slam, Uppsala, maj 2010

ETT SVENSKT MÄSTERSKAP i poetry slam hör våren till. Redan av det skälet brukar det råda en förhållandevis yster stämning på de platser där tävlingen arrangeras. Den genomförs som regel under Kristi Himmelfärdshelgen. Då har uttagningstävlingar hunnit hållas på de ställen i landet där verksamhet existerar.

Att sådana kvaltävlingar förekommer är ett villkor för att en ort eller region ska få medverka med ett lag. Den som ingår i ett sådant fyrrhövdat team medverkar också per automatik i den individuella tävlingen, eftersom de båda tävlingarna har bakats ihop på ett intrikat sätt. De poäng poeten förvärvat vid varje enskild läsning räknas ihop med de tre lagkamraternas, men ligger också till grund för hur den individuella placeringen blir.

På senare år har ansträngningar gjorts för att förstärka lagkänslan, varför gruppframträdanden, så kallade "team-pieces", blivit obligatoriska. En sådan kollektiv uppläsning, där lagen mäter sina krafter mot varandra, poängsätts och resultatet bakas ihop med de placeringar lagmedlemmarna förvärvat genom sina individuella läsningar. Eftersom det av rent sportsliga skäl krävs tre uppläsningar av varje poet för att kvalificeringsomgångarna ska bli tillräckligt utslagsgivande, är det bra om också tre dagar kan tas i anspråk för

dess. Lägg sedan till finalkvällen och det står klart att ett optimalt svenskt mästerskap i poetry slam sträcker sig över fyra dagar.

SM 2010 hade förlagts till den anrika Reginateatern i Uppsala; en scen som kommunen använder för gästspel av olika slag. Teatern ligger mycket centralt, i närheten av Domkyrkotornet. Med sina cirka 230 åskådarplatser utgör stora scenen en utmärkt arena för både poeter och publik. Eftersom det tidigt ryktades om att det skulle bli fullsatt under finalkvällen så knöts stora förhoppningar till den. Dessbättre visade det sig att även kvaltävlingarna blev mycket välbesökta, något som överraskade arrangörerna.

Detta år hade representanter från elva orter eller regioner anmält sig, vilket är en ganska normal siffra för ett SM. Men nog är det förvånande att inte det nationella intresset ökar? Det rör sig ju ändå om en företeelse som har traditioner som går tillbaka ända till 1995, då Bob Hansson blev mästare, eller åtminstone till 1997, då lagtävlingen för första gången introducerades. Säkert finns det många förklaringar till att utvecklingen gått i stå, men eftersom det inte finns någon riksorganisation eller liknande, så finns det heller ingen som kan utkrävas ansvar för att utvecklingen inte gått framåt. Hela verksamheten vilar egentligen på några få enskilda individers intresse och engagemang. Därför kan det räcka med att någon tappar lusten eller måste flytta, för att poetry slam ska dö ut på just den orten. Vad hände till exempel i Jönköping inför säsongen 2001? Orten drog igång lovande verksamhet redan 1999 och hade med ett lag i SM året efter. Sedan dess har det dock varit tyst från den landsändan.

Till saken hör att det råder en ganska hög genomströmningshastighet på slamscenen. Att tävla i estradpoesi verkar vara något man håller på med en kortare tid, för att sedan

övergå till annan artistisk verksamhet. Numera är det till exempel mycket ovanligt att en svensk mästare fortsätter att tävla efter det att han eller hon erövrat sin titel. En SM-seger ger prestige, stärker det egna varumärket och kan öppna för en karriär som uppläsare i en rad olika sammanhang, eller varför inte som krönikör eller radiopersonlighet? Det är roligt att poetry slam har öppnat den typen av dörrar, samtidigt som det innebär att varje mästare som slutar tävla åderlåter evenemanget på artistisk kompetens.

2010 år saknades följaktligen den mäktige publikdomptören Oskar Hanska, som vann i Norrköping 2009. Mest anmärkningsvärt med detta SM var ändå att inte längre Rinkeby, ett av de mest meriterade lagen, förekom i startlistan. Tydligt berodde det på en omorganisering av den kommunala verksamheten där, vilket påverkat möjligheterna att erhålla ekonomiska medel för en fortsättning.

Som vanligt fanns det ändå en viss övervikt av poeter från Stockholmsområdet, vilket är rimligt med hänsyn till befolkningsunderlaget. Av de 48 som tävlade representerade tolv 08-området via Sollentuna, Södermalm eller Stockholm Norra.

Traditionsbärare som Umeå och Halland, vilka i princip varit med sedan starten, hade förstås lag med, liksom Borås. I Malmö- och Göteborgslagen brukar den artistiska nivån vara hög, så det är alltid kul när de har lag med. Därmed inte sagt att det saknas kvaliteter hos poeter som representerar nyare lag som Växjö, Östergötland och Uppsala.

Men får inte poeter som bor på orter där det inte förekommer poetry slam vara med och tävla? Eftersom det ju är förhållandevis enkelt att arrangera tävlingar är önskemålet att de drar igång verksamhet där de hör hemma, för att därmed bidra till rörelsens spridning. Men när det kommer till kritan brukar arrangörerna inta en ganska välvillig hållning

till "laglösa" poeter, särskilt om deltagande från deras sida kan gynna helheten. 2010 hoppade till exempel ett lag av, vilket skapade en lucka i tävlingsordningen. Därför passade det bra för symmetrin att fylla på med fyra poeter, som dock enbart deltog i den individuella tävlingen.

Inom poetry slam är emellertid inte sinnet för lokalpatriotism särskilt väl utvecklat. Poeter som tävlar för en ort det ena året kan återkomma som representant för en annan ort därpå. De tävlande är vanligtvis ganska unga numera, vilket innebär att deras geografiska rörlighet är stor. Det hör till att lämna uppväxtorten för gott eller åtminstone söka sig till högskola och universitet i någon annan landsända. Längtan efter att få vara med i ett svenskt mästerskap kan dessutom vara så stor att en poet väljer att delta i uttagnings tävlingar på flera orter, för att därmed öka sina chanser att ta en attraktiv plats. Under våren kvalificerade sig exempelvis Matiss Silins till finalerna i både Borås och Göteborg. Eftersom han blev mästare i den senare och därmed lagmedlem där, drog han sig ur mästerskapen i Borås. Men hade han misslyckats i Göteborg skulle säkert beslutet ha blivit ett annat.

Ett annat exempel på en poet som tävlade för en ort där han vanligtvis inte hör hemma var hallänningen Alex Bengtsson, som representerade Stockholm Norra. Och hur många olika lag från Stockholmsområdet har inte trotjänarna Johan Nordgren och Andreas Björsten representerat?

DEN TÄVLINGSORDNING som råder vid ett SM är närmast oomkullrunkelig vid det här laget. Samtidigt måste den kunna anpassas efter de förutsättningar som råder varje enskilt år, till antalet deltagare och så vidare. Även den lokala administrationens syn på rättvisa spelar in, samt överväganden som har med platsbundenheten att göra.

De regler som gäller för poeternas dikter och framträdanden står sig naturligtvis. Det ska vara originaltexter, författade av poeten själv. De ska framföras utan rekvisita, musikaliska instrument, inspelad musik eller andra effekter.

Även tidsregeln står fast, den regel som säger att en dikt bör vara högst tre minuter, samt att överträdelse beivras med poängavdrag. Detta är inte kontroversiellt, utan ska istället ses som en given ram för själva konstformen som sådan.

På samma sätt som den petrarckiska och shakespeareanska sonetten står stadigt på sina intrikata versfötter, anträder också en slampopoet på 2000-talet scenen enligt färdigformulerade mallar. All stor konst måste utgå från lagar och förordningar för att vinna energi åt sina frihetssträvanden.

Allt som rör reglerna för den enskilde poetens uppträdande på scenen gäller alltså oinskränkt. Men hur ska det ramverk se ut som ger så rättvisa förhållanden som möjligt när det kommer till värderingen av resultaten? Den svåraste uppgiften är att hitta en formel för att avgöra vilka av de tävlande som ska gå till final.

Något som komplicerar saken under ett svenskt mästerskap är förstås att vinnare ska utses både för lag och individuellt. Eftersom det inte finns resurser, det vill säga tid, att genomföra dessa grenar var för sig krävs en viss finurlighet. Varje framträdande ska alltså ge en poängsumma för laget men också vara bestämmande för en rangordning av poeterna.

Till grund för arrangemanget ligger en väl genomtänkt struktur, vilken baseras på så kallade "bouts", det vill säga tävlingsomgångar. För att formen bäst ska komma till sin rätt är det bra om antalet deltagande lag är delbart med fyra. Det ideala är kanske tolv lag, för i så fall räcker det med två scener för att hälften av startfältet ska kunna vara igång samtidigt.

Som det nu är ordnat möts fyra lag i ett bout. Samtliga 16 poeter läser varsin dikt i en på förhand fastställd ordning. De poängsätts direkt efter läsningen och den summa de fyra poeterna i laget erhållit jämförs med den summa de övriga lagen fått. Högst poäng ger ranking ett, näst högst två och så vidare till fyra. Efter att alla lag deltagit i tre bouts står det klart vilka fyra som gått till final.

I både lagtävlingen och den individuella grenen gäller det således att ha så låg sammanlagd ranking som möjligt efter de tre kvaldagarna: tre vinster är lika med tre poäng, tre andraplatser är lika med sex poäng etcetera.

Men som i alla andra sportsliga sammanhang går det inte att bortse från slumpen. Det är nämligen lottens uppgift att, tillsammans med det oskrivna ödet, skapa ett konkret sammanhang av de teoretiska förutsättningarna. Varken laget eller den individuellt inriktade poeten gillar exempelvis att inleda en läsomgång.

Ytterst är det ju dessutom jurygrupperna som avgör hur placeringarna i ett SM blir. Hur pass slumpartat det därigenom blir kan diskuteras, men utfallet måste hursomhelst betraktas som subjektivt.

Juryer utses bland frivilliga i publiken strax före poetry slam-tävlingens start. Helst ska det vara fem jurygrupper och efter varje läsning dras den högsta och lägsta poängsumman bort. I nödfall får arrangörerna nöja sig med tre grupper, vilket dock ger varje enskild grupp större möjlighet att påverka resultatet.

Juryns uppgift är att ge poäng för texten och framträdandet som en helhet. Varje jury utdelar poäng mellan 0,0 och 10,0. En jury kan bestå av en grupp eller en enskild person. Jurymedlemmar bör inte vara jäviga och tävlande poeter får inte ingå i juryer. ■

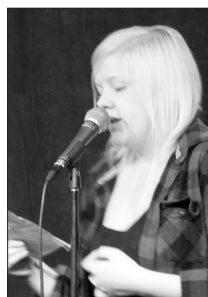
Alicia Josefsson ingick i det lag som tävlade för Borås.

Erika Graham under ett framträdande vid SM i Uppsala.

Michaela Åberg var ytterst nära att ta sig till SM-final individuellt.

Alma Schörling representerade Boråslaget.

Språklig fyndighet premierades

Finalen i SM i poetry slam, Uppsala, maj 2010

HÖJDPUNKTEN VID ETT svenskt mästerskap i poetry slam är den individuella finalen, så också 2010 på Regina-teatern i Uppsala. Dramaturgin är sådan att finalen liknar en trestegsraket, där sju av de åtta tävlande faller ifrån efter hand.

Efter att samtliga läst en första gång står det klart vilka fem som fått högst poäng. De gör ytterligare ett framträdande och de två mest framgångsrika bland dessa bildar sedan finalpar. Efter varje läsning minskar alltså startfältet med tre poeter och det krävs tre bra dikter för att bli svensk mästare.

Som konferencier hade Solja Krapu, en av pionjärerna inom svensk poetry slam och därtill dubbel svensk mästare, anlitats. Med stark scenvana och en dynamisk attityd höll hon skickligt i trådarna under kvällen. Genom sina kontakter med byggnadsarbetaren Marc Smith i Chicago – poetry slams skapare – och sin vänskap med Erkki Lappalainen i Stockholm – den poet som förde poetry slam till Sverige – har hon förvärvat en gedigen informationsbas för sina roande anekdoter och värdefulla faktaupplysningar. Hon står också i kontakt med den finska systerorganisationen, vilket ger de internationella perspektiven ytterligare en fläkt.

Utan att bli attackerad, med varken sura ägg eller ruttna

Johan Nordgren framträder på Reginateaterns stora scen. I bakgrunden skymtar konferencieren Lars Burstedt och vid bordet sitter de båda domarna Kung Henry och Marcus Priftis.

tomater, gick hon i land med uppgiften att kalla finalfältet för "töntarnas sammansvärjning". Det säger en del om hennes charm och effektiviteten i hennes humor. Men nog kan det vara så, vilket hon antydde, att poeter som barn satt hemma i sina stökiga rum och skrev dikter medan mer politiskt korrekta barn var ute och lekte.

Till konferencierens uppgifter verkar numera höra att instruera jurygrupperna om hur höga poäng de bör sätta. En bra, eller åtminstone okej dikt, ska ha cirka sju poäng, medan en dålig bör få sämst fem poäng. Mot överentusiasm och allt för stor generositet riktas inga förmaningar, men regelverket sätter ju en gräns: ingen dikt kan få högre än tio poäng. Dessa direktiv begränsar naturligtvis juryns frihet och uttrycksmöjligheter, men det är svårt att ha några synpunkter på förhållningsreglerna – ett mästerskap är en viktig angelägenhet för poeterna, en karriärmöjlighet för den som vinner. Dessutom har erfarenheten lärt alla vad en illvillig jury kan ställa till med: det har hänt att medvetna elakheter från det hållet skapat en direkt vidrig atmosfär i de lokaler där de förekommit.

Innan den individuella finalen drar igång blir det prisutdelning. Vinnarna i sidogrenarna improposi och triathlon plockas upp på scenen för att hyllas. Det förstnämnda är en tävling i improvisationskonst. Utan förberedelser spånar de tävlande, i enlighet med stundens ingivelser, ihop en dikt utifrån ett antal ord som valts ut av publiken och som presenteras för poeten av en funktionär. Detta år vann Henrik Bergkvist.

Triathlon är en tävling för tremannalag, vilka består av en poet, en dansare och en musiker. De uppträder tillsammans, men den lyriska texten utgör grunden för framträdandet. Enligt reglerna ska "alla tre delarna bilda en helhet där ingen av delarna kan avskiljas". Detta år vann Döds-

stjärnan där Jonas Edström, Matilda Olofsson och Martin Johnsson ingick.

Tävlingarna i impropoesi och triathlon bidrar starkt till att göra ett svensk mästerskap till ett festligt folknöje. Men som regel lyfter inte aktiviteterna särskilt högt vad gäller det konstnärliga, varför framträdandena bör förbigås med tystnad.

För närvarande gäller detta tyvärr även för lagtävlingen, vilket paradoxalt nog beror på arrangörernas ambition att stärka "lagkänslan". Tvånget att göra gruppframträdanden, i så kallade "teampieces", passar de flesta poeter dåligt. De är individualistiskt orienterade och deras kompetens baseras på förmågan att framföra egna dikter inför publik. När de agerar i grupp rör de sig mot skådespeleriets domäner, där de för de mesta framstår som amatörer och det leder till rejäla artistiska bakslag. En redovisning kräver i alla fall information om vilket lag som vann: Malmö, vari Rijal Mbamba, Josef Hoffnert, Vilska Lindgren och Lovisa Appelqvist ingick.

Efter en kortare paus blev det äntligen dags för kvällens verkliga begivenhet: den individuella finalen. Av de 48 poeter som deltagit i kvalificeringsomgångarna, stod åtta redo för att göra upp om titeln i den individuella tävlingen. Som kalibreringspoet, testpilot och publikvärmare figurerade Oskar Hanska. Han vann fjolårets mästerskap i Norrköping och hade vandringspriset med sig: "Successionsordningen ska ju hållas vid liv." Priset är en skulptur som består av en sko som limmats fasts på några böcker och sedan övertäckts med guldspray.

Okej, nu ska raketten fyras av!

Tävlingen inleds av Vilska Lindgren och det blir "en text om idioti". Dikten baseras på kvinnlig kaxighet, ett självförtroende som antingen är välgrundat eller syftar till

Matiss Silins värmer upp utanför Reginateatern inför SM-finalen, där han slutade trea.

att främja en offensiv attityd. Hon gestaltar en ung kvinna som ställs mot ett manligt hot, någon som flåsar i nacken på bussen, som följer efter till porten. Ett sångbart mantra växer fram: "Ögon, strupe, kuk och knä...". Någon i publiken sjunger med. Det artar sig till en braskande text, yvig som en kvällstidning, fylld av kontraster: "... bara barfota, medan du har kängor." Poäng: 25,6.

Även Amanda Lindholm skildrar sårbarhet, men inte nödvändigtvis inför en övermakt, utan hon fokuserar på den svaghet som följer av beroende. Hon rytmiserar sin scenakt med små danssteg ackompanjerad av ramsan: "Ett steg fram, två steg bak." Hennes relationsdikt bär en syrlig, lätt satirisk svärta. Det råder en låg stämning i dikten som dock livas upp av humoristiska vinklingar. Konkretionen när det gäller sexuella övningar väcker munterhet hos publiken. "Han knullar bara med strumporna på", hon "knallar bara i fosterställning". Amanda Lindholm blottlägger det mest intima med stingslig – nästan bitter vanda. Hon är svartklädd och håller sig till ett gällt närapå skrikigt tonläge, vilket förstärker det desperata och ångestladdade i de scenerier hon vecklar ut. "Den som kommer tillbaka, har alltid gått." Poäng: 25,1.

På sätt och vis finns det en likhet mellan Niklas Mesaros kroppslighet och hans poesi. Han ger intryck av att vara en mjukt böjlig manboy och utnyttjar med stor lekfullhet ordvitsen för poetiska syften. Det är i och för sig inte ovanligt att slampoeter gör så, men det nya är att han satt vitsandet i system. Som botten i hans konst finns dessutom en mild och ovanligt ljus hållning, en genuin barnslighet som skapar en aura av vackert väder runt hans person. Med storögd underfundighet reflekterar han över om blodomloppet är en tävling, om man kan bli straffad för målbrottet, om en kyss duger som identitetshandling, om gasbildning kan ha med

en läroanstalts verksamhet att göra... Och nog håller den som är ömtålig för en hård kram, nog måste hjärtklappning räknas som något mycket intimt? Hans förmåga att frilägga flertydighet hos orden imponerar, ännu mer hans talang för att sammanföra dem till en tankeväckande helhet. Poäng: 26,7.

Med tanke på hur pass låg genomsnittsåldern bland deltagarna i ett svenskt mästerskap är, behövs det poeter som Henrik Bergkvist för att snygga till siffrorna. I sin dikt utgår han från den begynnande medelålderns dilemma: "Hur ska man kunna vara något annat än ensam?" Sedan ondgör han sig på ett charmfullt humoristiskt vis över det tunga arbete som numera krävs för att administrera en familj. Det som från början byggde på passion har istället urartat till en förmåga att få fason på en organisation. Människan är en varelse som söker bekräftelse, ett behov som riskerar att hamna i kläm i takt med att familjelivet byråkratiseras. Henrik Bergkvist ålтар detta dilemma med en lössläppt vrå-kighet, med en löddrig diktion som fyller ut hela lokalen och lockar till spridda skratt. Poäng: 25,0.

Efter att Saman Faramani anträtt scenen uppstår en situation som skulle kunna kallas för en incident. Han går fram till arrangörsbordet för att förse sig med ett glas vatten. Ska denna aktivitet räknas till framträdandet eller ej? Sekretariatet svarar ja på den frågan och sätter därmed igång tidtagningen. När detta går upp för poeten blir han påtagligt stressad, ställer ifrån sig vattnet och rusar bort till mikrofonen för att genast börja läsa. Möjligen går det att spåra en rädsla för tidsöverdrag och därmed poängavdrag i hans intensiva agerande. Men alldeles oavsett denna ofrivilliga stress framträder han med en utlevelse och frenesi som ligger på en helt annan nivå än det övriga startfältets. Han är en poet som brinner i båda ändarna. Texten utgår

från ett mörkt existentiellt läge, sannolikt från en uppväxt i marginalen: "Livet var svart i början", säger han, lite som en refräng, med frasen "det blir bättre mot slutet" som en hoppfull ram kring livet. Mellan dessa zoner radar han upp roterande bilder, så snabbt fraserade att det är svårt att hinna anteckna dem: ett kärlekstema finns där, samt vissa apokalyptiska motiv, civilisationskritik och ett tydligt, politiskt ställningstagande: "Bra dagar är när vi går åt andra hållet", det vill säga åt vänster. Någon dogmatiker kan dock inte Saman Faramani sägas vara. Han utstrålar förvisso tyngd och bredd, men ambivalensen skaver och luckrar upp och gör existensen i myrstacken mångtydig. Det råder ängslighet över kollektiva rörelser, över var individen skulle kunna tänkas ta plats. Poäng: 24,9 blir 24, 4 efter avdrag för tidsfel.

Sedan anträder My Vingren scenen, som den försmådda unga kvinnans revanschistiska försvarare. Med eldiga stridsrop ger hon sig i kast med sin grälla och solkiga kärleksdiktning: "Jag vet inte hur jag hamnade i en fyllecell", inleder hon med darrig, men tvingande stark röst. Hursomhelst: där ligger diktjaget i cellen på en nedkladdad spermadrass. I de hätska tonfallen mot den som försatt henne i denna hemska situation går det dock att spåra kluvenhet. Därigenom räddas dikten från att kunna betraktas som manierat posering. Det spekulativa blir skenbart och visar sig istället bottna i drabbande och engagerande erfarenheter. Poäng: 25,3.

Malin Jakobsson ger ett otidsenligt intryck i sin storblommiga klänning, kompletterad med en blomma i håret. Även hennes rimmade texter ger ett exotiskt intryck. Hon går ofta in i en typ av rollspel, agerar som regel likt en ett-rig och ständigt lika arg gumma. Med bastant norrländsk dialekt klankar hon på aktuella samtidsfenomen. Samtidigt

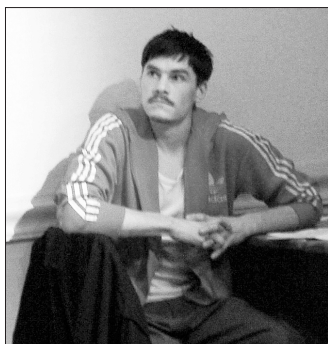
sprudlar hon av ung energi och är mycket väl underrättad om de företeelser hon refererar till, vilket förstärker det paradoxala och mångbottnade i showandet. Hon inleder med en text om ensamheten, om det isolerade jaget, som tvivlar så pass på människorna att det låter sig nöjas med teveapparaten och datorn. Poäng: 26,3.

Högst ranking efter kvaltävlingarna hade Matiss Silins och han får också höga poäng för sin inledande dikt – en dikt som skulle kunna vara självbiografisk. Till att börja med identifierar han sig med Indiana Jones, träder in i ett äventyr som går ut på att krypa under en säng som tillhör systemen till en jämnårig vän. Uppdraget är att hitta hennes dagbok. Han levandegör förvecklingarna med teatrala medel, som integreras väl i framförandet. Rätt snart hamnar diktens fokus på den 11-åriga pojken nyfikenhet på den där systemens fysiska attribut. En av diktens poänger är hur saker och ting ofta skiftar över tid. De örfilar diktjaget fick som pojke för sin nyfikenhet på erotik skulle troligen inte drabba den vuxna mannen, eftersom systemen numera försöker locka surfare till sin sexblogg. Med talangfulla vinklingar av sin enkla vardagsberättelse lyckas Matiss Silins ge en associationsrik vy över livet. Poäng: 26, 5.

Efter att Matiss Silins fått sina poäng står det klart för alla vilka fem poeter som fortfarande är kvar i tävlingen. Därmed försätts jurymedlemmarna i en helt ny situation. Deras uppgift består förvisso i att värdera varje uppläsning för sig, oberoende av tidigare meriter. Samtidigt har de nu hört och sett alla poeterna och därigenom skaffat sig en uppfattning om dem. Uppläsning nummer två kan adderas till den första, vilket ger en bredare grund för tankar om vad deltagarna representerar för kvaliteter. Det kan leda till att en jury snarare poängsätter en favoriserad person, än den dikt som han eller hon framför.

Malin Jakobsson gör ett av sina energiska framträdanden, vilka senare förde henne till en andraplats i finalen.

Den blivande svenske mästaren Niklas Mesaros följer tävlingarna med spännt intresse.

My Vingren väljer att fullfölja den linje hon redan etablerat. Hon fortsätter på temat krackelerade förbindelser. "Min psykiater säger att jag har ett stort förhållningssätt till relationer." Hon bygger in ett neurotiskt tonläge i sin speedade fraserings, på gränsen mellan teater och allvar. "Det här är fan inte rättvist", suckar hon avslutningsvis. Poäng: 24,5.

Läsordningen är sådan att Matiss Silins kastas in i tävlingen på nytt, relativt snabbt efter sin tidigare läsning, vilket knappast är en fördel. Han väljer stoff från reklamens fragmenterade värld: "Hela denna annons är en annons!" Han läser i högt tempo, snurrar till sin svada så att det yr, med bisarra begrepp som "digitala tamponger". Steg för steg skapas en lätt hallucinatorisk atmosfär. Snart går det inte att avgöra vad som är verkligt. Anhopningen av skruvade försäljningstricks maximeras och artar sig till ett mustigt satiriskt flöde: "Är du vaken nu? Inte det. Då tar vi reklam." Poäng: 25,7.

Första tredjedelen av Malin Jakobssons dikt är en hyllning till fyllan. Därefter vänder den och hon ägnar sig istället åt att, med njutningsfull iver, måla upp de negativa konsekvenserna. I bakfyllan kan man till exempel känna sig som en "råtta i kläm". Det är en mycket burlesk dikt, vars stränga moraliserande dock bör tas med en nypa salt. Vem fäster tilltro till proklamationen att hon aldrig mer ska "ut"? Men att det är ett funktionellt ord står klart, för genom att rimma på det kan Malin Jakobsson ge sin dikt en rolig och musikalisk avslutning: "Tut-eli-tut – slut!" Poäng: 26,0.

Vilka Lindgren utnyttjar sin ljuva, lätt sensuella röst i kärlekslyrikens tjänst. Stundtals når hon upp till rent hypnotiska nivåer. Hennes ogarderade och nästan varma bejakelse står i stark kontrast till de övriga kvinnliga fina-

listernas neurotiska eller direkt satiriska hållning till erotiken. "När jag var liten var jag ämnad att ta över världen... i morgon kommer åtminstone han att vara min." Poäng: 25,9.

Om bara själva scenframträdandena värderades skulle nog Niklas Mesaros fått svårt att hävda sig. Medan de övriga nått ganska långt när det gäller både dramaturgi och koreografi, ger han intryck av att vara en ganska traditionell textpoet, bunden till sitt papper. Men han har en behaglig röst och läser med anslående elegans. När han sedan radar upp den ena språkliga fyndigheten efter den andra, går det inte att stå emot. Niklas Mesaros är kvällens ekvilibrist, denna gång i en fyndig dialog mellan en känslig, intelligent kille och en maskulin broiler. Poäng: 26,1.

Efter den prestationen blir det snart läge för Niklas Mesaros att läsa ytterligare en gång. Men det har han nog inget emot, för att gå till SM-final i sitt första mästerskap får han vara mer än nöjd med. Dessutom vinner han lottdragningen och får därmed avgöra vem som ska inleda finalen: Damerna först...

Malin Jakobsson behöver inte någon tid för uppladdning. Hennes koncept är etablerat och välbekant för alla vid det här laget. Det gäller bara att gå ut på scenen och vara arg. Hennes karikatyrer på militant, skruvad kvinnlighet är effektiva och energirika. Hela finaldikten artar sig till ett enda gigantiskt brandtal mot något så oväntat som kärleken. Ämnesvalet överraskar, men nog har hon rätt i att den är fördummande, att den sänker intellektet och får människor att glömma sina egentliga livsuppgifter. Nog kan kärleken ses som ett lurendrejeri som förvandlar människor till djur, fast det måste väl ändå mycket till för att alla ska följa Malin Jakobssons drastiska uppmaning, att stå emot den "pirrande känslan". Poäng: 26,9.

På sätt och vis tar Niklas Mesaros direkt udden av vad hans finalmotståndare precis sagt, för han beskriver kärlekens förlopp i ett förhållandevis ljust skimmer. Han tar i alla fall tag i relationsprocessen då den befinner sig i ett lyckligt skede. Rätt snart visar det sig dock att det är en önskedröm han exponerar. "Vi kände aldrig varandra, för jag frågade aldrig vad du hette." Det strålar av oskuldsfull blyghet om hans spirituella skapelse, en varm och sympatisk anda som jurygrupperna sätter stort värde på. Poäng: 27,7.

Eftersom Niklas Mesaros vann samtliga dueller bör han också hans vinst betraktas som rättvis och odiskutabel. Trots det väckte säkert hans framgång en viss förvåning bland kännare och förståsigpåare, åtminstone om en jämförelse görs med tidigare mästare i den individuella grenen.

2000-talet har ju inneburit en otrolig uppryckning vad gäller det rent sceniska arbetet. År 2009 vann Oskar Hanska, en poet som lägger stor vikt vid sin rent fysiska framtoning. Med sin tyngd liknar han förvisso inte en ballettdansör, men hans noga genomtänkta rörelsemönster för definitivt tankarna till koreografi.

I Halmstad 2008 var det Laura Wihlborg som gjorde succé. Hon utmärkte sig kanske inte direkt med rörlighet, men något papper behövde hon inte. Det använde inte heller Olivia Berghdahl när hon vann i Helsingborg 2008. Hennes melodiska läsningar, som kunde föra tankarna till rap, flödade fritt i rummet.

Både Stefan Bittera, som vann i Sala 2006, och Karl-Johan Haglund, som vann i Göteborg 2005, framstår som en sorts eldiga resonörer. De blandar skickligt tankestoff med lyriska element och det är deras återhållna fysiska utspel, fjärran från pappret, som ger eftertryck åt det de vill säga.

Gemensamt för Emil Jensen och Kung Henry, som delade vinsten i Avesta 2004, är att de i lika stor utsträckning

Tillsammans med Matiss Silins var My Vingren den poet som fick högst poäng efter de tre kvältävlingarna. Båda fick 80 poäng av 90 möjliga.

Andreas Björsten är inte bara en etablerad scenpoet utan också en av få kulturskribenter som intresserat sig för poetry slam.

Tobias Erehed placerade sig på tolfte plats i tävlingen. Året därpå blev han svensk mästare.

Alex Bengtsson är en humoristisk landsbygds-skildrare från Frillesås i Halland. Denna gång utmärkte han sig genom att läsa från en bok.

framstår som sångare och musiker, som estradpoeter. Emil Jensen vann ju för övrigt även den individuella finalen under SM i Malmö 2003.

I Umeå 2002 tog Daniel Boyacioglu hem en komfortabel seger, men så är han ju också en sång- och dansman utöver det vanliga. Och 2001 delade han i Rinkeby vinsten med Niklas Åkesson, en person som stundtals framför flerstämmiga texter som visar släktskap med dramatik. Inget papper där heller.

Möjligen sneglade Rainer Ellilä något på sina anteckningar när han erövrade SM-titeln i Borås 2000. Med sitt stränga finlandssvenska allvar befinner han sig dock ganska långt bort från den sprudlande lekfullhet Niklas Mesaros representerar. Men de liknar varandra på det sättet att de sätter textens innehåll ovanligt långt framför agerandet på scenen. Och det är lite intressant att en sådan originell prioritering kan räcka för att vinna ett svenskt mästerskap 2010, eftersom övriga finalister och poeter i gemen, lägger ner så pass mycket energi på sitt rent fysiska agerande. ■

**PERSON-
REGISTER**

- Afzelius, Björn 51
 Ahmed, Jatin Zaki 119
 Alkberg, Mattias 126
 Andersson, Dan 70, 123
 Aneer, Alexandra 23
 Anyuru, Johannes 62, 91
 Appelqvist, Lovisa 23, 175
 Aspenström, Werner 58, 113
 Auster, Paul 26
 Barthes, Roland 111
 Baudelaire, Charles 76
 Beik, Mina 153, 154, 155, 159
 Bengtsson, Alex 168, 185
 Bergdahl, Olivia 129, 144, 147,
 148, 184
 Bergkvist, Henrik 174, 178
 Bernhard, Thomas 111
 Birro, Marcus 99, 128, 156
 Bittera, Stefan 184
 Bjerding, Linnea 42
 Björling, Gunnar 21
 Björsten, Andreas 168, 185
 Boglind, Ann 56
 Bordahl, Jan P 78
 Boyacioglu, Daniel 125, 129,
 186
 Boye, Karin 126
 Buller, Mariana 42
 Burman, Jessica 120, 157, 159,
 160
 Bårdén, Therese 153, 154, 155,
 160
 Camus, Albert 111
 Chandler, Raymond 21
 Christoffersson, Anna 54–61
 Claes, Paulsson 34, 74, 132
 Clinton, Bill 149
 Dahl, Arne 21
 Derrida, Jacques 111
 Diktonius, Elmer 71
 Ecco, Umberto 111
 Ekdahl, Lina 58, 62
 Eklund, Stefan 104–115
 Ellilä, Rainer 186
 Erehed, Tobias 185
 Eriksson, Mikael 152, 154
 Eriksson, Ulf 112
 Faramani, Saman 178, 179
 Ferlin, Nils 21, 58, 123
 Fioretos, Aris 112
 Forsström, Tua 56
 Frostenson, Katarina 111
 Fröding, Gustaf 21, 70, 123, 126
 Fylkeson, Eric 28, 67
 Gastin, Lars 35–43, 73
 Gibson, Andrea 138
 Graham, Erika 120, 158, 161,
 163, 171
 Haglund, Karl-Johan 23, 184
 Haglund, Rolf 36
 Hagström, Lars 14, 15, 24, 28,
 29, 31, 35, 38, 39, 55, 74, 77,
 93, 115
 Hallberg, Anna 33
 Hallqvist, Britt G 58
 Hammar, Margareta 23, 73, 140
 Hammarström, Camilla 109
 Hanska, Oskar 140, 143, 167,
 175, 184
 Hansson, Bob 8, 83, 129, 132,
 135, 166
 Hansson, Christina 116–128
 Hansson, Östen 94
 Harding, Gunnar 156
 Henricsson, Frida 96
 Horvath, Mikael 143
 Jakobsson, Malin 179, 181,
 182, 183

Jansson, Tove 123
 Jareteg, Hugo 125
 Jensen, Emil 23, 103, 128, 184, 186
 Johnsson, Arne 58
 Josefsson, Alicia 120, 158, 161, 163, 171
 Joyce, James 33
 Jäderlund, Ann 111
 Karlbom, Irène 34, 54
 Karlsson, Mikael 74–83
 Kay, Sarah 138
 Kennedy, John F 149
 Khemiri, Jonas Hassen 112
 Kibar, Özgür 23
 Kihlström, Eva 149
 King, Martin Luther 149
 Knorring, Ulrica von 150, 151
 Krapu, Solja 91, 96, 129, 172
 Kung Henry 173, 184
 Körling, Bo 92–103, 120, 157
 Landberg, Joel 23
 Lappalainen, Erkki 172
 Larsson, Jörgen 38, 63–73, 106, 107, 108, 109
 LeMarc, Peter 51
 Levandowski, Valter 124
 Lindgren, Vilska 175, 182
 Lindholm, Amanda 177
 Lindmark, Mikael 144, 148
 Lindqvist, Britt-Inger 23
 Linsemark, Linnea 96
 Lotass, Lotta 112
 Lundmark, Albin Balthazar 100
 Lööf, Ami 8–14
 Lööf, Geta 96
 Matz, Ami 14, 29, 83
 McBain, Ed 111
 Meares, Leonard Frank 111
 Mellbladh, Josefin 58, 60
 Mesaros, Niklas 177, 181, 183, 184, 186
 Mohamad, Ali 119
 Molin, Josef 145
 Nidsjö, Ockie 93
 Nielsen, Lean 76
 Nilsson, Anna-Greta 118
 Nilsson, Jenny 115
 Nilsson, Lars-Inge 115
 Noajnas, Ardis 23
 Nordgren, Johan 145, 168, 173
 Nyhage, Christina 43, 53, 84–91, 93, 103
 Olsson, Tommy 16–24
 Ong, Walter 68
 Ottosson, Fredrik 24, 25–34, 62, 93, 94
 Palapelas, Philip Kantola 124
 Pauli, Charlotte 60
 Persson, Krister 44–53, 130
 Priftis, Marcus 102, 144, 149, 173
 Qhorbani, Omid 119
 Rosberg, Ingemar 152, 154
 Rydhagen, Maria 126
 Rönnblom, Anders F 51
 Samuelsson, Ingegärd 14, 15, 29
 Schröder, Pere 34
 Schörling, Alma 153, 155, 158, 160, 162, 171
 Segerblom, Mats 57
 Silins, Matiss 43, 93, 120, 128, 129–140, 147, 155, 168, 176, 180, 182, 185
 Singer, Isaac Bashevis 111
 Singleton, Robert 73, 91
 Sjölin, Daniel 112
 Smith, Marc 172

Stridsberg, Sara 113
 Strömbäck, Kim 120
 Sundström, Stefan 81, 132
 Sundström, Tore 83
 Svensson, Jan-Olof 8, 10, 11, 12
 Sydstrand, Love 140
 Taube, Evert 123
 Thåström, Joakim 130
 Tranströmer, Tomas 51
 Tzara, Tristan 126
 Wahlgren, Bengt 22
 Wakefield, Buddy 138
 Wall, Ingela 53, 144, 146
 Walls, Mike 74
 Wennerlund, Jonathan 126
 Westberg, Erika 151
 Widerberg, Siv 58
 Wihlborg, Laura 184
 Vingren, My 179, 182, 185
 Virdborg, Jerker 113
 Åberg, Michaela 158, 160, 162,
 163, 164, 171
 Åkesson, Niklas 24, 42, 43, 49,
 50, 53, 103, 142, 186
 Åkesson, Sonja 58
 Öijer, Bruno K 12, 130

Podium startades 1998 av Författarcentrum i syfte att bredda bokmarknaden med hjälp av print-on-demandteknik. Litteratur på invandrar- och minoritetsspråk, klassiker, tvåspråkiga utgåvor och barnböcker är exempel på Podiums utgivning.

Verksamheten bedrivs utan vinstintresse och med stöd från Kulturrådet. Podium har också en avdelning som heter Podium Distribution. Här kan yrkesverksamma författare ge ut böcker som säljs och distribueras via Podiums kanaler. Under Podium Distribution hittar man böcker i de flesta genrer, till exempel lyrik, romaner och fackböcker. Läs mer om Podiums titlar på www.podium.nu

